

Janko Muršak

TEMELJNI POJMI POKLICNEGA IN STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST, KULTURO IN ŠPORT

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJSKI PROGRAM FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD

TEMELJNI POJMI POKLICNEGA IN STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA

dr. Janko Muršak

TEMELJNI POJMI POKLICNEGA IN STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA

Avtor: dr. Janko Muršak

Urednica: Danuša Škapin

Recenzenta: dr. Klara Skubic Ermenc, dr. Damijan Štefanc

Konzultativna sodelavca: Elido Bandelj, Jelka Drobne

Jezikovni pregled: Vlasta Kunej

Pregled angleških gesel: Amidas, d. o. o.

Oblikovanje: Kofein dizajn, d. o. o.

Tisk: Cicero, d. o. o.

Naklada: 500 izvodov

Založnik: Center RS za poklicno izobraževanje

Ljubljana, avgust 2012

Publikacijo je pripravil Center RS za poklicno izobraževanje v okviru projekta ESS Učinkovita implementacija izobraževalnih programov in zagotavljanja kakovosti 2010-2012, projektne aktivnosti Razvoj izvedbenega kurikula. Pripravo publikacije je omogočilo sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport.

Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2008–2013, razvojne prednostne naloge Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja, prednostna usmeritev Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja. Vsebina gradiva v nobenem primeru ne izraža mnenja Evropske unije.

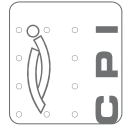
CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

377(035)

MURŠAK, Janko
Temeljni pojmi poklicnega in strokovnega
izobraževanja / Janko Muršak. - Ljubljana :
Center RS za poklicno izobraževanje, 2012

ISBN 978-961-6246-99-6

262717440

Kdo in kaj je CPI

Center Republike Slovenije za poklicno izobraževanje (CPI) je osrednja razvojna in svetovalna institucija na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja v Sloveniji. Med temeljne naloge CPI sodijo priprava strokovnih podlag in metodoloških izhodišč, kompetenčno zasnovanih poklicnih standardov, razvoj sodobnih modularno zasnovanih izobraževalnih programov, izvedba evalvacij in druge aktivnosti, ki pripomorejo k večji kakovosti poklicnega in strokovnega izobraževanja ter povezujejo izobraževanje s področjem dela. S tem CPI spodbuja vseživljenjsko učenje in prispeva k razvoju posameznikov ter družbe kot celote.

Kazalo

Uvod	8
Navodila za uporabo	11
Seznam virov	12
Temeljni pojmi poklicnega in strokovnega izobraževanja	15
Abecedni seznam gesel v slovenščini	132
Abecedni seznam gesel v angleščini	146

Uvod

Nabor temeljnih pojmov za področje poklicnega in strokovnega izobraževanja v tej knjigi nima ambicije postati normativni dokument, ki naj določa edino ustrezno rabo posameznih izrazov za označevanje določenih pojmov. Prav tako si ne domišljamo, da smo izčrpali vse terminološko bogastvo s področja vzgoje in izobraževanja, še z ožjega področja poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja ne. Pričujoče delo tudi ni enciklopedijski slovar, ki bi pojasnjeval posamezne pojme v njihovem razvoju in jim dal etimološko, znanstveno in historično razsežnost, čeprav bi tak slovar potrebovali, ne le za področje poklicnega in strokovnega izobraževanja, ampak tudi za celotno področje vzgoje in izobraževanja.

Poglavitni namen predstavitve temeljnih pojmov poklicnega in strokovnega izobraževanja je precej skromnejši: zbrati najpogostejše izraze, ki jih za označevanje pojavov v poklicnem in strokovnem izobraževanju uporabljamo v Sloveniji, ter vzpostaviti ustrezno besedno in pojmovno zvezo s tistimi, ki se uporabljajo v uradnem angleškem strokovnem izrazju v Evropski uniji. To je potrebno in nujno zaradi čim bolj enopomenskega razumevanja in uporabe pojmov in izrazov v različnih povezavah, po drugi strani pa zaradi tega, da bi pri sporazumevanju s tujejezičnim (strokovnim) okoljem imeli na voljo ustrezne angleške sopomenke. Omejili smo se na angleščino, saj je ta postala neke vrste pretvornik med različnimi jeziki Evropske unije in sporazumevalni jezik na njenem območju. Pri sestavljanju pojmovnika smo uporabili slovenske in angleške vire ter posamezne izraze prevajali v obe smeri, kar je zaradi različnih okolij, tako šolskosistemskih kot administrativnih in konceptualnih, lahko zelo tvegano, saj je pogosto zelo težko najti ustrezne sopomenke v obeh jezikih.

Kako zahtevno delo je iskanje skupnega izrazja, kaže navsezadnje že naziv osrednje institucije Evropske unije za področje poklicnega izobraževanja in usposabljanja: Cedefop (*Centre européen pour le développement de la formation professionnelle*). Uradni prevod naziva v slovenščino je »Evropski center za razvoj poklicnega usposabljanja«, kar je jezikovno natančno, a vsak, ki pozna francoski sistem, ve, da »formation professionnelle« označuje tako sistem izobraževanja kot usposabljanja in da vsebuje tako tisto, kar pri nas imenujemo »poklicno in strokovno izobraževanje«, kot tudi tisto, kar imenujemo »usposabljanje«.

V prizadevanjih za enopomensko komunikacijo in boljše medsebojno razumevanje v Evropski uniji je Cedefop pripravil nabor stotih najpomembnejših gesel in njihovih sopomenk v vseh jezikih Evropske unije. Večjezični slovar *Terminologija evropske politike izobraževanja in usposabljanja*, v katerega so od leta 2011 uvrščeni tudi prevodi v slovenščino, se srečuje z veliko težavo: nekateri pojmi, ki so temeljni v posameznih sistemih, so namreč v drugih popolnoma neznani in pogosto zaradi konceptualnih razlik skoraj nerazumljivi. Kljub temu smo vse tam navedene pojme uvrstili v naš nabor temeljnih pojmov in večkrat pripravili še dodatno utemeljitev, slovenske sopomenke ali ustrezne pojme, za katere ne moremo trditi, da so prevod, čeprav imajo podoben pomen; ti pojmi so sedaj razumljivi tudi v slovenskem sobesedilu. Omenjenim stotim izrazom smo dodali še nekaj izrazov, ki jih Cedefop priporoča kot razširjeno različico. Vsi ti izrazi imajo kot vir naveden Cedefop.

Drugi pomembni vir za izbiro temeljnih pojmov področja poklicnega in strokovnega izobraževanja je bil *Pojmovni slovar za področje poklicnega in strokovnega izobraževanja*, ki je izšel leta 2002 v izdaji Ministrstva za šolstvo in šport in Centra za poklicno izobraževanje. Po desetih letih se je pokazalo, da je sicer večina gesel, zajetih v slovar, ustrezna, da pa je njihov nabor preozek in da so se posamezni pojmi vsebinsko razširili, dobili dodatne pomenke ali pa je njihova uporaba zamrla. Pojemovni slovar je zajemal tudi nekatere pojme s področja trga dela in evropske politike, ki niso neposredno vezani na področje poklicnega in strokovnega izobraževanja. Zaradi navedenega smo nekatera gesla izpustili, druga dopolnili in dodatno pojasnili, nekaj pa smo jih prevzeli v nespremenjeni obliki.

Tretji vir, ki smo ga uporabili pri posameznih geslih, je *Terminologija izobraževanja odraslih*, ki jo je leta 1991 pripravil Z. Jelenc in je izšla pri Pedagoškem inštitutu v Ljubljani. Čeprav je od izida preteklo že več kot dvajset let, so nekateri temeljni pojmi še zmeraj aktualni, zato smo jih prevzeli in nekatere dopolnili ali dodatno pojasnili.

Pomemben vir za pojasnjevanje temeljnih pojmov so veljavna zakonodaja in podzakonski predpisi, ki so veljavni na območju Republike Slovenije. Praviloma navajamo ustrezne zakone ali podzakonske akte, kjer so pojmi uporabljeni, in

podajamo ustrezno razlago. Zlasti so pomembna *Izhodišča za pripravo izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega ter srednjega strokovnega izobraževanja*, ki jih je leta 2001 sprejel Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje. Več pojmov smo prevzeli tudi iz različnega gradiva Centra RS za poklicno izobraževanje, ki jih najdemo na spletni strani tega centra, za posamezne pojme pa smo uporabili tudi druge vire, ki jih navajamo ob opisu pojma.

Tako kot pri Pojmovnem slovarju iz leta 2002 so tudi tokrat pomemben vir za izbiro in interpretacijo posameznih pojmov pisne in ustne konzultacije in predlogi recenzentov in konzultativnih sodelavcev, za kar se jim zahvaljujem. Tako smo lahko koristno uporabili tudi lastne izkušnje in spoznanja, ki smo jih pridobili v svojem raziskovalnem delu na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja.

Kot rečeno, temeljni pojmi poklicnega in strokovnega izobraževanja niso normativni dokument. Prav zaradi tega ni mogoče pričakovati, da bomo dosegli konsenz glede uporabe vseh gesel, zlasti glede prevodov nekaterih izrazov iz angleščine. Želimo pa prispevati k temu, da bo vsak pisec ali govorec namesto uporabe dobesednega prevoda posameznih izrazov iz angleščine najprej poiskal ustrezní uveljavljeni slovenski strokovni izraz in se, šele če ga ne bo našel, odločil za uporabo dobesednega prevoda, saj se v nasprotnem primeru kaj hitro razvije novorek ali strokovna latovščina, ki je ni mogoče razumeti, kaj šele zagovarjati. Taka nevarnost je toliko večja, kolikor bolj se, kar je navsezadnje edino smiselno, s področjem vzgoje in izobraževanja ukvarjajo strokovnjaki z različnim strokovnim in raziskovalnim ozadjem, ki se s slovenskim izrazjem s področja vzgoje in izobraževanja pri svojem študiju niso srečevali. Izbor temeljnih pojmov je namenjen tudi njim, pa ne le v uporabo, pač pa tudi v premislek in s povabilom, naj s svojo dejavnostjo pripjevajo k nadaljnjemu razvoju slovenskega strokovnega izrazja, to pa je ena temeljnih nalog vsakega odgovornega in narodno zavednega pisca in raziskovalca.

dr. Janko Muršak

Navodila za uporabo

Temeljni pojmi so razvrščeni po abecednem redu v slovenščini. Najprej je naveden slovenski izraz (geslo), sledi angleški prevod in nato opis. Pri nekaterih pojmihi so navedeni še izrazi za sorodne pojme, ki pomagajo bralcu razumeti in razmejiti posamezne pojme v odnosu do drugih pojmov, katerih opise prav tako najdemo na ustreznem mestu. Ob koncu je naveden tudi osnovni vir za vsak pojem. Publikacija vsebuje tudi seznam s podatki o virih.

Kadar se za označitev istega ali zelo podobnega pojma uporabljajo različni izrazi, je pojem opisan samo enkrat, pri drugih sopomenskih izrazih pa je bralec z oznako »glej« napoten k ustrezni razlagi.

Podobno smo ravnali, ko gre za širše in ožje pojme, ko je v opisu širšega ali nadrednega pojma zajet tudi opis ožjega ali podrednega pojma. Zgled: pojem poklicna šola je opisan pod pojmom šola, pri izrazu poklicna šola pa je bralec z oznako »glej« napoten na izraz šola.

Na koncu sledi še abecedni seznam vseh slovenskih pojmov in temu še seznam vseh pojmov v angleščini, vsakič z oznako strani, na kateri je pojem opisan. Če torej iščemo prevod angleškega izraza v slovenščino, poiščemo angleški izraz na angleškem seznamu, nato pa na označeni strani najdemo slovenski prevod in razlago.

SEZNAM VIROV

- **CEDEFOP**

Terminologija evropske politike izobraževanja in usposabljanja. Izbor 100 ključnih pojmov. Cedefop, 2008. Dostopno na: <http://europass.cedefop.europa.eu/sl/education-and-training-glossary> (25. 7. 2012).

- **CPI**

Spletna stran Centra RS za poklicno izobraževanje: <http://www.cpi.si>

- **IZHODIŠČA**

Medveš, Z., Svetlik, I. in dr. Izhodišča za pripravo izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega ter srednjega strokovnega izobraževanja. Ljubljana: 2001 Dostopno na: <http://www.cpi.si/files/cpi/userfiles/izhodisca.pdf> (25. 7. 2012).

- **POJMOVNI SLOVAR**

Muršak, J. Pojmovni slovar za področje poklicnega in strokovnega izobraževanja. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Urad RS za šolstvo, Center RS za poklicno izobraževanje, 2002.

- **PRAVILNIK O OCENJEVANJU**

Pravilnik o ocenjevanju znanja v srednjih šolah. Ur. l. RS, št. 60/2010.

- **TERMINOLOGIJA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH**

Jelenc, Z. /ur./ Terminologija izobraževanja odraslih - z gesli in pojasnili v slovenščini ter z gesli v angleškem, francoskem, španskem, nemškem in italijanskem jeziku. Ljubljana: Pedagoški inštitut pri Univerzi v Ljubljani, 1991. (Izobraževanje odraslih, 6.)

- **ZGIM**

Zakon o gimnazijah, uradno prečiščeno besedilo. Ur. l. RS, št. 1/2007.

- **ZMAT**

Zakon o maturi. Ur. l. RS, št. 1/2007.

- **ZNPK**

Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah, uradno prečiščeno besedilo.
Ur. l. RS, št. 1/2007.

Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah. Ur. l. RS, št. 85/2009.

- **ZOFVI**

Zakon o financiranju vzgoje in izobraževanja, uradno prečiščeno besedilo.
Ur. l. RS, št. 16/2007.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o financiranju vzgoje in izobraževanja.

Ur. l. RS, št. 36/2008.

Ur. l. RS, št. 58/2009 (64/2009 popr., 65/2009 popr.).

Ur. l. RS, št. 20/2011.

- **ZPSI**

Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju. Ur. l. RS, št. 79/2006.

A

akreditacija izvajalcev izobraževanja in usposabljanja

ANGLEŠKI PREVOD: *accreditation of an education or training provider*

OPIS GESLA: Glej: vpis v razvid

akreditacija programov izobraževanja in usposabljanja

ANGLEŠKI PREVOD: *accreditation of an education or training program*

OPIS GESLA: Glej: sprejemanje programov

alternacija

ANGLEŠKI PREVOD: *alternance*

OPIS GESLA: Oblika poklicnega in strokovnega izobraževanja ali usposabljanja, s katerim se izmenjujeta izobraževanje v šolskem okolju in delovnem okolju, v katerem poteka del praktičnega izobraževanja. Izobraževanje se izvaja izmenično v šoli, izobraževalnem centru in na delovnem mestu. Menjava lahko poteka dnevno, tedensko, mesečno ali letno. Glede na različno urenost sistema v posamezni državi imajo lahko dijaki/študentje individualno pogodbo z delodajalcem in/ali dobivajo plačilo ali nagrado, ali pa se izobražujejo pri delodajalcu na podlagi pogodbe med njim in šolo.

SORODNI POJMI: → *izobraževanje v alternaciji*, → *celoletna organizacija pouka*, → *periodična organizacija pouka*

VIR: *Cedefop, Pojmovni slovar*

analiza potreb po izobraževanju in usposabljanju

ANGLEŠKI PREVOD: *training needs analysis*

OPIS GESLA: Sistematična analiza sedanjih in prihodnjih potreb po spretnostih in kompetencah v primerjavi z obstoječimi, zato da bi se pripravila učinkovita strategija izobraževanja in usposabljanja. Analiza potreb po izobraževanju in usposabljanju temelji na ugotavljanju potrebnih spretnosti in kompetenc, oceni obstoječih spretnosti in kompetenc, oceni vrzeli ali primanjkljajev v obstoječih spretnostih in kompetencah. Analiza lahko poteka na ravni posameznika, organizacije, posameznega sektorja, na državni ali meddržavni ravni. Lahko se osredotoča na kvalitativni ali kvantitativni vidik (npr. raven in tip izobraževanja) in mora zagotoviti, da bo izobraževanje in usposabljanje potekalo učinkovito in rentabilno.

SORODNI POJMI: → *analiza potreb po znanju in spretnostih*, → *izobraževalni cikel*
VIR: *Cedefop*

analiza potreb po znanju in spretnostih

ANGLEŠKI PREVOD: *skill needs analysis*

OPIS GESLA: Podrobna opredelitev in analiza spretnosti, znanja, kompetenc in kvalifikacij, ki so potrebni za učinkovito delo na vseh področjih. Z analizo potreb po znanju in spretnostih želimo ugotoviti vrzeli in primanjkljaje v znanju in spretnostih, predvideti prihodnje potrebe po spretnostih in oceniti možnosti, ki naj bi jih zagotavlja kvalifikacijski sistem (ponudba izobraževanja in usposabljanja, sheme financiranja itn.). Cilj tovrstne analize je zadostiti potrebam gospodarstva.

Analiza potreb po znanju in spretnostih je povezana:

- s predvidevanji o potrebnem znanju in spretnostih (proces ugotavljanja prihodnjih potreb po spretnostih ali kvalifikacijah, ki jih bo zahtevalo gospodarstvo, tako kratkoročno kot tudi srednjeročno in dolgoročno);
- z napovedjo potreb po znanju in spretnostih (kvantitativna metoda ocenjevanja ponudbe delojemalcev in povpraševanja delodajalcev po spretnostih, kot je kratkoročno, srednjeročno in dolgoročno predvidena na trgu dela, in sorazmerne ponudbe oz. razpoložljivosti kvalifikacij in spretnosti);
- z identifikacijo/ugotavljanjem potreb po znanju in spretnostih (razi-skovanje in analiza, ki se opravljata, da bi določili potrebe po spretnostih, kot se pojavljajo/morda: izražajo v posameznih državah, regijah, področjih, podjetjih in dejavnostih).

SORODNI POJMI: → *izobraževalni cikel*, → *analiza potreb po izobraževanju in usposabljanju*

VIR: *Cedefop*

andragoški cikel

ANGLEŠKI PREVOD: *adult education cycle*

OPIS GESLA: Glej: izobraževalni cikel

C

Cedefop - Evropski center za razvoj poklicnega izobraževanja in usposabljanja

ANGLEŠKI PREVOD: *Cedefop - European Centre for the Development of Vocational Training*

OPIS GESLA: Evropski center za razvoj poklicnega usposabljanja je agencija Evropske unije, ki je bila ustanovljena leta 1975 in ima trenutno svoj sedež v Grčiji. Je referenčni center Evropske unije za poklicno in strokovno izobraževanje. Spremlja razvoj na evropski, nacionalni, sektorski in regionalni ravni ter poroča o reformah in sistemih poklicnega izobraževanja in usposabljanja. Izvaja raziskave, primerjalne in statistične analize, s katerimi tudi predvideva prihodnja gibanja. Razširja objektivne, zanesljive, relevantne informacije ter promovira poklicno izobraževanje in vseživljenjsko učenje.

Dejavnosti Cedefopa so namenjene odločevalcem, raziskovalcem, predstavnikom socialnih partnerjev, učiteljem in mentorjem, ki delujejo na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja v Evropski uniji.

SRODNI POJMI: → *Center Republike Slovenije za poklicno izobraževanje (CPI)*

VIR: *Cedefop*

celoletna organizacija pouka

ANGLEŠKI PREVOD: *full year organisation of instruction*

OPIS GESLA: Celoletna organizacija pouka je organizacija pouka v srednjem poklicnem izobraževanju, ko izobraževalni proces v posameznem šolskem letu poteka v šoli in pri delodajalcu, tako da se pouk v šoli in praktično izobraževanje pri delodajalcu izmenjujeta na dan ali na teden. Pouk v šoli lahko poteka tudi strnjeno nekaj tednov ali mesecev, sledi pa mu obdobje praktičnega izobraževanja pri delodajalcu. V teh primerih govorimo o periodični organizaciji pouka.

SORODNI POJMI: → *periodična organizacija pouka*, → *alternacija*, → *izobraževanje v alternaciji*

VIR: *Pojmovni slovar*

Center Republike Slovenije za poklicno izobraževanje (CPI)

ANGLEŠKI PREVOD: *Institute of the Republic of Slovenia for Vocational Education and Training*

OPIS GESLA: Center Republike Slovenije za poklicno izobraževanje (CPI) je osrednja razvojna in svetovalna ustanova na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja v Sloveniji. Skrbi za povezavo med socialnimi partnerji ter daje podporo v razvojnih, raziskovalnih, izvedbenih, izobraževalnih in sistemskih procesih. Med temeljne naloge CPI sodijo priprava strokovnih podlag in metodoloških izhodišč za poklicno in strokovno izobraževanje in usposabljanje, priprava poklicnih standardov, razvoj modularno zasnovanih izobraževalnih programov, usposabljanje izvajalcev izobraževanja, izvedba evalvacij in druge dejavnosti, ki pripomorejo k boljši kakovosti poklicnega in strokovnega izobraževanja ter tega povezujejo s področjem dela.

SORODNI POJMI: → *Cedefop*, *Evropski center za razvoj poklicnega izobraževanja in usposabljanja*

VIR: *CPI*

Center za informiranje in poklicno svetovanje (CIPS)

ANGLEŠKI PREVOD: *Vocational Information and Counselling Centre (VICC)*

OPIS GESLA: Centri za informiranje in poklicno svetovanje (CIPS-i) so se začeli v Evropi širiti v šestdesetih letih. Njihov pglavitni namen je uporabnikom zagotoviti informacije o poklicnem izobraževanju in usposabljanju, o poklicih, trgu dela, skratka vse informacije, ki jih posameznik potrebuje pri iskanju zaposlitve in načrtovanju svoje kariere. CIPS-i po-

nujajo poleg informiranja tudi individualno svetovanje pri načrtovanju poklicne oz. izobraževalne poti, organizirajo predstavitve posameznih poklicev in pogovore ali stike s potencialnimi delodajalci.

SORODNI POJMI: → *informiranje in svetovanje*

certificiranje

ANGLEŠKI PREVOD: *certification*

OPIS GESLA: Glej: potrjevanje rezultatov učenja

certifikat

ANGLEŠKI PREVOD: *certificate*

OPIS GESLA: Glej: zaključna listina

certifikat o nacionalni poklicni kvalifikaciji (NPK)

ANGLEŠKI PREVOD: *national vocational qualification certificate*

OPIS GESLA: Certifikat o doseženi poklicni kvalifikaciji je potrdilo, s katerim posameznik v Republiki Sloveniji dokazuje, da je dosegel določeno poklicno kvalifikacijo. Pridobi se po postopku, ki ga določa Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah, in daje nacionalno poklicno kvalifikacijo, ne pa tudi poklicne izobrazbe. Za sistem certificiranja se uporablja tudi izraz certifikatni sistem.

SORODNI POJMI: → *certifikatni sistem*, → *nacionalna poklicna kvalifikacija (NPK)*

VIR: *ZNPK*

certifikatni sistem

ANGLEŠKI PREVOD: *certificate system*

OPIS GESLA: Glej: certifikat o nacionalni poklicni kvalifikaciji

ciljna skupina

ANGLEŠKI PREVOD: *target group*

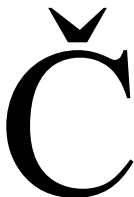
OPIS GESLA: Skupina potencialnih udeležencev določenega programa izobraževanja ali usposabljanja.

civilna družba

ANGLEŠKI PREVOD: *civil society*

OPIS GESLA: Skupek vseh organizacij in organizacijskih oblik, ki nimajo statusa državne institucije, vključujejo pa državljane s skupnimi cilji in odgovornostmi splošnega pomena ter so posrednice med organi oblasti in državljani. »Tretji sektor« družbe (poleg države in trga), ki zajema ustanove, skupine in združenja (organizirana ali neformalna) in lahko odigra vlogo posrednika med državljani in organi oblasti.

VIR: *Cedefop*

človeški kapital

ANGLEŠKI PREVOD: *human capital*

OPIS GESLA: Znanje, spretnosti, kompetence ter druge lastnosti, posameznika, ki pomembno prispevajo k njegovi osebni, socialni in ekonomski blaginji.

VIR: *Cedefop*

D

deležniki/interesne skupine

ANGLEŠKI PREVOD: *stakeholders*

OPIS GESLA: Deležniki so posamezniki, skupine posameznikov ali institucije, ki izražajo in uresničujejo svoje interese pri sprejemanju odločitev in jih posledice teh odločitev zadevajo.

Podpora deležnikov je nujna za uspeh politike določenega področja, zato je izjemno pomembno, da se pri vpeljevanju političnih odločitev ugotovita stopnja in obseg podpore deležnikov in da se uvajanje začne tako, da bo ta podpora zagotovljena tudi vnaprej.

VIR: *Pojmovni slovar*

delodajalec

ANGLEŠKI PREVOD: *employer*

OPIS GESLA: Delodajalci so v podjetju ali organizaciji odgovorni za odločitve, povezane z zaposlovanjem.

Beseda delodajalec ima najpogosteje funkcijski pomen in označuje osebo, ki zastopa podjetje v delodajalskih organizacijah v pogajanjih med vlado in sindikati v okviru socialnega partnerstva.

SORODNI POJMI: → *socialni partnerji*, → *socialni dialog*

VIR: *Pojmovni slovar*

delovna praksa

ANGLEŠKI PREVOD: *work practice*

OPIS GESLA: Oblika praktičnega izobraževanja, ki je namenjena pridobivanju delovnih izkušenj. Za razliko od praktičnega usposabljanja z delom

(PUD) ali praktičnega izobraževanja v delovnem procesu, kjer vajenci pa tudi študentje pridobivajo novo teoretično in praktično znanje neposredno v delovnem procesu, oz. praktičnega pouka, ki pomeni organizirano pridobivanje praktičnega znanja pod vodstvom šole, je delovna praksa manj notranje strukturirana in ni primarno namenjena pridobivanju novega znanja, pač pa razvoju delovnih navad, spoznavanju proizvodnje in praktični uporabi teoretičnega znanja.

SORODNI POJMI: → *praktično izobraževanje*, → *praktično usposabljanje z delom (PUD)*, → *delovne izkušnje*

VIR: *Pojmovni slovar*

delovna sila

ANGLEŠKI PREVOD: *workforce*

OPIS GESLA: Delovno silo sestavljajo vsi za delo razpoložljivi posamezniki. Ločimo jo na aktivno prebivalstvo, ki ga sestavljajo zaposleni in samozaposleni posamezniki, na registrirano brezposelne osebe ter na delovno aktivno prebivalstvo, ki ga sestavljajo zaposleni in samozaposleni posamezniki.

SORODNI POJMI: → *trg dela*

VIR: *Pojmovni slovar*

delovne izkušnje

ANGLEŠKI PREVOD: *work experience*

OPIS GESLA: Izraz označuje izkušnje, ki jih je posameznik praviloma pridobil v procesu dela (in ne v programu ali programih izobraževanja). Pogosto se izraža v letih delovne dobe, vendar tedaj označuje le splošne izkušnje, ne pa tudi izkušnje na konkretnem poklicnem področju. Pridobivanje delovnih izkušenj pa lahko poteka tudi v procesu praktičnega izobraževanja in je kot tako lahko del izobraževalnega programa ali pa sledi neposredno njegovemu formalnemu dokončanju.

SORODNI POJMI: → *delovna praksa*, → *praktično izobraževanje*, → *praktično usposabljanje z delom (PUD)*

VIR: *Pojmovni slovar*

delovno usposabljanje

ANGLEŠKI PREVOD: *training at work for persons with special needs*

OPIS GESLA: Z izrazom delovno usposabljanje označujemo praktično izobraževanje, ki je namenjeno osebam s posebnimi potrebami, udeleženi

v programu priprave oz. usposabljanja za manj zahtevna praktična dela, in ki iz različnih razlogov ne morejo biti vključene v programe rednega izobraževanja. Delovno usposabljanje praviloma ne temelji na poučevanju in učenju kompleksnejšega teoretičnega znanja, pač pa je ozko specializirano za posamezna lažja dela in opravila.

SORODNI POJMI: → *izobraževanje oseb s posebnimi potrebami*

VIR: *Pojmovni slovar*

delovodja

ANGLEŠKI PREVOD: *foreman*

OPIS GESLA: Glej: mojster

delovodski izpit

ANGLEŠKI PREVOD: *foreman examination*

OPIS GESLA: Glej: mojstrski izpit

didaktične strategije

ANGLEŠKI PREVOD: *educational strategies*

OPIS GESLA: Didaktična strategija je smiselna sinteza metodičnih, notranjeorganizacijskih in materialnih razsežnosti pouka, s katero učitelji pri pouku oz. poučevanju najbolj optimalno dosežajo zastavljene splošne in operativne učne cilje.

SORODNI POJMI: → *didaktika*, → *strategije učenja*

VIR: *Pojmovni slovar*

didaktika

ANGLEŠKI PREVOD: *didactics*

OPIS GESLA: Pedagoška znanstvena disciplina oz. disciplina vzgojno-izobraževalnih ved. Kot teorija o izobraževanju in pouku proučuje obče zakonitosti načrtovanja, uresničevanja in preverjanja ciljnih, vsebinskih, metodičnih in organizacijskih vzgojno-izobraževalnih sestavin pouka ter izobraževanja zunaj pouka, njihove strukture in procese, ki so v jedru skupni vsakršnemu formalnemu in neformalnemu izobraževanju, poučevanju in učenju.

SORODNI POJMI: → *specialna didaktika*, → *metodika praktičnega izobraževanja*

VIR: *Pojmovni slovar*

digitalna ločnica

ANGLEŠKI PREVOD: *digital gap*

OPIS GESLA: Razlikovanje med tistimi, ki imajo dostop do informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) in jo znajo učinkovito uporabljati, ter tistimi, ki te možnosti in teh spretnosti nimajo.

SORODNI POJMI: → *digitalna pismenost*, → *informacijsko-komunikacijska tehnologija (IKT)*

VIR: *Cedefop*

digitalna pismenost

ANGLEŠKI PREVOD: *digital literacy*

OPIS GESLA: Obvladovanje informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) ali stopnja, do katere jo posameznik obvlada; tudi računalniška pismenost.

SORODNI POJMI: → *digitalna ločnica*, → *informacijsko-komunikacijska tehnologija (IKT)*

VIR: *Cedefop*

dijak

ANGLEŠKI PREVOD: *learner, student*

OPIS GESLA: Po ZOFVI s tem izrazom poimenujemo vse, ki so vpisani v programe srednjega splošnega, poklicnega ali strokovnega izobraževanja.

SORODNI POJMI: → *učenec*

VIR: *ZOFVI*

diploma

ANGLEŠKI PREVOD: *diploma*

OPIS GESLA: Glej: zaključna listina

dostop do izobraževanja in usposabljanja

ANGLEŠKI PREVOD: *access to education and training*

OPIS GESLA: Pogoji, okoliščine in zahteve (npr. kvalifikacija, stopnja izobrazbe, spretnosti ali delovne izkušnje), od katerih je odvisna možnost za vpis in udeležbo v izobraževanju oz. izobraževalnih programih. Dostop je zelo odvisen od vstopnih pogojev pa tudi od ponudbe ustreznih programov in posameznikovih finančnih ali socialnih okoliščin.

SORODNI POJMI: → *vstopni pogoji*

VIR: *Cedefop*

druga izobraževalna možnost

ANGLEŠKI PREVOD: *second chance training*

OPIS GESLA: Podsistem izobraževanja oz. izobraževalnega sistema, ki posameznikom omogočajo udeležbo v nadaljnjem, tj. srednjem, višjem in visokem izobraževanju, če prej v svojem življenju (v mladosti) niso imele možnosti nadaljevati svojega izobraževanja ali usposabljanja v programih rednega izobraževanja oz. rednega študija ter se izobraževanja udeležujejo kot odrasli.

SORODNI POJMI: → *izobraževanje odraslih*

VIR: *Pojmovni slovar*

družba znanja

ANGLEŠKI PREVOD: *knowledge society/knowledge-based society*

OPIS GESLA: Družba, v kateri procesi in praksa temeljita na ustvarjanju, širjenju in uporabi znanja.

SORODNI POJMI: → *učeča se organizacija*, → *učeča se regija*, → *učeča se skupnost*

VIR: *Cedefop*

dualni sistem

ANGLEŠKI PREVOD: *dual system*

OPIS GESLA: Sistem poklicnega izobraževanja, kjer se v okviru formalnega izobraževanja izobraževanje v šoli kombinira s praktičnim izobraževanjem v delovnem procesu. Udeleženec izobraževanja ima status vajenca in ima sklenjeno posebno obliko delovnega razmerja, za izobraževanje pa sta hkrati odgovorna šola in delodajalec. Dualni sistem je značilen za srednjeevropski prostor, zlasti za Nemčijo, Avstrijo in Švico.

SORODNI POJMI: → *vajenec*, → *vajeništvo*, → *vmesni preizkus*

VIR: *Pojmovni slovar*

E

enake (izobraževalne) možnosti

ANGLEŠKI PREVOD: *equal opportunities*

OPIS GESLA: Možnosti za enak dostop do izobraževanja, za vključevanje in vplivanje na lastno izobraževanje ne glede na spol, starost, narodno pripadnost ali druge značilnosti posameznika, ki niso pomembne za njegovo izobraževanje.

SORODNI POJMI: → *vstopni pogoji*, → *dostop do izobraževanja in usposabljanja*

VIR: *Pojmovni slovar*

enakovreden izobrazbeni standard

ANGLEŠKI PREVOD: *equivalent educational standard*

OPIS GESLA: Enakovreden izobrazbeni standard je standard znanja in spretnosti, ki ga dosegajo ali omogočajo doseči različni programi izobraževanja ter je dosegljiv tudi z drugimi oblikami učenja. Vnesen je v različne programe poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja in ga morajo posamezniki, ki so v njih udeleženi, doseči. Pomeni tudi raven znanja, ki jo mora zagotoviti posamezni program, da je primerljiv z drugim. Z njim označujemo tudi raven znanja, ki jo je mogoče doseči z neformalnim učenjem oz. izobraževanjem in jo je mogoče verificirati oz. formalizirati kot enakovreden izobrazbeni standard.

SORODNI POJMI: → *standard*

VIR: *Pojmovni slovar*

enakovrednost/ekvivalentnost

ANGLEŠKI PREVOD: *equivalence*

OPIS GESLA: Enakovrednost ali ekvivalentnost označuje enako vrednotenje, moč, učinkovitost in pomen kvalifikacij oz. znanja, spretnosti in kompetenc.

Določanje enakovrednosti je izjemno zahtevna naloga. Temeljno vprašanje je, na kaj opreti vrednost kvalifikacije oz. kaj naj bo podlaga za vrednotenje. Različne institucije, panoge, področja poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja, strokovne in delodajalske organizacije imajo lahko različne ali celo nasprotno predstave in mnenja o vrednosti posameznih kvalifikacij, zato je dogovor med deležniki oz. interesnimi skupinami težko doseči.

SORODNI POJMI: → *primerljivost kvalifikacij*, → *ogrodje kvalifikacij*

VIR: *Pojmovni slovar*

enota ECVET

ANGLEŠKI PREVOD: *unit (ECVET)*

OPIS GESLA: Skupek znanja, spretnosti in kompetenc, ki predstavljajo koherenten sestavni del kvalifikacije. Enota je lahko najmanjši del kvalifikacije, ki ga je mogoče oceniti, prenesti, ovrednotiti in po možnosti certificirati. Lahko se nanaša samo na eno ali na več različnih kvalifikacij. Značilnosti enot (vsebine, obseg, celotno število enot, ki sestavljajo kvalifikacijo) določijo pooblaščen organi, odgovorni za kvalifikacije na določeni ravni. Opredelitev in opis enot se lahko razlikujeta glede na kvalifikacijske sisteme in postopke posameznih organov. Ne glede na to naj bi v sistemu ECVET za vsako enoto določili:

- splošno poimenovanje enote,
- seznam znanja, spretnosti in kompetenc, ki jih enota vsebuje, in
- kriterije za oceno ustreznosti izkazanih rezultatov učenja.

SORODNI POJMI: → *evropski kreditni sistem za poklicno in strokovno izobraževanje (ECVET)*

VIR: *Cedefop*

e-učenje

ANGLEŠKI PREVOD: *e-learning*

OPIS GESLA: Učenje, ki temelji na uporabi sodobne računalniško podprte informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT). E-učenje ni omejeno zgolj na »digitalno pismenost« (pridobitev spretnosti za uporabo IKT). V to kategorijo lahko uvrstimo tudi različne oblike ter kombinacijo me-

tođ učenja: uporabo programske opreme, interneta, digitalnih nosilcev informacij, spletnega učenja ali katerih koli drugih elektronskih ali interaktivnih medijev. E-učenje je lahko tudi sestavni del izobraževanja ali usposabljanja na daljavo, z njim pa je mogoče podpreti (dopolniti) tudi druge oblike učenja.

SORODNI POJMI: → *informacijsko-komunikacijska tehnologija (IKT)*

VIR: *Cedefop*

Europass

ANGLEŠKI PREVOD: *Europass*

OPIS GESLA: Ogrodje petih dokumentov, ki državljanom pomagajo predstaviti svoje znanje, spretnosti in kompetence, če se odločijo za delo oz. študij v Evropi. Europass življenjepis in Europass jezikovno izkaznico izpolnijo državljani sami, preostale tri dokumente pa lahko državljani pridobijo za delovne izkušnje v tujini (Europass Mobility), za dokončano formalno poklicno in strokovno izobraževanje (Europass priloga k spričevalu) ali visokošolsko izobraževanje (priloga k diplomi).

Europass je namenjen spodbujanju preglednosti rezultatov učenja, pridobljenih v formalnih, neformalnih ali priložnostnih situacijah.

SORODNI POJMI: → *priloga k spričevalu*

VIR: *Cedefop*

evalvacija

ANGLEŠKI PREVOD: *evaluation*

OPIS GESLA: Evalvacija je vrednotenje situacije, sistema ali dejavnosti z namenom spremeniti posamezno situacijo ali sistem, razsojati o delovanju sistema ali poteku dejavnosti ter o učinkih in ukrepih za spremembo sistema.

Evalvacija se ne nanaša na merjenje ali vrednotenje rezultatov učenja, za kar se uporablja izraz vrednotenje in ocenjevanje. Evalvacija mora upoštevati model ali politiko področja oz. predmeta evalvacije. Rezultati evalvacije so namenjeni zagotavljanju povratne informacije nosilcem dejavnosti ali sistema, dajejo podatke o obstoječi politiki in pomagajo pri sprejemanju odločitev o politiki v prihodnje. Evalvacija se nanaša na obstoječe temelje ali izhodišča in je tako podlaga za načrtovanje sprememb.

SORODNI POJMI: → *politika poklicnega in strokovnega izobraževanja*

VIR: *Pojmovni slovar*

evropski kreditni sistem za poklicno in strokovno izobraževanje (ECVET)

ANGLEŠKI PREVOD: *European Credit System for Vocational Education and Training (ECVET)*

OPIS GESLA: Mehanizem, ki omogoča, da se kvalifikacije izrazijo z enotami rezultatov učenja, ki se jim pripiše vrednost v kreditnih točkah. Te se določijo v procesu vrednotenja rezultatov s ciljem, da se omogočijo: posameznikova mobilnost med izobraževanjem; zbiranje, prenos, vrednotenje in priznavanje rezultatov učenja (formalnega izobraževanja ter neformalnega ali priložnostnega učenja), pridobljenih v različnih državah; uveljavljanje vseživljenjskega učenja; mednarodna transparentnost kvalifikacij; medsebojno zaupanje in sodelovanje med različnimi izvajalci poklicnega in strokovnega izobraževanja v Evropi. ECVET temelji na opisu kvalifikacij v obliki rezultatov učenja (ki se izražajo kot znanje, spretnosti in/ali kompetence), organiziranih v enote, ki jih je mogoče zbirati in prenašati. Pripisane so jim kreditne točke, ki jih posameznik zapisuje v svoj seznam rezultatov učenja/rezultatov učenja.

SORODNI POJMI: → *enota ECVET*, → *evropski sistem prenosa in zbiranja kreditnih točk (ECTS)*

VIR: *Cedefop*

evropski sistem zagotavljanja kakovosti poklicnega in strokovnega izobraževanja

ANGLEŠKI PREVOD: *European Quality Assurance in Vocational Education and Training (EQAVET)*

OPIS GESLA: Novo referenčno ogrodje, ki naj pomaga članicam Evropske unije in pridruženim članicam pri razvoju, izboljševanju, vodenju in ocenjevanju kakovosti njihovih sistemov poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja.

Metodologija, ki jo predvideva ogrodje, temelji na: štirifaznem postopku (načrtovanje, vpeljava, ocena in ponovni pregled), pripravljenem za izvajalce/sistem PSIU; kriterijih kakovosti in značilnih kazalnikov za vsako fazo postopka; skupnih kazalnikov za ocenjevanje ciljev, metod, postopkov in rezultatov izobraževanja in usposabljanja. Nekateri kazalniki temeljijo na statističnih podatkih, nekateri pa so kvalitativne narave.

SORODNI POJMI: → *zagotavljanje kakovosti*

VIR: *Cedefop*

evropski sistem prenosa in zbiranja kreditnih točk (ECTS)

ANGLEŠKI PREVOD: *European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS)*

OPIS GESLA: Sistematični opis visokošolskih študijskih programov, kjer je vsem njihovim sestavnim delom (modulom, predmetom, praktičnemu usposabljanju, seminarjem, diplomskim nalogam in disertacijam) pripisano določeno število kreditnih točk z namenom, da: omogoča vsem študentom, domačim in tujim, da študijske programe čim preprosteje medsebojno primerjajo; spodbuja mobilnost študentov in priznavanje doseženega formalnega izobraževanja ter neformalnega in priložnostnega učenja; pomaga univerzam pri organizaciji in dopolnjevanju svojih študijskih programov. Kreditno vrednotenje temelji na predvideni neposredni delovni obremenitvi študenta (*student workload*), ki je potrebna, da ta doseže cilje programa, izražene s pričakovanimi rezultati učenja. Letna obremenitev rednega študenta je na evropski ravni večinoma med 1500 in 1800 ur - v takih primerih pomeni ena kreditna točka od 25 do 30 ur študentovega dela. Posameznik, ki lahko izkaže podobne rezultate učenja, pridobljene v drugačnih učnih okoljih, lahko pri ustreznem organu za potrjevanje diplomskih stopenj doseže njihovo priznanje in pridobi ustrezne kreditne točke (ali njihov spregled).

SORODNI POJMI: → *evropski kreditni sistem za poklicno in strokovno izobraževanje (ECVET)*

VIR: *Cedefop*

evropsko ogrodje kvalifikacij za vseživljenjsko učenje (EOK)

ANGLEŠKI PREVOD: *European Qualification Framework for Lifelong Learning (EQF)*

OPIS GESLA: Referenčno orodje za opis in primerjavo kvalifikacijskih stopenj v sistemih kvalifikacij, ki so se razvili na državni ali mednarodni ravni ali na ravni posamezne panoge. EOK je sestavljeno iz sistema osmih referenčnih ravni z njihovim opisom v obliki rezultatov učenja (znanja, spretnosti in/ali kompetenc). Omenjenih osem ravni zajema ves razpon kvalifikacij, od tistih, ki zagotavljajo najbolj temeljno znanje, spretnosti in kompetence, do najvišjih ravni poklicnega in strokovnega ali univerzitetnega izobraževanja. EOK je tudi orodje, ki omogoča medsebojno prevedljivost kvalifikacijskih sistemov.

SORODNI POJMI: → *ogrodje kvalifikacij*, → *nacionalno ogrodje kvalifikacij (NOK)*

VIR: *Cedefop*

evropsko vodenje

ANGLEŠKI PREVOD: *European governance*

OPIS GESLA: Pravila, procesi in načini delovanja, ki se uporabljajo za izvajanje pooblastil na evropski ravni. Vodenje mora zagotoviti, da bo upravljanje javnih virov in reševanje problemov učinkovito, uspešno in odzivno glede na temeljne družbene potrebe. Učinkovito vodenje se nanaša na udeležbo, družbeno odgovornost, preglednost, uspešnost in soodvisnost.

VIR: *Cedefop*

F

financiranje poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja

ANGLEŠKI PREVOD: *funding of vocational education and training*

OPIS GESLA: Sistem financiranja, s katerim so zagotovljena sredstva, namenjena za PSIU, in je določena tudi njihova uporaba. Zagotavljanje celotne vsote denarja in drugih sredstev, namenjenih PSIU.

Izraz financiranje PSIU se uporablja za označevanje vseh razpoložljivih poti, po katerih se poravnava stroški PSIU. Nanaša se lahko samo na financiranje določene vrste izobraževalnih institucij, lahko pa tudi širše. Viri za financiranje lahko zajemajo: javna proračunska sredstva na državni ali lokalni ravni; sredstva delodajalcev za natančno določene namene, z določenimi storitvami ali s posebnim davčnim sistemom; samostojne prihodke izobraževalnih institucij, ki jih pridobijo s ponudbo oz. prodajo določenih storitev ali izdelkov, z darili ali drugimi dohodki; plačila dijakov oz. študentov, bodisi v denarni obliki ali kot nadomestilo za izgubljeni zaslužek v času, ko niso bili delovno aktivni, ampak so se

izobraževali. Študentje lahko pridobijo sredstva s pomočjo štipendij oz. državnih posojil ali pa uporabijo lastna sredstva.

Viri za financiranje so lahko poleg omenjenih tudi sredstva dobrodelnih ustanov, ki delujejo na področju izobraževanja. Izraz mehanizmi financiranja označuje načine, po katerih je mogoče pridobiti sredstva za poravnavo stroškov poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja.

SORODNI POJMI: → *normativi in standardi*

VIR: *Pojmovni slovar*

formalno izobraževanje

ANGLEŠKI PREVOD: *formal learning*

OPIS GESLA: Izraz označuje procese učenja, ki vodijo k pridobitvi formalne, javnoveljavne izobrazbe - to pomeni, da se spremeni posameznikov izobrazbeni ali kvalifikacijski status - in ki dajejo javnoveljavno diplomo, spričevalo ali certifikat. Praviloma poteka v organiziranem in strukturiranem okolju (v šoli oz. centru za izobraževanje ali na delovnem mestu) in je izrecno pojmovano kot učenje ali izobraževanje (glede na cilje, čas ali vire). Formalno izobraževanje je z učenčevega vidika načrtno in vodi k vrednotenju in formalnemu potrjevanju izkazanih rezultatov učenja.

Meja med formalnim in neformalnim izobraževanjem je izjemno prožna; tako bi bilo npr. lahko tudi samoizobraževanje del formalnega izobraževanja, če bi posameznik v tem procesu sledil predpisanemu izobraževalnemu programu in opravljal izpite, s katerimi bi dokazoval, da obvlada predpisano znanje in spretnosti, ter si pridobil formalno izobrazbo. Prav tako je mogoče šteti med formalno izobraževanje tudi izobraževanje na daljavo, ki poteka v skladu s sprejetimi izobraževalnimi programi.

SORODNI POJMI: → *neformalno izobraževanje*, → *priložnostno učenje*, → *vseživljenjsko učenje*

VIR: *Cedefop*

formativni cilji

ANGLEŠKI PREVOD: *formative objectives*

OPIS GESLA: Formativne cilje mora vsebovati katalog znanj za posamezne predmete oz. strokovne module ali področja programov poklicnega in strokovnega izobraževanja, definirajo pa se z vidika razvojno-procesnih ciljev in poudarjajo zlasti: osmišljanje teoretičnega s praktičnim in praktičnega s teoretičnim; razvijanje zmožnosti za uporabo znanja v

konkretnih in novih delovnih situacijah; razvijanje spretnosti v praktični uporabi metod in postopkov ter sposobnosti, pomembnih za razumevanje razvojnih problemov na strokovnem in delovnem področju; razvijanje zmožnosti za strokovno odločanje pri reševanju problemov in posebno kritičnih delovnih situacij; razvijanje zmožnosti in spretnosti za kakovostno poklicno delo, za podjetništvo ter razvijanje motivacije in zmožnosti za samoizobraževanje in inovativnost.

SORODNI POJMI: → *informativni cilji*, → *socializacijski cilji*, → *usmerjevalni cilji*

VIR: *Pojmovni slovar*

G

generične kompetence

ANGLEŠKI PREVOD: *generic competences*

OPIS GESLA: Glej: kompetence

Gospodarska zbornica

ANGLEŠKI PREVOD: *Chamber of commerce and industry*

OPIS GESLA: Glej: zbornica

I

informacijsko-komunikacijska tehnologija (IKT)

ANGLEŠKI PREVOD: *information and communication technology (ICT)*

OPIS GESLA: Tehnologija, ki omogoča vnos, skladiščenje, priklic, obdelavo, prenos in širjenje informacij. V današnjem času prevladuje računalniško podprta IKT.

SORODNI POJMI: → *e-učenje*, → *digitalna ločnica*, → *digitalna pismenost*
VIR: *Cedefop*

informalno učenje

ANGLEŠKI PREVOD: *informal learning*

OPIS GESLA: Glej: *priložnostno učenje*

informativni cilji

ANGLEŠKI PREVOD: *informative objectives*

OPIS GESLA: Informativne cilje mora vsebovati katalog znanj za posamezne predmete oz. strokovne module ali področja programov poklicnega in strokovnega izobraževanja. Opisujejo zlasti usvajanje znanja, informacij, programov, teorij; pridobivanje znanja o temeljnih metodah ter postopkih reševanja delovnih oz. strokovnih problemov; spoznavanje orodij, naprav, delovnih in produkcijskih sistemov ter razvijanje spretnosti za varno ter učinkovito ravnanje z njimi; razvijanje psihomotoričnih spretnosti, potrebnih za doseganje standardov in norm delovne izurjenosti.

SORODNI POJMI: → *formativni cilji*, → *socializacijski cilji*, → *usmerjevalni cilji*
VIR: *Pojmovni slovar, Izhodišča*

informiranje in svetovanje (poklicno)

ANGLEŠKI PREVOD: *guidance and counselling/ information, advice and guidance (IAC)*

OPIS GESLA: Dejavnosti, s katerimi se posamezniku pomaga pri sprejemanju izobraževalnih, poklicnih ali osebnih odločitev in pri njihovem urniščevanju pred vstopom na trg dela in po njem. Informiranje in svetovanje ter karierna orientacija lahko obsegajo: svetovanje (osebni razvoj ali razvoj kariere, usmerjanje pri izobraževanju); ocenjevanje (psihološko ali usmerjeno h kompetencam); seznanjanje s priložnostmi za učenje, z možnostmi na trgu dela in za načrtovanje kariere; svetovanje poklicnih kolegov, sorodnikov ali izobraževalcev; poklicne priprave (določitev potrebnih spretnosti/kompetenc in delovnih izkušenj pri iskanju delovnega mesta); napatitve (k strokovnjakom za učenje in za karierni razvoj). Informiranje, svetovanje in karierna orientacija se lahko izvajajo v šolah, centrih za usposabljanje, na delovnem mestu, v skupnosti ali drugih okoljih.

V slovenščini se uporabljajo še drugi pojmi z različnimi pomenskimi otenki: svetovanje, usmerjanje in orientacija, odvisno od koncepta in namena dejavnosti, čeprav se izraz poklicno usmerjanje zaradi svoje direktivnosti ne uporablja več.

V zadnjem času se vse bolj uporablja tudi pojem karierna orientacija, ki pa ni omejena le na obdobje šolanja, pač pa je razumljena kot vseživljenjski proces.

SORODNI POJMI: → *poklicna orientacija*, → *karierna orientacija*

VIR: *Cedefop, Pojmovni slovar*

institucionalno poklicno in strokovno izobraževanje in usposabljanje (PSIU)

ANGLEŠKI PREVOD: *institution-based vocational education and training*

OPIS GESLA: Institucionalno PSIU je tisto, ki je v celoti oprto na izobraževalne institucije, te organizirano in sistematično izvajajo programe PSIU. Institucije so tradicionalno določale vpisne pogoje in izvedbo programov ter kriterije za izvajanje PSIU. Praviloma so to šole, medpodjetniški centri ali institucije za izobraževanje odraslih. Danes postajajo institucije vse bolj mesto, kjer se programi organizirajo in od koder se vodijo, potekajo pa lahko drugje (npr. na delovnem mestu, v podjetju, na daljavo).

SORODNI POJMI: → *šola*, → *medpodjetniški izobraževalni center (MIC)*, → *izobraževalni center*

VIR: *Pojmovni slovar*

inštrukcija

ANGLEŠKI PREVOD: *instruction*

OPIS GESLA: Način poučevanja, ki se uporablja predvsem pri praktičnem pouku. Inštruktor daje navodila posamezniku ali skupini dijakov o pravilni izvedbi določenih dejavnosti, največkrat tudi demonstrira njihovo izvajanje, v naslednji fazi pa jih izvajajo dijaki pod inštruktorjevimi vodstvom. Izraz se uporablja tudi za (navadno plačljivo) zunajšolsko učno pomoč posamezemu dijaku pri doseganju ciljev posamezne programske enote.

SORODNI POJMI: → *metodika praktičnega pouka*, → *specialna didaktika*

VIR: *Pojmovni slovar*

inštruktor

ANGLEŠKI PREVOD: *instructor*

OPIS GESLA: Posameznik, ki izvaja eno ali več dejavnosti, povezanih s (teoretičnim ali praktičnim) usposabljanjem, ki poteka bodisi v izobraževalni ustanovi ali na delovnem mestu.

Lahko razlikujemo med dvema kategorijama inštruktorjev: (1) Poklicni inštruktorji so izkušeni strokovnjaki s pedagoško-andragoško izobrazbo za poučevanje v poklicnem in strokovnem izobraževanju. Njihovo delo se lahko ujema z delom učiteljev v ustanovah za poklicno izobraževanje. (2) Inštruktorji s krajšim delovnim časom ali priložnostni inštruktorji so strokovnjaki z različnih področij, ki v sklopu svoje redne poklicne dejavnosti opravljajo tudi dejavnost izobraževanja s krajšim delovnim časom, in sicer bodisi v podjetju (kot mentorji in tutorji novincem ter dijakom in vajencem na praktičnem usposabljanju z delom ali izvajalci izobraževanja) bodisi zunaj podjetja kot zunanji sodelavci (svoje storitve občasno ponudijo izobraževalni ustanovi).

Inštruktorji morajo izpolnjevati različne naloge: načrtujejo izobraževalne dejavnosti; organizirajo in izvajajo tovrstne dejavnosti; izpeljujejo dejansko izobraževanje, tj. prenos znanja in spretnosti; pomagajo dijaku in vajencem, da razvijejo spretnosti, tako da jim svetujejo, dajejo navodila in pripombe v učnem procesu.

Po Zakonu o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja mora imeti inštruktor najmanj srednjo izobrazbo ustrezne smeri in pedagoško-andragoško izobrazbo. Inštruktor je praviloma usmerjen v ožje področje dela kot učitelj praktičnega pouka ali mojster.

V pogovornem jeziku se izraz inštruktor uporablja tudi za osebo, ki dijaku zunaj šole daje neformalno, vendar praviloma plačljivo učno pomoč.

SORODNI POJMI: → *mojster*, → *mentor*, → *učitelj*

VIR: *ZOFVI, Pojmovni slovar*

interesne dejavnosti

ANGLEŠKI PREVOD: *extramural activities*

OPIS GESLA: Interesne dejavnosti so obvezni sestavni del izobraževalnih programov. Njihovo trajanje je lahko različno in je določeno s programom, trajajo pa od enega do treh tednov v šolskem letu. Namenjene so splošnemu in poklicnemu razvoju dijakov, ki jih izbirajo glede na ponudbo šole in lastni interes. Organizirati jih mora šola.

VIR: *Pojmovni slovar*

interno izobraževanje

ANGLEŠKI PREVOD: *internal training*

OPIS GESLA: Izobraževanje in usposabljanje, ki je organizirano v podjetjih in ustanovah.

iskanje dela ali zaposlitve

ANGLEŠKI PREVOD: *job placement*

OPIS GESLA: Postopek podpore posamezniku (dijaku, študentu ali brezposelnemu) pri iskanju dela ali zaposlitve, ki bo ustrezala njegovim možnostim.

Postopek iskanja dela lahko vodijo javne ali zasebne zaposlitvene službe ali šole in univerze. Iskanje dela lahko zajema dejavnosti, kot so priprava življenjepisa, priprava na intervjuje, ocenjevanje spretnosti, vodenje in svetovanje.

Lahko pa pomeni (v angleščini) tudi obdobje, ki ga vajenec, dijak ali študent preživi v podjetju med šolanjem.

VIR: *Cedefop*

Izhodišča za pripravo izobraževalnih programov

ANGLEŠKI PREVOD: *Starting points for curriculum development*

OPIS GESLA: Dokument, ki ga sprejme Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje v sodelovanju z ministrom, pristojnim za šolstvo. V njem so določene temeljne značilnosti izobraževalnih programov na vseh stopnjah in ravneh poklicnega in strokovnega izobraževanja za mlade in za odrasle. Določajo razmerja med strokovnoteoretičnimi, splošnoizobraževalnimi in praktičnimi sestavinami izobraževalnih programov. Opredeljujejo cilje in vsebinske predpostavke za vse vrste programov. Določajo posebne in splošne sestavine, ki jih mora vsebovati

vsak izobraževalni program, pri tem se opirajo na relevantno zakonodajo. So podlaga za pripravo posameznih programov in predmetnikov ter katalogov znanja in izpitnih katalogov. Določajo tudi načine dokončevanja izobraževanja in strukturo zaključnega izpita.

SORODNI POJMI: → *izobraževalni program*, → *poklicno in strokovno izobraževanje in usposabljanje (PSIU)*

VIR: *Pojmovni slovar; Izhodišča 2001*

izkustveno učenje

ANGLEŠKI PREVOD: *experiential learning*

OPIS GESLA: Izkustveno učenje je vrsta učenja, ki temelji na izkušnji, ki ji sledi refleksija, diskusija, analiza in evalvacija izkušnje. Pri uspešnem izkustvenem učenju gre za ciklično prehajanje od izkušnje prek opazovanja do teoretične osmislitve (refleksije) ter eksperimentalnega ustvarjanja nove izkušnje, pri tem je pomembno, da vse te dimenzije povezujemo. Enega bolj uveljavljenih modelov izkustvenega učenja je postavil David Kolb. Zanj je izkustveno učenje proces, v katerem se ustvarja znanje s pretvorbo ali transformacijo izkušnje. Kolb v svojem modelu opisuje izkustveno učenje kot proces, ki se začne s konkretno izkušnjo, tej sledi razmišljajoče opazovanje, nato abstraktna konceptualizacija in na koncu aktivno eksperimentiranje. Osrednje metode izkustvenega učenja so: simulacije, igranje vlog, socialne igre, strukturirane naloge, skupinska interakcija, telesno gibanje in sproščanje.

izobrazba

ANGLEŠKI PREVOD: *formal education*

OPIS GESLA: V ožjem pomenu izraz izobrazba pomeni stopnjo (raven) ter smer formalne izobrazbe, ki jo je pridobil posameznik. Angleški prevod education je le delno ustrezen, saj je veliko širši in večpomenski.

Za razliko od znanja se formalna izobrazba veže na določeno spričevalo ali diplomo in je torej izid formalnega izobraževanja, znanje pa je širši pojem in ni vezan na formalizacijo. Kljub temu je tudi v slovenščini mogoče uporabiti pojem izobrazba za označitev splošne razgledanosti ali znanja, ki ga ima posameznik, pa ni formalizirano v obliki spričevala ali diplome.

SORODNI POJMI: → *izobraževanje*, → *znanje*

VIR: *Pojmovni slovar*

izobrazbeni dosežek

ANGLEŠKI PREVOD: *educational attainment*

OPIS GESLA: Najvišja raven izobrazbe ali usposobljenosti, ki jo je dosegel posameznik.

VIR: *Cedefop*

izobraževalec

ANGLEŠKI PREVOD: *educator*

OPIS GESLA: Izobraževalec je najširši pojem za osebo, ki izvaja izobraževanje oz. del izobraževalnega programa (programsko enoto ali več njih) in je neposredno odgovorna ali skrbi za njegovo izvedbo. Zajema učitelje, mentorje, inštruktorje na različni ravneh in za različne dejavnosti, mojstre pa tudi organizatorje izobraževanja. Ta izraz je posebno primerno uporabiti takrat, ko se želimo izogniti pojmu učitelj, ki se veže zlasti na šolanje mladih, ali ko hočemo poudariti, da gre za izobraževanje odraslih ali za tako organizacijo izobraževanja, ki ne sledi šolskim oblikam dela. Izraz v slovenščini ni splošno uveljavljen, pogosteje se kot splošni pojem uporablja izraz učitelj.

SORODNI POJMI: → *učitelj*

VIR: *Pojmovni slovar*

izobraževalna infrastruktura

ANGLEŠKI PREVOD: *educational infrastructure*

OPIS GESLA: Izobraževalno infrastrukturo sestavljajo vse vrste šol in drugih institucij, ki skrbijo za izvajanje izobraževalne politike in izvajajo izobraževalno dejavnost.

Izobraževalno infrastrukturo sestavljajo različni sistemi, kot so sistem izvajalcev (tega sestavljajo šole, izobraževalni centri, kolidži, učna mesta v podjetjih, institucije in organizacije za izobraževanje odraslih), sistem inšpekcije in akreditacije izobraževalnih institucij, sistem izobraževanja učiteljev in drugih izvajalcev ter njihove akreditacije, sistem vrednotenja in ocenjevanja, sistem pogajanj o standardih in normativih ter pogojih dela v izobraževanju, sistem razvoja programov, sistem institucij ter strokovnih organov, ki so na nacionalni ravni odgovorni za delovanje in razvoj sistema.

SORODNI POJMI: → *šola*, → *izobraževalni center*, → *sistem poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja*

VIR: *Pojmovni slovar*

izobraževalni center

ANGLEŠKI PREVOD: *training center*

OPIS GESLA: Samostojna organizacija, zasebni ali javni zavod, ki organizira in vodi izobraževanje mladih in odraslih, vendar za razliko od šole in šolskega centra ponuja širši spekter programov formalnega in neformalnega izobraževanja na različnih stopnjah. Pojem se uporablja tudi za poimenovanje posebne enote določenega podjetja, ustanove ali zavoda, ki se ukvarja z izobraževanjem zaposlenih. Po navadi tak center ustanovijo večja podjetja, skupine podjetij, ustanov ali združenj.

SORODNI POJMI: → *izobraževalna infrastruktura*, → *izobraževalno središče*

VIR: *Terminologija izobraževanja odraslih*

izobraževalni cikel

ANGLEŠKI PREVOD: *education cycle*

OPIS GESLA: Faze, ki so značilne za potek procesa izobraževanja ali usposabljanja, posebej značilne za izobraževanje odraslih in sestavljajo medsebojno povezano celoto, pri čemer spremljava in evalvacija hkrati pomenita tudi že podlago za ugotavljanje novih potreb. Faze izobraževalnega cikla so: raziskovanje in ugotavljanje potreb po izobraževanju, načrtovanje in programiranje izobraževanja, neposredna priprava in izvedba programa oz. procesa ter spremljanje in evalvacija.

Ko gre za izobraževanje odraslih, se namesto izraza izobraževalni cikel uporablja izraz andragoški cikel.

SORODNI POJMI: → *andragoški cikel*

VIR: *Terminologija izobraževanja odraslih*

izobraževalni program

ANGLEŠKI PREVOD: *education program*

OPIS GESLA: Program, po katerem poteka izobraževanje in omogoča pridobitev izobrazbe na določeni ravni, področju ali smeri. Po uspešno dokončanih javnoveljavnih izobraževalnih programih se po zakonu pridobi javnoveljavna (formalna) izobrazba. Po ZOFVI izobraževalni program vsebuje splošni in posebni del. Splošni del vsebuje ime programa, cilje, trajanje, obvezne načine preverjanja in ocenjevanja, pogoje za vključitev ter pogoje za napredovanje in dokončanje izobraževanja.

Posebni del programa vsebuje predmetnik, kataloge znanj in izpitne kataloge ali učne načrte ter obseg znanja, ki ga morajo imeti izvajalci, pa tudi obseg in vsebino izobraževanja, ki se izvaja pri delodajalcu, in organizacijo izobraževanja, ko gre za programe poklicnega in strokovnega izobraževanja.

Izobraževalni programi za področje poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja vsebujejo splošnoizobraževalni, strokovnoteoretični in praktični del. Sestavine vsakega dela so vnaprej določene, lahko pa se izvajajo tudi integrirano.

Poleg javnoveljavnih izobraževalnih programov, ki jih definira zakon, se izraz uporablja tudi za označevanje programov izobraževanja, ki niso javnoveljavni in se pojavljajo na trgu izobraževanja (npr. priprava na mojstrski izpit, za pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije). Javnoveljavne izobraževalne programe definira zakon in jih je treba ločiti od splošnejšega pojma program izobraževanja, ki označuje različne programe vzgojno-izobraževalne dejavnosti.

SORODNI POJMI: → *program izobraževanja in usposabljanja*, → *kurikul*

VIR: *Pojmovni slovar, ZOFVI*

izobraževalni sektor (sektor za izobraževanje in usposabljanje)

ANGLEŠKI PREVOD: *training sector*

OPIS GESLA: Del gospodarstva (nacionalne ekonomije), ki se ukvarja z nameni, potrebami, ponudbo ter evalvacijo izobraževanja in usposabljanja. Sektor je lahko namenjen celotnemu področju izobraževanja in usposabljanja, pogosteje pa se za področje poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja ustanovi poseben sektor, ki se ukvarja samo s tem področjem.

VIR: *Pojmovni slovar*

izobraževalno središče

ANGLEŠKI PREVOD: *training center*

OPIS GESLA: Glej : *izobraževalni center*

izobraževanje

ANGLEŠKI PREVOD: *education*

OPIS GESLA: Pojem je večpomenski in pomeni:

- šolanje oz. poučevanje ljudi, ki najpogosteje poteka v izobraževalnih institucijah (šole, ljudske univerze, izobraževalni centri itn.);
- proces, ki ljudem omogoča pridobivanje znanja, razvijanje spretnosti, pridobivanje navad in usposabljanje za delovanje, ki je potrebno, da bi lahko v dani družbi razvili in uporabili svoje potencialne;
- stopenjski proces, v katerem posameznik s pomočjo učenja pridobiva znanje in spretnosti ter širi svoje razumevanje in kompetence;

- v angleščini označuje pojem education tudi izobrazbo, ki si jo pridobimo v sistemu formalnega in sistematičnega izobraževanja oz. študija (gl. geslo izobrazba);
- področje študija, ki se ukvarja s teorijami in metodami poučevanja, vzgajanja in učenja. V slovenščini se uporabljajo izrazi, kot so pedagogika, andragogika oz. izobraževalne vede;
- splošno področje dela ali poklicno področje, ki se nanaša na poučevanje ljudi, posebno v izobraževalnih institucijah.

Zaradi večpomenskosti pojma (vzgoja in) izobraževanje je treba paziti, da ne pride do dvoumnega razumevanja, zlasti ko gre za navezovanje na angleški izraz *education*.

SORODNI POJMI: → *vzgoja in izobraževanje*, → *izobrazba*

VIR: *Pojmovni slovar*

izobraževanje in usposabljanje na delu

ANGLEŠKI PREVOD: *on-the-job training*

OPIS GESLA: Izobraževanje in usposabljanje, ki poteka na posameznikovem delovnem mestu v sklopu njegovih delovnih nalog in uporablja delo kot proces, ki omogoča učenje.

Omogoča povezovanje dela in izobraževanja in se nanaša tudi na procese praktičnega izobraževanja na delovnem mestu pa tudi na različne oblike usposabljanja, največkrat za opravljanje manj zahtevnih del ali za uporabo novih tehnologij. Poteka lahko tudi kot del procesa formalnega izobraževanja za pridobitev izobrazbe.

SORODNI POJMI: → *praktično usposabljanje z delom (PUD)*, → *izobraževanje in usposabljanje zunaj dela*

VIR: *Cedefop*

izobraževanje in usposabljanje v delovnem procesu

ANGLEŠKI PREVOD: *education and training in the work process*

OPIS GESLA: Izobraževanje in usposabljanje v delovnem procesu označuje obliko praktičnega izobraževanja, značilno za dualni sistem, ko praktično izobraževanje poteka neposredno v delovnem procesu kot njegov sestavni del in je v skladu s tem tudi sestavni del izobraževalnega programa. Izobraževanje v delovnem procesu je lahko tudi sestavni del drugih oblik in načinov izobraževanja, pogosto je zlasti v različnih programih usposabljanja, izpopolnjevanja, prekvalifikacij, ob uvajanju novih tehnologij in podobno.

SORODNI POJMI: → *praktično usposabljanje z delom (PUD)*

VIR: *Pojmovni slovar*

izobraževanje in usposabljanje zunaj dela

ANGLEŠKI PREVOD: *off-the-job training*

OPIS GESLA: Poklicno izobraževanje in usposabljanje, ki ne poteka v avtentičnem delovnem okolju. Po navadi je del celotnega programa izobraževanja ali usposabljanja in se dopolnjuje z izobraževanjem na delovnem mestu.

SORODNI POJMI: → *izobraževanje in usposabljanje na delu*

VIR: *Cedefop*

izobraževanje izobraževalcev

ANGLEŠKI PREVOD: *training of trainers*

OPIS GESLA: Teoretično ali praktično izobraževanje, namenjeno učiteljem, mentorjem, inštruktorjem in drugim, ki so za poln delovni čas zaposleni kot izvajalci v procesu izobraževanja in usposabljanja, ali pa kot strokovnjaki ob svojem rednem delu sodelujejo v izobraževalnem procesu (priložnostni učitelji in inštruktorji ali učitelji in inštruktorji s krajšim delovnim časom).

Namenjeno je doseganju širokega nabora spretnosti in znanja, specifičnega za neko področje (splošne, tehnične, strokovne ali znanstvene narave); pedagoškega in psihološkega znanja in spretnosti; menedžerskih spretnosti; poznavanju sveta dela, modelov izobraževanja ter ciljnih skupin.

Obsega tudi izobraževanje, povezano z vidiki priprave, organizacije in izvajanja programa pa tudi s samim procesom podajanja znanja in spretnosti.

SORODNI POJMI: → *učitelj*, → *mentor*, → *inštruktor*, → *izpopolnjevanje*

VIR: *Cedefop*

izobraževanje na daljavo

ANGLEŠKI PREVOD: *distance education and training*

OPIS GESLA: Izobraževanje, ki poteka na daljavo z uporabo komunikacijskih sredstev: knjig, radia, televizije, telefona, dopisovanja, računalnika ali videa.

Izobraževanje, študij ali šolanje, kjer učitelj oz. izvajalska institucija in udeleženec izobraževanja nista neposredno navzoča na isti lokaciji in med njima ni neposrednega (živega) stika, pač pa se za izobraževalno komunikacijo uporabljajo drugi načini, danes predvsem računalniško podprta informacijsko-komunikacijska tehnologija pa tudi različni drugi mediji (pošta, vnaprej pripravljeno učno gradivo, ki ga učenec prejme neposredno od izvajalca). Udeleženec izobraževanja dobiva povratno in-

formacijo o svojem napredku, praviloma pa se tako izobraževanje konča z diplomo ali druge vrste certifikatom. Uporablja se tudi izraz dopisno izobraževanje, vendar ga vse bolj nadomeščata izraza izobraževanje na daljavo in e-izobraževanje.

SORODNI POJMI: → *e-učenje*

VIR: *Cedefop*

izobraževanje ob delu

ANGLEŠKI PREVOD: *part-time education*

OPIS GESLA: Izobraževanje ali usposabljanje z nepolnim delovnim časom, ko je izobraževanec zaposlen in opravlja svoj poklic, ob tem pa se še izobražuje v okviru poklica, ki ga opravlja, ali za drug poklic, praviloma zunaj organizacije, v kateri je zaposlen.

SORODNI POJMI: → *izredni študij*

VIR: *Pojmovni slovar*

izobraževanje odraslih

ANGLEŠKI PREVOD: *adult education*

OPIS GESLA: Splošno ali poklicno izobraževanje, ki je namenjeno odraslim, potem ko so končali začetno izobraževanje in usposabljanje za potrebe poklicnega dela ali za osebne potrebe. Njegov namen je: omogočiti splošno izobraževanje za odrasle na področjih, ki so zanje posebno zanimiva (npr. odprta univerza); omogočiti kompenzacijsko učenje za pridobivanje temeljnih spretnosti, ki jih posamezniki morda niso pridobili v začetnem izobraževanju (kot sta pismenost, matematična pismenost); omogočiti pridobitev kvalifikacije, ki je zaradi različnih razlogov niso pridobili v sistemu začetnega izobraževanja in usposabljanja; pridobiti, izboljšati ali posodobiti znanje, spretnosti in/ali kompetence na povsem določenem področju, v tem primeru je to nadaljevalno izobraževanje in usposabljanje.

VIR: *Cedefop*

izobraževanje oseb s posebnimi potrebami

ANGLEŠKI PREVOD: *special needs education*

OPIS GESLA: Izobraževalna dejavnost in podpora, namenjena zadovoljevanju posebnih potreb hendikepiranih otrok ali otrok, ki v šoli niso bili učno uspešni zaradi najrazličnejših razlogov, za katere vemo, da zavirajo njihov optimalni napredek. Z izrazom izobraževanje oseb s posebnimi

potrebami se nadomešča v preteklosti uveljavljen izraz specialno izobraževanje. S starejšim izrazom smo označevali predvsem izobraževanje otrok z ovirami, ki je potekalo v posebnih šolah ali ustanovah, ločeno in zunaj rednega sistema šol in univerz. Danes pa se v večini držav precejšen delež otrok s posebnimi potrebami izobražuje v programih rednega šolanja.

SORODNI POJMI: → *delovno usposabljanje*

VIR: *Cedefop*

izobraževanje po opravljenem obveznem izobraževanju

ANGLEŠKI PREVOD: *post-compulsory education*

OPIS GESLA: Izobraževanje (v programih splošnega ali poklicnega in strokovnega izobraževanja), ki se ga posameznik udeleži po končani zakonsko določeni šolski obveznosti.

SORODNI POJMI: → *obvezno izobraževanje*

VIR: *Cedefop*

izobraževanje v alternaciji

ANGLEŠKI PREVOD: *alternance*

OPIS GESLA: Glej: alternacija

VIR: *Cedefop*

izpit (opravljanje izpitov)

ANGLEŠKI PREVOD: *examination*

OPIS GESLA: Formalno ugotavljanje in ocenjevanje znanja ali zmožnosti posameznika pri določenem predmetu, strokovnem modulu ali na določenem področju.

Opravljen izpitne obveznosti so navadno pogoj za dokončanje formalnega izobraževanja in pridobitev kvalifikacije ali izobrazbe.

Izpitni sistem je sistem, s pomočjo katerega se preverja in ocenjuje posameznikovo izpolnjevanje določenih izobrazbenih zahtev, največkrat tako, da se ocenjuje njegovo znanje, spretnosti, veščine, s katerimi izkazuje s programom določene cilje izobraževanja ali standarde znanja.

SORODNI POJMI: → *ocenjevanje rezultatov učenja*

izpitni katalog

ANGLEŠKI PREVOD: *examination catalogue*

OPIS GESLA: Dokument, ki je sestavni del izobraževalnega programa in določa potrebno znanje ali standarde znanja, potrebne za opravljanje zaključnega izpita, poklicne ali splošne mature. Uporablja se tudi za opis znanja, potrebnega za opravljanje pomočniškega, mojstrskega, delovodskega ali poslovodskega izpita.

SORODNI POJMI: → *izpit (opravljanje izpitov)*

VIR: *Pojmovni slovar*

izpitni sistem

ANGLEŠKI PREVOD: *examination system*

OPIS GESLA: Glej: *izpit*

izpopolnjevanje

ANGLEŠKI PREVOD: *upskilling*

OPIS GESLA: Kratkotrajno usposabljanje z natančno določenim ciljem, ki praviloma sledi začetnemu izobraževanju ali usposabljanju in je namenjeno dopolnjevanju, izboljšanju ali posodabljanju znanja, spretnosti in/ali kompetenc, pridobljenih v prejšnjem izobraževanju.

Programi poklicnega izpopolnjevanja omogočajo poglobljanje in razširjenje poklicnega znanja ter prekvalifikacijo na isti stopnji poklicne oziroma strokovne izobrazbe. Programi izpopolnjevanja (tudi: spopolnjevanja) so namenjeni tudi nadaljnjemu izobraževanju učiteljev, pomenijo poseben sistem, ki omogoča napredovanje v nazive, in so razpisani v posebnem Katalogu programov nadaljnega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju.

Z izrazom označujemo tudi manj formalne oblike poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih z različnih področij in v različnih oblikah.

Izraza spopolnjevanje in izpopolnjevanje sta sopomenki. Zakonodaja uporablja uveljavljen pojem izpopolnjevanje, zlasti v andragoški literaturi pa se vse bolj uveljavlja izraz spopolnjevanje. Slovar slovenskega knjižnega jezika in novi Slovenski pravopis iz leta 2001 dovoljujeta obe rabi, vendar dajeta prednost izrazu izpopolnjevanje, še zlasti v povezavi z izobraževanjem.

SORODNI POJMI: → *nadaljnje izobraževanje in usposabljanje*, → *izobraževanje odraslih*, → *izobraževanje izobraževalcev*

VIR: *Cedefop, Pojmovni slovar*

izredni študij

ANGLEŠKI PREVOD: *part-time education*

OPIS GESLA: Posebna organizacija formalnega izobraževanja oz. študija, ki je namenjena predvsem zaposlenim in poteka v popoldanskem času ter ob koncu tedna, tako da omogoča udeležbo zaposlenim učencem, dijakom ali študentom. Udeleženci praviloma plačujejo šolnino. Izrednega študija se lahko pod ugodnimi pogoji udeležujejo tudi brezposelni v sklopu aktivne politike zaposlovanja.

Pojem izredni študij je v bil celoti zamenjan s pojmom izobraževanje ob delu predvsem v osemdesetih in v začetku devetdesetih let. Danes se pojem izredni študij znova vpeljuje, saj ga vpeljuje tudi šolska zakonodaja, zato se pojem izobraževanje ob delu uporablja manj.

Na področju srednjega izobraževanja se uporablja izraz izredno izobraževanje.

SORODNI POJMI: → *izobraževanje ob delu*

VIR: *Pojmovni slovar*

izredno izobraževanje

ANGLEŠKI PREVOD: *part-time education*

OPIS GESLA: Glej: izredni študij

izvajalec izobraževanja ali usposabljanja

ANGLEŠKI PREVOD: *education or training provider*

OPIS GESLA: Katera koli organizacija ali posameznik, ki izvaja izobraževanje ali usposabljanje. Izvajalci programov izobraževanja in usposabljanja so lahko organizacije, ki so posebej ustanovljene za ta namen, lahko pa to dejavnost izvajajo ob drugi poklicni dejavnosti, na primer delodajalci, ki izvajajo izobraževanje kot del svoje poslovne dejavnosti. Izvajalci usposabljanja so lahko tudi posamezniki, ki ponujajo takšno storitev.

SORODNI POJMI: → *vpis v razvid*

VIR: *Cedefop*

izvedbeni kurikulum

ANGLEŠKI PREVOD: *implementing curriculum, school curriculum*

OPIS GESLA: Izvedbeni kurikulum je procesno-razvojni dokument šole, ki ga ta oblikuje in sprejme na podlagi veljavnega izobraževalnega programa. Ta kurikulum vsebuje pedagoško-didaktični koncept šole, ki je dalje konkretiziran v letnih pripravah vzgojno-izobraževalnega procesa.

Izvedbeni kurikulum ima več sestavin, kot so: skupna učna priprava po letnikih, odprti kurikulum, načrt ocenjevanja znanja, razvojna strategija šole, načrt svetovanja in podpore dijakom, sistem samoevalvacije idr.

SORODNI POJMI: → *kurikul*

VIR: *CPI*

J

javnoveljavna izobrazba

ANGLÉŠKI PREVOD: *publicly recognized (formal) education*

OPIS GESLA: Je izobrazba, ki se pridobi po javnoveljavnih izobraževalnih programih in daje stopnjo izobrazbe. Tako pridobljena izobrazba, tudi formalna izobrazba, je priznana na nacionalni ravni in jo je mogoče pridobiti le po verificiranih programih oz. na podlagi sprejetih standardov znanja. Programe lahko izvajajo verificirane javne ali zasebne izobraževalne organizacije.

Poleg javno veljavne izobrazbe je mogoče pridobiti tudi nacionalne poklicne kvalifikacije po certifikatnem sistemu, ki pa ne dajejo javnoveljavne izobrazbe oz. stopnje izobrazbe in jih ureja Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah. Ob tem obstaja še vrsta programov izobraževanja, ki ne dajejo niti javnoveljavne izobrazbe niti nacionalno priznanih kvalifikacij.

SORODNI POJMI: → *nacionalna poklicna kvalifikacija*, → *izobraževalni program*, → *izobrazba*

VIR: *Pojmovni slovar*

K

karierna orientacija

ANGLEŠKI PREVOD: *career orientation*

OPIS GESLA: Glej: informiranje in svetovanje

katalog strokovnih znanj in spretnosti

ANGLEŠKI PREVOD: *catalogues for national vocational qualifications*

OPIS GESLA: Strokovni dokument, pripravljen na podlagi poklicnega standarda, ki je podlaga za postopke preverjanja in potrjevanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij.

SORODNI POJMI: → *nacionalna poklicna kvalifikacija*, → *poklicna kvalifikacija*

VIR: *CPI*

katalog znanja

ANGLEŠKI PREVOD: *catalogue of knowledge*

OPIS GESLA: Dokument, ki je podlaga za izvajanje posameznih predmetov ali strokovnih modulov v programih poklicnega in strokovnega izobraževanja. Vsebuje ime predmeta ali modula, obseg ur posamezne programske enote, usmerjevalne cilje ter posebej opredeljene informativne, formativne socializacijske operativne cilje.

Izraz katalog znanja se dosledno uporablja na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja, za druga področja izobraževanja pa je isti tip dokumenta poimenovan z izrazom učni načrt.

SORODNI POJMI: → *učni načrt*, → *modul*

VIR: *Pojmovni slovar*

ključne kompetence

ANGLEŠKI PREVOD: *key competences*

OPIS GESLA: Sinteza temeljnih spretnosti, ki so pogoj za to, da posameznik lahko deluje v sodobni družbi znanja. V svojih priporočilih o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje določa Evropska komisija osem ključnih kompetenc, in sicer: sporazumevanje v maternem jeziku; sporazumevanje v tujih jezikih; matematična kompetenca ter osnovne kompetence v znanosti in tehnologiji; digitalna pismenost; učenje učenja; socialne in državljanske kompetence; samoiniciativnost in podjetništvo; kulturna zavest in izražanje.

SORODNI POJMI: → *ključne kvalifikacije*, → *ključne spretnosti*, → *kompetence*

VIR: *Cedefop*

ključne kvalifikacije

ANGLEŠKI PREVOD: *key qualifications*

OPIS GESLA: Ključne kvalifikacije (splošne, jedrne, generične) so znanje, spretnosti, sposobnosti, ki so uporabne v različnih delovnih razmerah, v različnih poklicih, na različnih poklicnih področjih in v različnih življenjskih položajih. Omogočajo poklicno mobilnost in socialno vključenost. Zato naj bi na različnih ravneh zahtevnosti predstavljale jedro vsake, tudi poklicne izobrazbe.

Pojmi, kot so ključne kvalifikacije, ključne kompetence, ključne spretnosti, temeljne spretnosti, osnovne spretnosti itn., so med seboj podobni, pogosto tudi sopomenke, zato jih je težko enopomensko opredeliti. Razlaga pojma je povzeta po opredelitvi, ki jo podajajo Izhodišča za pripravo izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja ter programov srednjega strokovnega izobraževanja iz leta 2001.

SORODNI POJMI: → *ključne spretnosti*, → *ključne kompetence*

VIR: *Pojmovni slovar, Izhodišča*

ključne spretnosti

ANGLEŠKI PREVOD: *key skills*

OPIS GESLA: Glej: ključne kompetence

kompenzacijsko učenje

ANGLEŠKI PREVOD: *compensatory learning*

OPIS GESLA: Učenje, namenjeno zapolnjevanju vrzeli v znanju, ki so nastale med obveznim izobraževanjem. Izvaja se predvsem zato, da bi se posameznikom omogočila udeležba v nadaljnjem izobraževanju in usposabljanju.

VIR: *Cedefop*

kompetence

ANGLEŠKI PREVOD: *competence*

OPIS GESLA: Zmožnost ustrezne uporabe rezultatov učenja v različnih okoliščinah (izobraževanje, delo, osebni ali poklicni razvoj). Kompetence ni mogoče omejiti zgolj na kognitivno dimenzijo (uporabo teorije, konceptov in tacitnega ali skritega znanja); vsebuje tudi uporabni vidik (s tehničnimi spretnostmi vred), medosebno delovanje (npr. socialne ali organizacijske spretnosti) in etične vrednote.

Poklicne kompetence ali zmožnosti so kompetence, ki jih posameznik potrebuje za uspešno delovanje na določenem poklicnem področju. Delijo se na generične poklicne kompetence, ki so skupne za podobne poklice, in poklicnospecifične kompetence, ki so značilne za posamezne poklice oz. delovna področja.

SORODNI POJMI: → *zmožnosti*, → *poklicne kompetence*, → *ključne kompetence*

VIR: *Cedefop, CPI*

koncesija

ANGLEŠKI PREVOD: *concession*

OPIS GESLA: Koncesija je pogodba med državo in zasebno izobraževalno organizacijo, po kateri država (so)financira izvajanje izobraževalnih programov v zasebni organizaciji. Dodeli se zasebnemu vrtcu ali šoli za opravljanje javne službe v vzgoji in izobraževanju. Na podlagi javnega razpisa jo dodeli minister, pristojen za izobraževanje, razen za predšolsko vzgojo, ko jo dodeli lokalna skupnost.

Zasebne šole lahko dobijo koncesijo pod določenimi pogoji. Zasebne šole, ki izvajajo javnoveljavne izobraževalne programe osnovnošolskega, srednješolskega in osnovnega glasbenega izobraževanja, pa ne glede na to, ali so pridobile koncesijo ali ne, prejmejo 85 % denarja, ki ga sicer lokalna skupnost ali država dodeli javnemu vrtcu ali šoli na učenca oz. dijaka.

VIR: *Pojmovni slovar*

koristi od izobraževanja in usposabljanja

ANGLEŠKI PREVOD: *benefits of/to education and training*

OPIS GESLA: Dodana vrednost, ki jo posamezniku, gospodarstvu ali družbi prinaša izobraževanje in usposabljanje.

Koristi od izobraževanja in usposabljanja so lahko zasebne, torej ima koristi bodisi posameznik ali podjetje, lahko pa so javne, ko ima koristi celotna regija, gospodarstvo ali družba.

Koristi od izobraževanja in usposabljanja so lahko tudi denarne (npr. plače), ekonomske (npr. zaposlenost, produktivnost, rast) ali nematerialne (npr. zdravje, dobro počutje, socialna vključenost, zmanjšana stopnja kriminala).

VIR: *Cedefop*

kreditni sistem

ANGLEŠKI PREVOD: *credit system*

OPIS GESLA: Sistemsko orodje, ki omogoča zbiranje rezultatov učenja, doseženih v formalnem, neformalnem in/ali priložnostnem učnem okolju, ter omogoča njihov prenos, vrednotenje in priznavanje med različnimi okolji. Kreditni sistem se lahko oblikuje s pomočjo: opisa programa izobraževanja ali usposabljanja, tako da se njegovim sestavinam (strokovnim modulom, predmetom, delovnim izkušnjam, pisnim izdelkom) pripišejo kreditne točke, ali opisa kvalifikacij, pri tem se kot enote uporabijo rezultati učenja, ki se jim pripišejo ustrezne kreditne točke.

SORODNI POJMI: → *evropski kreditni sistem za poklicno in strokovno izobraževanje (ECVET)*

VIR: *Cedefop*

kriteriji (ocenjevanja)

ANGLEŠKI PREVOD: *assessment criteria*

OPIS GESLA: Kriterije na posameznih področjih spremljanja in ocenjevanja kompetenc pojmujeemo kot kvalitete kompetence, ki jih hočemo spodbujati in meriti. Kriteriji za ocenjevanje postopka dela so npr. pravilnost, natančnost, hitrost, vztrajnost.

SORODNI POJMI: → *ocenjevanje rezultatov učenja*

VIR: *Cedefop*

kurikul

ANGLEŠKI PREVOD: *curriculum*

OPIS GESLA: Skupek dejavnosti, potrebnih za oblikovanje, organiziranje in načrtovanje neke izobraževalne dejavnosti ali usposabljanja, ki zajema opredelitev ciljev izobraževanja, vsebino, metode (z ocenjevanjem vred), učno gradivo pa tudi možnosti za usposabljanje učiteljev, mentorjev in drugih izvajalcev. Vse vrste, načini in oblike izobraževanja ali študija, ki so namenjeni določeni skupini dijakov/šudentov.

Posamično določeno organizirano izobraževanje, ki poteka v izobraževalni instituciji (sopomenka za program).

Kurikul lahko označuje tudi program, predmetnik ali učni načrt za posamezni predmet, pogosto pa označuje vse skupaj, tudi načine, metode ter namerne in nenamerne učinke vzgojno-izobraževalnega procesa.

Izraz kurikul se v našem jezikovnem prostoru ni enako uveljavil v različnih segmentih vzgojno-izobraževalnega sistema. Splošno je sprejet na ravni predšolske vzgoje, v poklicnem in strokovnem izobraževanju in usposabljanju pa se ohranja ustaljeno strokovno izrazje (program, predmetnik, učni načrt/katalog znanja) in se izraz kurikul redkeje uporablja (npr. izvedbeni kurikul, odprti kurikul). Pri prevajanju je treba upoštevati kontekst.

SORODNI POJMI: → *izobraževalni program*, → *učni načrt*, → *katalog znanja*

VIR: *Cedefop*

kvalifikacija

ANGLEŠKI PREVOD: *qualification*

OPIS GESLA: Izraz kvalifikacija označuje različne pomene:

- Formalna kvalifikacija: uradni dokument (spričevalo, diploma, certifikat ali potrdilo), ki dokazuje, da je posameznik opravil preizkus pred ustreznim pooblaščenim organom (institucijo). Z njim dokazuje, da je dosegel takšne rezultate učenja, ki ustrezajo vnaprej določenim standardom znanja, in da ima kompetence, ki mu omogočajo opravljati delo na specifičnem področju dela.
- Pomeni lahko uradno priznanje in vrednost rezultatov učenja na trgu dela ali za potrebe izobraževanja. Kvalifikacija je lahko tudi formalni pogoj, da posameznik lahko opravlja neko delo (OECD).
- Izraža zahteve dela: znanje, spretnosti in kompetence, ki se zahtevajo za opravljanje določenega dela in zaposlitve (ILO).

SORODNI POJMI: → *izobrazba*, → *ogrodje kvalifikacij*, → *nacionalna poklicna kvalifikacija*, → *poklicna kvalifikacija*

VIR: *Cedefop*

kvalifikacijska raven

ANGLEŠKI PREVOD: *level of qualification*

OPIS GESLA: Izraz ima dva pomena:

Stopnja, na katero se uvršča dosežek znotraj poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja, ki je priznan v kvalifikacijskem sistemu ali v ogrodju kvalifikacij ali rezultati učenja, doseženi v izobraževanju in usposabljanju s pomočjo delovnih izkušenj ali z učenjem v priložnostnih oz. neformalnih okoljih.

Kvalifikacijska stopnja je pogosto določena z zahtevami kvalifikacijskega sistema ali opisom ravni zahtevnosti v kvalifikacijskem ogrodju.

Lahko je opredeljena tudi v razmerju do poklicnega profila (na primer opis zahtevanih rezultatov učenja za opravljanje dela na določeni ravni zahtevnosti in avtonomnosti).

Lahko se nanaša tudi na izobraževanje in usposabljanje, ki ga je posameznik obiskoval, pa ni bilo ustrezno ovrednoteno ali priznано.

SORODNI POJMI: → *kvalifikacija*, → *ogrodje kvalifikacij*

VIR: *Cedefop*

kvalifikacijska struktura

ANGLEŠKI PREVOD: *qualification structure*

OPIS GESLA: Organiziran nabor ustrezno razvrščenih kvalifikacij po področjih dela in ravneh zahtevnosti.

SORODNI POJMI: → *kvalifikacija*

VIR: *Pojmovni slovar*

kvalifikacijski sistem

ANGLEŠKI PREVOD: *qualification system*

OPIS GESLA: Vse dejavnosti, ki se nanašajo na priznavanje rezultatov učenja, in drugi mehanizmi, ki povezujejo izobraževanje in usposabljanje s trgom dela in civilno družbo. Te dejavnosti zajemajo: opredelitev politike na področju kvalifikacij, načrtovanje in izvajanje izobraževanja in usposabljanja, institucionalne dogovore, financiranje in zagotavljanja kakovosti; ocenjevanje, vrednotenje in certificiranje rezultatov učenja.

SORODNI POJMI: → *kvalifikacija*

VIR: *Cedefop*

L

letni delovni načrt

ANGLEŠKI PREVOD: *annual work plan*

OPIS GESLA: Izobraževalno delo se izvaja po letnem delovnem načrtu, ki vsebuje:

- obseg in razporeditev pouka in drugih oblik izobraževalnega dela v skladu z izobraževalnim programom,
- del izobraževalnega programa, ki ga šola določi v sodelovanju s socialnimi partnerji,
- načrt vpisa,
- razvrstitev dijakov v letnike, oddelke in skupine,
- roke za opravljanje izpitov,
- načrt strokovnega izpopolnjevanja strokovnih delavcev,
- sodelovanje z drugimi šolami, z delodajalci, zbornicami, društvi in združenji,
- druge dejavnosti šole.

Letni delovni načrt in izvedbeni kurikulum sta dopolnjujoča se dokumenta: pri letnem delovnem načrtu gre za enoletni načrt šole, šola ga oblikuje za vsako šolsko leto posebej, pri izvedbenem kurikulumu pa za dolgoročnejši načrt (za celotno trajanje programa), ki ga strokovni tim učiteljev sproti dopolnjuje in razvija.

SORODNI POJMI: → *izvedbeni kurikulum*

VIR: *ZOFVI, ZPSI*

M

mapa učnih dosežkov

ANGLEŠKI PREVOD: *learning achievements portfolio*

OPIS GESLA: Poglavitni namen mape učnih dosežkov je zbiranje dokazil za priznavanje znanja, pridobljenega s formalnim ali neformalnim izobraževanjem oz. z delovnimi izkušnjami ter drugih dokumentov v zvezi s formalnim in neformalnim izobraževanjem.

V mapo učnih dosežkov dijaki shranjujejo svoje izdelke in dokazila, s katerimi izkazujejo pridobljeno znanje, veščine in spretnosti, pridobljene v šoli in zunaj nje. Shranjujejo lahko tudi druge dokumente, s katerimi prikažejo razvoj osebnosti in kompetenc vseživljenjskega učenja, osebni izobraževalni načrt, spremljanje napredka, poklicno orientacijo in podobno.

SORODNI POJMI: → *portfolio*

VIR: *CPI*

matura

ANGLEŠKI PREVOD: *baccalaureate*

OPIS GESLA: Izpit, ki se opravlja ob koncu sekundarnega izobraževanja in s katerim se ugotovi, prizna in javno potrdi znanje dijakov. Poznamo splošno in poklicno maturo, v nekaterih drugih državah pa poznajo tudi tehnično oz. strokovno maturo.

SORODNI POJMI: → *zaključni izpit*

VIR: *Pojmovni slovar*

maturitetni tečaj

ANGLEŠKI PREVOD: *baccalaureate course*

OPIS GESLA: Maturitetni tečaj traja eno leto in daje udeležencem znanje, ki ga potrebujejo za uspešno opravljanje splošne mature.

Maturitetni tečaj je javnoveljavni izobraževalni program za mladino ali za odrasle; izvaja se kot redno ali izredno izobraževanje in je oblika rednega šolanja, ki traja eno šolsko leto.

SORODNI POJMI: → *matura*, → *poklicni tečaj*

VIR: *ZGim*

medpodjetniški izobraževalni center (MIC)

ANGLEŠKI PREVOD: *business-to-business training center*

OPIS GESLA: Medpodjetniški izobraževalni center je namenjen praktičnemu izobraževanju mladih in odraslih ter je namenjen za zadostitev potreb določene regije ali panoge v določeni regiji. Ustanovijo ga lahko podjetja, lokalne skupnosti, zbornice ali drugi zainteresirani partnerji. Pogosto se medpodjetniški izobraževalni center ustanovi v sodelovanju med različnimi zainteresiranimi stranmi in s pomočjo države.

SORODNI POJMI: → *praktično izobraževanje*, → *sodelovanje s podjetji*

VIR: *Pojmovni slovar*

medpredmetno in medmodularno povezovanje

ANGLEŠKI PREVOD: *intercurricular connections*

OPIS GESLA: Z medpredmetnim in medmodularnim povezovanjem z dogovorjenim povezovalnim elementom povežemo sicer ločene in samostojne programske enote, da tako uresničimo skupne učne cilje.

Medpredmetne in medmodularne povezave se lahko izvajajo s timskim poučevanjem ali s projektno organizacijo pouka (projektni dan, projektni teden).

VIR: *CPI*

mentor

ANGLEŠKI PREVOD: *mentor*

OPIS GESLA: Strokovnjak, ki učenca vodi, usmerja in mu svetuje. Strokovni delavec, ki je odgovoren za izvedbo praktičnega izobraževanja pri delodajalcu.

Izraz mentor se uporablja zelo široko. Na področju poklicnega in stro-

kovnega izobraževanja in usposabljanja označuje delavce, ki so v podjetjih odgovorni za učence na praktičnem usposabljanju z delom ali tiste, ki na šolah vodijo praktično izobraževanje, kot so organizatorji praktičnega izobraževanja ali učitelji praktičnega pouka. Mentor označuje tudi posameznika, ki opravlja vlogo mojstra v dualnem sistemu, vendar v tem primeru nima naziva mojster, pač pa si pridobi samo ustrezno pedagoško-andragoško izobrazbo.

Izraz mentor se je začel splošno uveljavljati šele v poznih sedemdesetih letih, danes pa je postal izjemno razširjen. Večinoma je sprejeto mnenje, da izvira moderni pojav mentorstva iz konceptov vajeništva: bolj izkušeni posameznik podaja svoje znanje in spretnosti manj izkušenemu.

SORODNI POJMI: → *mentorstvo*, → *praktično izobraževanje*

VIR: *Pojmovni slovar*

mentorstvo

ANGLEŠKI PREVOD: *mentoring*

OPIS GESLA: Vodenje in podpora, ki jo v različnih oblikah mladi osebi ali začetniku (tj. posamezniku, ki vstopa v novo učno skupnost ali organizacijo) zagotavlja izkušena oseba (t. i. mentor), ta prevzame vlogo vzornika, vodnika, tutorja, inštruktorja ali zaupnika.

SORODNI POJMI: → *mentor*

VIR: *Cedefop*

metodika praktičnega izobraževanja

ANGLEŠKI PREVOD: *methodology of practical training*

OPIS GESLA: Metodika (tudi: specialna didaktika) je didaktična disciplina, ki proučuje in razvija metode in tehnike izobraževanja oz. poučevanja. Metodika praktičnega izobraževanja se ukvarja z različnimi vidiki izobraževanja v procesu dela ter vsebuje zahteve in značilnosti procesa dela, metodika praktičnega pouka pa proučuje metode in tehnike, ki se uporabljajo pri praktičnem pouku, in se razvija specifično glede na različne smeri in panoge dejavnosti.

SORODNI POJMI: → *specialna didaktika*, → *praktično izobraževanje*

VIR: *Pojmovni slovar*

minimalni obseg splošnoizobraževalnih vsebin

ANGLEŠKI PREVOD: *minimum level of general education*

OPIS GESLA: Obseg splošnoizobraževalnih vsebin v programih poklicnega in strokovnega izobraževanja, ki ga določi Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje, ko si pridobi mnenje Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje. Splošnoizobraževalne vsebine so lahko integrirane tudi v pouk strokovnoteoretičnih programskih enot. Tedaj mora biti iz katalogov znanja uvrščenost teh vsebin nedvoumno razvidna.

SORODNI POJMI: → *minimalni obseg strokovnoteoretičnih vsebin*

VIR: *Pojmovni slovar, Izhodišča*

minimalni obseg strokovnoteoretičnih vsebin

ANGLEŠKI PREVOD: *minimum level of theoretical technical or professional instruction*

OPIS GESLA: Izhodišča za pripravo izobraževalnih programov določajo tudi obseg pouka strokovnoteoretičnih vsebin. Najmanjši obseg teh je določen na nacionalni ravni in velja za vse programe na določeni ravni. Del pouka teh programskih enot je lahko integriran tudi v različne oblike praktičnega izobraževanja. Tedaj mora biti iz katalogov praktičnega izobraževanja natančno razvidno, kam so te vsebine uvrščene.

SORODNI POJMI: → *minimalni obseg splošnoizobraževalnih vsebin*

VIR: *Izhodišča, Pojmovni slovar*

minimalni standard splošne izobrazbe

ANGLEŠKI PREVOD: *minimal standard of general education*

OPIS GESLA: Izobraževalni programi na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja vsebujejo tudi obvezni splošnoizobraževalni del, ki ga sestavljajo vsebine s področij materinščine, tujega jezika, matematike, naravoslovja, družboslovja in umetnosti. Obseg teh vsebin je vnaprej določen z minimalnimi standardi splošne izobrazbe, v predmetniku pa ga določa minimalni obseg pouka splošnoizobraževalnih vsebin. Izvajanje teh vsebin lahko poteka tudi integrirano, tako da se npr. del ali celotna vsebina s področja naravoslovja izvaja v okviru strokovnoteoretičnih programskih enot. Za vsako raven izobraževalnih programov znotraj poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja je določen minimalni standard, in to ne glede na smer in poklicno področje.

Izhodišča za pripravo izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja ter programov srednjega strokovnega izobra-

ževanja iz leta 2001 vpeljujejo pojem ključne kvalifikacije za označevanje nacionalnih standardov splošnega znanja za področje slovenščine, tujih jezikov in strokovnega računstva.

SORODNI POJMI: → *minimalni obseg splošnoizobraževalnih vsebin*

VIR: *Izhodišča, Pojemovni slovar*

minimalni standard znanja

ANGLEŠKI PREVOD: *minimal knowledge standard*

OPIS GESLA: Standard znanja, ki ga mora dijak doseči in izkazati za zadostno oceno. Minimalni standard znanja je tudi stopnja razvitosti neke kompetence ali zmožnosti dijaka, ki mu še omogoča korektno izvedbo določene delovne naloge in pomeni zadostno stopnjo znanja za ustrezno sodelovanje pri nadaljnjem pouku.

VIR: *CPI*

mobilnost

ANGLEŠKI PREVOD: *mobility*

OPIS GESLA: Posameznikova sposobnost, da preide v novo poklicno okolje in se mu prilagodi. Mobilnost je lahko geografska ali »funkcionalna« (prevzem novega položaja v podjetju ali poklicna mobilnost). Mobilnost posamezniku omogoča, da si pridobi nove spretnosti, s tem se izboljša njegova zaposljivost.

VIR: *Cedefop*

modul

ANGLEŠKI PREVOD: *module*

OPIS GESLA: Modul je del oz. ustreza delu izobraževalnega programa, je njegova programska enota. Ima različne funkcije:

- omogoča delitev izobraževalnega programa na relativno zaokrožene dele, ki vsi skupaj omogočajo pridobiti stopnjo izobrazbe in ustrezen naziv poklicne izobrazbe, lahko pa je obvezen za vse, ki so udeleženi v programu, ali pa je izbirni;
- omogoča pridobiti poklicno kvalifikacijo za enega od poklicev v izobraževalnih programih, ki pripravljajo za delo v več poklicih, ne pa tudi celotne poklicne izobrazbe;
- omogoča racionalno organizacijo izobraževanja za različne nazive poklicne izobrazbe v sorodnih področjih, ko gre za skupno temeljno in teoretsko znanje, razlike pa so v praktičnem izobraževanju in

ustrezajo poklicem, ki v delu in zaposlovanju niso zamenljivi - tedaj daje modul poseben naziv poklicne izobrazbe.

Izraz modul se uporablja v različnih pomenih, zato je resnični pomen izraza mogoče razbrati le iz sobesedila.

Po Izhodiščih za pripravo iz leta 2001 daje modul zaokroženo znanje, ki predstavlja poklicno prepoznavno usposobljenost oz. poklicno kvalifikacijo. Modul ustreza delu programa in se pripravi na podlagi poklicnega standarda. Program z več poklicnimi standardi ima več modulov. Modul je zaokrožena celota ciljev in vsebin, ki obsega praktično znanje in nanj navezано strokovnoteoretično znanje, pripadajoče splošnoizobraževalno znanje in ključne kvalifikacije.

SORODNI POJMI: → *predmet*, → *poklicna kvalifikacija*

VIR: *Izhodišča*

mojster

ANGLEŠKI PREVOD: *craftsman, master*

OPIS GESLA: Mojster je naziv stopnje izobrazbe na ravni srednjega strokovnega izobraževanja. Pridobi se po opravljenem mojstrskem izpitu in omogoča samostojno delovanje na področju obrti po določbah Zakona o obrtni dejavnosti. Na področjih zunaj obrti je temu nazivu enakovreden naziv poslovodja za področje trgovine in gostinstva ali delovodja za področje gospodarskih dejavnosti. Mojstri, delovodje in poslovodje lahko izvajajo praktično izobraževanje v delovnem procesu.

SORODNI POJMI: → *delovodja*, → *poslovodja*

VIR: *Pojmovni slovar*

mojstrski izpit

ANGLEŠKI PREVOD: *master craftsman examination*

OPIS GESLA: Izpit, po katerem se pridobi stopnja srednje strokovne izobrazbe in naziv mojster. Obsega štiri dele in se opravlja pred komisijo obrtne zbornice (poslovodski in delovodski izpit pa pred komisijo gospodarske zbornice) po vnaprej določenih izpitnih katalogih. Četrti, pedagoško-andragoški del, poteka po posebnem katalogu, ki ga sprejema Svet RS za splošno izobraževanje in je zanj odgovorno Ministrstvo za šolstvo, obsega pa obveznih 70 ur priprave. Ta del je enoten za vse tri tipe izpitov.

SORODNI POJMI: → *delovodski izpit*, → *poslovodski izpit*

VIR: *Pojmovni slovar*

N

nacionalna poklicna kvalifikacija (NPK)

ANGLEŠKI PREVOD: *national vocational qualification*

OPIS GESLA: Formalno priznana delovna, poklicna oz. strokovna usposobljenost, ki je potrebna za opravljanje poklica ali posameznih sklopov nalog v okviru poklica na določeni ravni zahtevnosti in je določena na nacionalni ravni.

Glede na določila Zakona o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah se pridobi po pridobitvi naziva poklicne ali strokovne izobrazbe, po delih izobraževalnih programov (modulih), po programih poklicnega usposabljanja ali izpopolnjevanja, če je z njimi tako določeno, in po posebnem postopku z opravljanjem izpita, za katerega se pripravi izpitni katalog na podlagi prej sprejetih nacionalnih poklicnih standardov.

V nacionalnih sistemih kvalifikacije navadno potrjuje (akreditira) institucija (telo ali formalni organ za potrjevanje kvalifikacij), ki je neodvisna od telesa, ki priznava in podeljuje kvalifikacije. Te institucije največkrat prizna in tudi financira država.

V Sloveniji je potrjevanju kvalifikacij namenjen sistem poklicnih standardov, ki jih sprejema minister, pristojen za delo, v skladu s pravilnikom in v sodelovanju s Strokovnim svetom RS za poklicno in strokovno izobraževanje.

SORODNI POJMI: → *certifikat o nacionalni poklicni kvalifikaciji*, → *certifikatni sistem*, → *izobraževalni program*, → *poklicni standard*

VIR: ZNPK

nacionalno ogrodje kvalifikacij (NOK)

ANGLEŠKI PREVOD: *National Qualifications Framework (NQF)*

OPIS GESLA: Orodje, ki omogoča pregledno povezavo med ravnmi v nacionalnih sistemih in evropskim ogrodjem kvalifikacij.

Temeljna vloga nacionalnih ogrodij kvalifikacij je, da pojasnijo horizontalne in vertikalne povezave med različnimi tipi kvalifikacij, certifikati in spričevali oz. diplomami. Sestavljena so iz opisnikov ravni (level descriptors), pri čemer vsak opisnik ravni vsebuje nabor rezultatov učenja (learning outcomes). Rezultati učenja so tako osrednji element, termin, koncept in merilo nacionalnih ogrodij kvalifikacij, od katerih je odvisna uspešnost in preglednost nacionalnih ogrodij in implementacija evropskega ogrodja kvalifikacij v državah Evropske unije. Rezultati učenja naj bi z nacionalnimi ogrodji kvalifikacij omogočali: primerljivost in preglednost kvalifikacijskih sistemov, vseživljenjsko učenje, priznavanje neformalnega in priložnostnega učenja, zagotavljanje kakovosti ter boljše povezanost med izobraževanjem in trgom dela.

SORODNI POJMI: → *evropsko ogrodje kvalifikacij (EOK)*

VIR: *CPI*

načrtovanje in priprava izobraževanja

ANGLEŠKI PREVOD: *training course planning and design*

OPIS GESLA: Celostno sosledje metodičnih pristopov, ki se uporabljajo pri načrtovanju in oblikovanju izobraževalnih pobud, dejavnosti in programov z namenom, da bi se dosegli zastavljeni cilji. Načrtovanje in priprava izobraževanja obsegata analizo povpraševanja in potreb v izobraževanju, pripravo izobraževalnega projekta, usklajevanje in spremljanje izvajanja ter vrednotenje učinkov izobraževanja.

VIR: *Cedefop*

nadaljevalno izobraževanje in usposabljanje

ANGLEŠKI PREVOD: *continuing education and training*

OPIS GESLA: Izobraževanje ali usposabljanje po začetnem izobraževanju ali vstopu v svet dela, ki posamezniku pomaga, da: izboljša, ali posodobi ali nadgradi svoje znanje in spretnosti; pridobi nove spretnosti za napredovanje na poklicni poti ali se prekvalificira; nadaljuje svoj osebni ali poklicni razvoj. Nadaljevalno izobraževanje in usposabljanje je sestavni del vseživljenjskega učenja, ki lahko zajema katero koli izobraževanje (splošno, strokovno ali poklicno, formalno in neformalno itn.) in bistveno vpliva na posameznikovo zaposljivost.

SORODNI POJMI: → *vseživljenjsko učenje*

VIR: *Cedefop*

nadaljnje izobraževanje in usposabljanje

ANGLEŠKI PREVOD: *further education and training*

OPIS GESLA: Izobraževanje in usposabljanje, ki je namenjeno nadgradnji, izboljšanju ali dopolnjevanju že pridobljenega znanja, spretnosti in kompetenc.

VIR: *Pojmovni slovar, Terminologija izobraževanja odraslih*

nadkvalificiranost

ANGLEŠKI PREVOD: *overqualification*

OPIS GESLA: Stanje nesorazmerja, ki nastane, ko posameznikovo znanje, spretnosti in kompetence presegajo potrebe dela ali širše, potrebe trga dela. Nadkvalificiranost se lahko ocenjuje na podlagi ravni izobrazbe ali stopnje delovnih izkušenj in prejšnje zaposlitve.

Nadkvalificiranost je lahkočasna (npr. nadkvalificirana mlada oseba sprejme manj zahtevno delovno mesto, dokler ne najde boljše zaposlitve) ali pa je trajnejše narave.

Nadkvalificiranost se lahko nanaša na nadizobraženost (ko ima na primer oseba višjo izobrazbo, kot je zahtevana za opravljanje njenega dela) ali nadusposobljenost (položaj, ko oseba pri svojem delu ne more v celoti uporabiti svojih spretnosti in kompetenc).

VIR: *Cedefop*

naziv poklicne (strokovne) izobrazbe

ANGLEŠKI PREVOD: *title of professional qualification*

OPIS GESLA: Naziv poklicne izobrazbe (razširjeno: poklic) si pridobi posameznik, ko konča določeni javnoveljavni program s področja poklicnega ali strokovnega izobraževanja in z njim dokazuje kvalifikacijo (usposobljenost) za opravljanje enega ali več poklicev, ki jih zajema naziv poklicne izobrazbe. Praviloma je naziv poklicne izobrazbe enak nazivu določenega poklica. Naziv je določen s poklicnimi standardi.

Glede na definicijo poklica po SKP izobraževalni program ne daje poklica, pač pa naziv poklicne izobrazbe. To se nekoliko razlikuje od ustaljene rabe pojma poklic v slovenščini, kjer se ta v pogovornem jeziku uporablja namesto pojma naziv poklicne izobrazbe. Če ponazorimo z zgledom: Pridobil sem si poklic čevljarja, ne pa: Pridobil sem si naziv poklicne izobrazbe čevljar.

SORODNI POJMI: → *standardna klasifikacija poklicev (SKP)*

VIR: *Pojmovni slovar*

neformalno izobraževanje

ANGLEŠKI PREVOD: *non-formal learning*

OPIS GESLA: Izraz označuje izobraževanje, ki je z vidika učenca načrtno. Rezultati neformalnega izobraževanja se lahko ovrednotijo in vodijo v potrjevanje (certifikacijo). Neformalno izobraževanje včasih označujemo tudi kot polstrukturirano učenje. Za razliko od formalnega izobraževanja ne vodi do javnoveljavne (formalne) izobrazbe.

Lahko je tudi izobraževanje, kjer vlogi učitelja in učenca nista jasno razmejeni oz. kjer se učenec uči sam. Neformalno izobraževanje ni nujno institucionalizirano, predvsem pa za razliko od formalnega izobraževanja ne daje spričevala ali diplome.

SORODNI POJMI: → *formalno izobraževanje*, → *priložnostno učenje*, → *vseživljenjsko učenje*

VIR: *Cedefop*

neuskkljenost v znanju in spretnostih

ANGLEŠKI PREVOD: *skill mismatch*

OPIS GESLA: Položaj neravnotežja, v katerem razpoložljive stopnje ali vrste kvalifikacij niso usklajene s potrebami določenega dela ali s potrebami na trgu dela.

Neuskkljenost se lahko kaže bodisi kot preseganje ali pomanjkanje spretnosti ali kvalifikacij.

Neuskkljenost znanja in spretnosti je mogoče analizirati na različnih ravneh (posameznika, podjetja, področja ali celotnega gospodarstva).

Strokovnjaki ločijo vertikalno neuskkljenost (to so primeri, ko je izobrazbena raven ali raven spretnosti višja ali nižja od potrebnih ravni) in horizontalno neuskkljenost (to so primeri, ko je izobrazbena raven ali raven spretnosti skladna z zahtevami dela, vendar tip izobrazbe ali znanja in spretnosti ne ustreza konkretnemu delu).

SORODNI POJMI: → *potrebe po znanju in spretnostih*

VIR: *Cedefop*

nizkokvalificirani posamezniki

ANGLEŠKI PREVOD: *low-skilled person*

OPIS GESLA: Posamezniki, katerih raven izobrazbe ali usposobljenosti je nižja kot v predvidenih standardih.

Standard, pod ravniyo katerega je posameznik razumljen kot nizkokvalificiran, je odvisen od splošne ravni v določeni družbi ali od razporeditve

kvalifikacij v določenem poklicu; v Evropi je posameznik razumljen kot nizkokvalificiran, če ni dosegel srednje izobrazbe.

Dejanska raven kvalifikacije posameznika lahko presega raven njegove formalne izobrazbe ali usposobljenosti; zajema namreč tudi rezultate učenja, ki jih je pridobil v procesu stalnega (pre)usposabljanja, nadgradnje svojih spretnosti, delovnih izkušenj, osebnega in strokovnega razvoja.

VIR: *Cedefop*

nižja poklicna izobrazba

ANGLEŠKI PREVOD: *lower vocational education*

OPIS GESLA: Glej: stopnja izobrazbe, poklicna izobrazba

nižje sekundarno izobraževanje (ISCED 2)

ANGLEŠKI PREVOD: *lower secondary education (ISCED 2)*

OPIS GESLA: Nižje sekundarno izobraževanje navadno nadaljuje in nadgrajuje osnovni program primarnega izobraževanja, pri tem je poučevanje praviloma bolj predmetno zasnovano, pouk pa izvajajo bolj specializirani učitelji.

V nekaterih državah bodo to stopnjo morda razumeli kot umetno in teoretično ustvarjeno kategorijo, ki ni usklajena z nacionalnim sistemom izobraževanja (namesto tega poznajo devetletno obdobje osnovnega izobraževanja, ki vsebuje tudi stopnjo ISCED 2). V takšnih primerih se za stopnjo ISCED 2 uporablja izraz druga stopnja osnovnega izobraževanja.

SORODNI POJMI: → *višje sekundarno izobraževanje (ISCED 3)*

VIR: *Cedefop*

normativi in standardi

ANGLEŠKI PREVOD: *normatives and standards*

OPIS GESLA: Z normativi in standardi so konkretno izraženi pogoji za delovanje javnih šol in so podlaga za njihovo financiranje. Določajo učno obveznost strokovnih delavcev, merila za oblikovanje svetovalne službe, knjižnice, oddelkov in skupin in za vrednotenje materialnih stroškov, standarde za prostor in opremo ter za administrativno-računovodsko in tehnično službo.

VIR: *Pojmovni slovar*

novе osnovne spretnosti

ANGLEŠKI PREVOD: *new basic skills*

OPIS GESLA: Nove spretnosti, ki zajemajo informacijsko-komunikacijsko tehnologijo (IKT), tuje jezike, socialne, organizacijske in komunikacijske spretnosti, tehnološko področje in podjetništvo. Skupaj s temeljnimi spretnostmi sestavljajo ključne spretnosti/kompetence, potrebne za uspešno delovanje v sodobni družbi.

SORODNI POJMI: → *ključne kompetence*

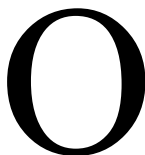
VIR: *Cedefop*

novе spretnosti

ANGLEŠKI PREVOD: *new skills*

OPIS GESLA: Glej: porajajoče se spretnosti

VIR: *Cedefop*

Obrtna zbornica

ANGLEŠKI PREVOD: *Chamber of crafts*

OPIS GESLA: Glej: zbornica

obrtni poklici

ANGLEŠKI PREVOD: *craft/skilled occupations*

OPIS GESLA: Glej: strokovni poklici

obvezno izobraževanje

ANGLEŠKI PREVOD: *compulsory education*

OPIS GESLA: Del formalnega izobraževanja, ki je obvezno za vse otroke določene starosti. Minimalno trajanje obveznega izobraževanja je zakonsko določeno.

VIR: *Cedefop*

ocenjevanje rezultatov učenja

ANGLEŠKI PREVOD: *assessment of learning outcomes*

OPIS GESLA: Proces ugotavljanja posameznikovega znanja, spretnosti in kompetenc glede na prej določena merila. Ocenjevanju navadno sledita vrednotenje in potrjevanje. V literaturi se izraz ocenjevanje po navadi nanaša na ugotovitve glede posameznika, za ugotovitve glede metod in izvajalcev izobraževanja pa se pogosteje uporablja izraz evalvacija.

VIR: *Cedefop*

odprti kurikulum

ANGLEŠKI PREVOD: *open curricula*

OPIS GESLA: V programih poklicnega in strokovnega izobraževanja se z izrazom odprti kurikulum označuje del izobraževalnega programa (praviloma 20 %), ki ga glede na potrebe in možnosti in v dogovoru s socialnimi partnerji določa šola. Odprti kurikulum se vse bolj uveljavlja tudi na drugih stopnjah izobraževanja, še posebno na terciarni stopnji, kjer lahko študentje prevzemajo pobudo pri oblikovanju strukture svojega študija.

Značilnost programov izobraževanja odraslih, kjer so cilji, vsebine in oblike izobraževanja določeni zgolj okvirno ali pa sploh ne, tako da udeleženci skupaj z izvajalci določajo oblike, načine in vsebine dela. Programi so lahko glede na odprtost kurikula razvrščeni od popolnoma odprtih do takih, pri katerih je odprt samo del, ali samo določena sestavina programa (npr. metode, oblike dela), ali so določeni le splošni cilji, ki jih izvajalec dosega z vsebinami in načini dela, ki jih izbere sam ali skupaj z udeleženci.

SORODNI POJMI: → *kurikul*

VIR: *Pojmovni slovar, Terminologija izobraževanja odraslih*

ogrodje kvalifikacij

ANGLEŠKI PREVOD: *qualification framework*

OPIS GESLA: Instrument, ki omogoča opredelitev in razvrščanje kvalifikacij (na nacionalni ravni ali na področju dejavnosti) na podlagi vnaprej določenih kriterijev (npr. z uporabo opisnikov), skladno z določeno ravnijsko učnih dosežkov. Ogradje kvalifikacij se lahko uporablja za: vzpostavitev nacionalnih standardov znanja, spretnosti in kompetenc; spodbujanje kakovosti izobraževanja; zagotavljanje sistema usklajevanja in/ali integracije kvalifikacij in za njihovo medsebojno primerjavo; spodbujanje dostopnosti do izobraževanja; prenos rezultatov učenja in napredovanje pri učenju in izobraževanju.

SORODNI POJMI: → *evropsko ogradje kvalifikacij (EOK)*, → *ogrodje kvalifikacij (NOK)*

VIR: *Cedefop*

opisnik

ANGLEŠKI PREVOD: *descriptor*

OPIS GESLA: Ko določimo področja spremljanja (sprotnega preverjanja, končne ocenjevanja) in zanje opredelimo kriterije, moramo pripraviti natančne opisnike, ki opisujejo znanje za posamezne ocene na posameznih kriterijih. Primer opisnika za zadostno oceno (minimalnega standarda) pri kriterijih pravilnost, natančnost, hitrost na področju postopki dela, uporaba strojev, orodja in naprav je: delovni postopek z uporabo potrebnega orodja, strojev in naprav dijak izvaja brez napak in sproti.

SORODNI POJMI: → *kriteriji (ocenjevanja)*

VIR: *CPI*

osebni izobraževalni načrt

ANGLEŠKI PREVOD: *individual educational plan*

OPIS GESLA: Pravilnik o ocenjevanju znanja v poklicnem in srednjem strokovnem izobraževanju zavezuje učitelje k pripravi osebnega izobraževalnega načrta za dijaka, ki ni dosegel minimalnega standarda oz. ni izpolnil vseh obveznosti po izobraževalnem programu.

V drugih virih najdemo opredelitev, da je osebni izobraževalni načrt načrt izobraževanja oz. učenja, ki je osredinjen na posameznika, tako da mu ustreza vsebinsko, ciljno, organizacijsko in časovno. Vsebuje tudi merila in načrt za spremljanje in vrednotenje korakov, s katerimi bo posameznik dosegel cilje tako zasnovanega izobraževanja. Nastane lahko le tako, da ga izdelata učeči se posameznik; mentor, svetovalec ali izobraževalec pa mu lahko pri tem pomaga. Osebnih izobraževalnih načrtov je

toliko, kolikor je učečih se posameznikov. Ni smiselno izdelati enakega osebnega izobraževalnega načrta za skupino posameznikov, četudi so v istem izobraževalnem programu in v isti skupini.

SORODNI POJMI: → *osip*, → *izobraževanje oseb s posebnimi potrebami*

VIR: *Pravilnik o ocenjevanju*

osebni izobraževalni račun

ANGLEŠKI PREVOD: *individual learning account*

OPIS GESLA: Javni sistem za spodbujanje izobraževanja odraslih - na primer za tiste, ki še niso izrabili ali nimajo dostopa do javno financiranega izobraževanja in usposabljanja. Cilj osebnega izobraževalnega računa je povečati udeležbo v procesih poklicnega in osebnostnega razvoja s pomočjo podpore, bodisi finančne bodisi kot možnosti, da učeči se preživijo določen čas v instituciji po svoji izbiri.

VIR: *Cedefop*

osebni razvoj

ANGLEŠKI PREVOD: *personal development*

OPIS GESLA: Katera koli dejavnost, ki izboljša osebno kakovost in učinkovitost. Cilj osebnega razvoja je povečanje samozavesti, razvoj potencialov, krepitev talentov, izpolnjevanje pričakovanj ipd.

Osebni razvoj poteka tudi na delovnem mestu (na primer upravljanje časa ali stresa, psihološko svetovanje, povečevanje človeškega kapitala ali izboljšanja produktivnosti, inovativnosti ali kakovosti).

VIR: *Cedefop*

osip

ANGLEŠKI PREVOD: *dropout*

OPIS GESLA: Izstop iz izobraževanja ali prenehanje izobraževanja učencev, dijakov in študentov pred dokončanjem šolanja ali uspešnim dokončanjem programa izobraževanja in usposabljanja.

Izraz se v angleščini nanaša na sam proces (predčasni izstop iz izobraževalnega procesa) pa tudi na posameznike (zgodnje osipnike), ki ne dokončajo šolanja v programu izobraževanja ali usposabljanja.

Poleg zgodnjih osipnikov govorimo v strokovni literaturi tudi o drugi kategoriji osipnikov, ki so sicer opravili vse obveznosti pri posameznih programskih enotah, vendar niso uspešno opravili zaključnih izpitov.

VIR: *Cedefop*

ovrednotenje učenja

ANGLEŠKI PREVOD: *valuing learning*

OPIS GESLA: Proces spodbujanja učenja (formalnega in neformalnega) ter priznavanja rezultatov učenja. Omogočil naj bi, da bi ljudje ozavestili pomen učenja in znali ceniti njegovo pravo vrednost.

SORODNI POJMI: → *priznavanje neformalno in priložnostno pridobljenega znanja*

VIR: *Cedefop*

P

pedagoško-andragoška izobrazba

ANGLEŠKI PREVOD: *teacher education*

OPIS GESLA: Zakonsko določena izobrazba, ki jo mora imeti vsak, ki opravlja vzgojno-izobraževalno dejavnost v javnem in zasebnem sektorju. Pridobi se med študijem v pedagoških študijskih programih ali v programih, ki vsebujejo pedagoško-andragoško znanje v zadostnem obsegu, ali z opravljanjem mojstrskega izpita, lahko pa se pridobi tudi po programih izpopolnjevanja, ki jih izvajajo za to verificirane šole ali fakultete.

SORODNI POJMI: → *izobraževanje izobraževalcev*

VIR: *Pojmovni slovar*

periodična organizacija pouka

ANGLEŠKI PREVOD: *periodical organisation of instruction*

OPIS GESLA: Glej: celoletna organizacija pouka.

podkvalificiranost

ANGLEŠKI PREVOD: *underqualification*

OPIS GESLA: Položaj, ko znanje, spretnosti in kompetence posameznikov niso usklajeni z zahtevami določenega dela oziroma širšimi zahtevam na trgu dela

Podkvalificiranost se lahko nanaša na podizobraženost (položaj, ko je izobrazbena raven posameznika pod ravni, ki jo zahteva njegovo delo) ali prenizko raven spretnosti (položaj, ko ima posameznik primanjkljaj v spretnostih in kompetencah, nujnih za to, da bi delo opravil na ravni sprejemljivih standardov).

SORODNI POJMI: → *nadkvalificiranost*

VIR: *Cedefop*

poklic

ANGLEŠKI PREVOD: *occupation, vocation, profession*

OPIS GESLA: Tip dela, ki ga opravlja posameznik, pogosto opisan v obliki širokega kroga spretnosti in kompetenc, ki so zanj potrebne.

Tudi: skupina dejavnosti, ki zahteva homogeno serijo tehnik in spretnosti z določenega področja ali iz določene specialnosti.

Standardna klasifikacija poklicev Statističnega urada RS iz leta 1997 opredeljuje poklic kot niz del, katerih pglavitne naloge in dolžnosti so si zelo podobne, oz. kot statistično-analitično kategorijo, v katero se razvršča delo, sorodno po vsebini in zahtevnosti, ki ga je opravljala, ga opravlja ali bi ga lahko opravljala praviloma ena oseba. Definicijo poklica kot statistično-analitične enote, v katero se razvršča delo, sorodno po vsebini in zahtevnosti in ki ga praviloma opravlja ena oseba, so prevzela tudi Izhodišča za pripravo izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja ter programov srednjega strokovnega izobraževanja iz leta 2001.

Poklic pa ima v slovenščini tradicionalno širši pomen. Poleg opisanega pomeni tudi poklic v pomenu profesije (torej akademski poklic kot naziv diplome, npr. zdravnik, pravnik), z izrazom poklic (poklicen) pa prevajamo tudi angleški izraz *vocation (vocational)*. V slovenščini torej z izrazom poklic praviloma prevajamo tri angleške izraze: *occupation, vocation in profession*. Za opravljanje določenega poklica je največkrat treba imeti določeno vstopno kvalifikacijo, izobrazbo ali certifikat, toda to ni nujen pogoj za

vse poklice, zato to tudi ni opredeljujoč pogoj.

Pogosto uporabimo za poklic izraz profesija. To je tujka, ki se načeloma uporablja za poklice, ki zahtevajo visoko stopnjo izobrazbe, praviloma na univerzitetni ravni, in imajo visoke vstopne pogoje ter so zakonsko regulirani. Taka uporaba je značilna tudi za angleško govorno območje.

VIR: *Pojmovni slovar, Cedefop*

poklicna identiteta

ANGLEŠKI PREVOD: *professional (vocational) identity*

OPIS GESLA: Poklicna identiteta je izid poklicne socializacije in predstavlja posameznikovo doživljanje sebe v povezavi s poklicem oz. poklicnim delom, ki ga opravlja. Je socialno priznan način, na katerega se posamezniki poistovetijo drug z drugim na področju dela, poklicnem področju ali področju zaposlitve.

SORODNI POJMI: → *poklicna socializacija*

VIR: *Pojmovni slovar*

poklicna izobrazba

ANGLEŠKI PREVOD: *vocational (professional) education*

OPIS GESLA: Poklicna izobrazba se pridobi po dvoletnih programih nižjega poklicnega izobraževanja (nižja poklicna izobrazba) in triletnih programih srednjega poklicnega izobraževanja (srednja poklicna izobrazba).

Po štiriletnih programih oz. po opravljeni poklicni maturi se pridobi srednja strokovna izobrazba, po dveletnih programih višjega strokovnega izobraževanja se pridobi višja strokovna izobrazba.

Poklicna ali strokovna izobrazba daje tudi poklicno kvalifikacijo za opravljanje vseh poklicev po Standardni klasifikaciji poklicev, uvrščenih v poklicni standard, ki je podlaga za posamezni izobraževalni program. Poklicno oz. strokovno izobrazbo je mogoče pridobiti tudi z opravljanjem mojstrskih izpitov in njim podobnih izpitov.

Poklicno izobrazbo je treba ločiti od poklicne kvalifikacije, ki ni nujno vezana na stopnje izobrazbe in jo je mogoče pridobiti tudi po certifikatnem sistemu po Zakonu o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah. Izraza poklicna in strokovna izobrazba se pojavljata večkrat kot sopomenki, vendar ju zakonodaja strogo loči glede na zgoraj opisano stopnjo. Izraz strokovna izobrazba se uporablja tudi za izobrazbo, pridobljeno visokošolskem izobraževanju (univerzitetnem in neuniverzitetnem).

SORODNI POJMI: → *strokovna izobrazba*, → *poklicna matura*, → *zaključni izpit*

VIR: *Pojmovni slovar, ZPSI*

poklicna kvalifikacija

ANGLEŠKI PREVOD: *vocational qualification*

OPIS GESLA: Poklicna kvalifikacija je operativna delovna poklicna oz. strokovna usposobljenost, potrebna za opravljanje poklica ali posameznih sklopov nalog v okviru poklica na določeni ravni zahtevnosti.

SORODNI POJMI: → *nacionalna poklicna kvalifikacija*

VIR: *Izhodišča*

poklicna matura

ANGLEŠKI PREVOD: *professional (vocational) baccalaureate*

OPIS GESLA: Poklicna matura pomeni konec srednjega strokovnega izobraževanja in je oblika mature oz. zaključnega izpita, ki se opravlja po štiriletnem srednjem strokovnem izobraževanju, po poklicnem tečaju ali po poklicno-tehniškem izobraževanju.

Sestavljajo jo izpit iz slovenščine (1. predmet), iz tujega jezika ali matematike (3. predmet), iz strokovnoteoretičnega predmeta (2. predmet) in izdelek oz. storitev z zagovorom (4. predmet). Poklicna matura daje srednjo strokovno izobrazbo in ustrezen naziv poklicne izobrazbe, omogoča pa tudi nadaljevanje izobraževanja na višjih in visokih strokovnih šolah.

S poklicno maturo se ni mogoče vpisati na univerzitetne visokošolske študijske programe. Z dodatno opravljenim izpitom iz enega predmeta splošne mature pa je mogoč vpis na nekatere univerzitetne programe ustreznih smeri v strokovni vertikali.

SORODNI POJMI: → *matura*

VIR: *ZMat, Pojmovni slovar*

poklicna orientacija

ANGLEŠKI PREVOD: *vocational orientation*

OPIS GESLA: Glej: informiranje in svetovanje

poklicna socializacija

ANGLEŠKI PREVOD: *professional (vocational, occupational) socialisation*

OPIS GESLA: Je proces oblikovanja poklicne identitete, ki se začne že med šolanjem in traja vso posameznikovo poklicno pot. V procesu se oblikuje in razvija odnos do dela in razumevanje sebe v odnosu do dela. Za oblikovanje poklicne identitete je poleg dejanskega položaja v procesih

dela odločilnega pomena tudi referenčna skupina, v kateri posameznik dela in kjer se ustvarjajo dinamični skupinski odnosi med pripadniki iste poklicne skupine, ki daje posamezniku povratno informacijo o njegovem delu in omogoča procese medsebojne identifikacije.

SORODNI POJMI: → *poklicna identiteta*

VIR: *Pojmovni slovar*

poklicna šola

ANGLEŠKI PREVOD: *vocational school*

OPIS GESLA: Glej: šola

poklicna vzgoja

ANGLEŠKI PREVOD: *vocational education*

OPIS GESLA: Poklicna vzgoja je proces namernega in sistematičnega razvijanja tistih lastnosti, ki so značilne za določen poklic, in hkrati zavestno in namerno vplivanje na oblikovanje poklicne identitete oz. na potek procesov poklicne socializacije, bodisi v šoli ali na delu, pri praktičnem izobraževanju v delovnem procesu ali na delovni praksi. Uporabi se lahko tudi pojem načrtna ali vodena poklicna socializacija.

Pojem poklicna vzgoja se pogosto napačno uporablja kot sopomenka za poklicno svetovanje ali poklicno orientacijo.

SORODNI POJMI: → *poklicna socializacija*, → *poklicna identiteta*

VIR: *Pojmovni slovar*

poklicne kompetence

ANGLEŠKI PREVOD: *occupational competences*

OPIS GESLA: Poklicne kompetence so zmožnosti, ki jih posameznik potrebuje za uspešno delovanje na določenem poklicnem področju. Delijo se na generične poklicne kompetence, ki so skupne vsem podobnim poklicem, in poklicnospecifične kompetence, ki so značilne za posamezne poklice oz. delovna področja.

Predstavljajo temeljno znanje, spretnosti in sposobnosti ter druge osebnostne lastnosti, ki posamezniku omogočajo, da strokovno razrešuje probleme in obvladuje temeljne naloge v svojem poklicu, ter ga usposobijo za reševanje skupnih oz. splošnih problemov poklicnega dela v sodobnosti s področja informatike, varnosti, varovanja zdravja in okolja, podjetništva, komunikacije v maternem in tujem jeziku. Vključujejo sposobnost sodelovanja, reševanja metodoloških vprašanj, skrb za kako-

vost storitve in izdelka, poklicno motivacijo, sposobnost menjave vlog, obvladanje kritičnih situacij in samostojnost pri opravljanju dela.

SORODNI POJMI: → *kompetence*, → *poklicne spretnosti*

VIR: *Cedefop*

poklicne spretnosti

ANGLEŠKI PREVOD: *occupational skills*

OPIS GESLA: Spretnosti, ki so značilne in potrebne za opravljanje dela v določenem poklicu in omogočajo kompetentnost v teh poklicih.

SORODNI POJMI: → *poklicne kompetence*, → *kompetence*

VIR: *Pojmovni slovar*

poklicni razvoj

ANGLEŠKI PREVOD: *professional development*

OPIS GESLA: Katera koli dejavnost, ki poveča poklicno učinkovitost.

Poklicni razvoj obsega specifične spretnosti (npr. računalniške, inženirske) pa tudi generične spretnosti (upravljanje časa ali skupine, pogajalske spretnosti, upravljanje konfliktov, komunikacija).

Poklicni razvoj lahko poteka kot samoizobraževanje, formalno usposabljanje, konzultacije, konference, trening ali mentorstvo, delovne skupine ali tehnična podpora.

VIR: *Cedefop*

poklicni standard

ANGLEŠKI PREVOD: *occupational standard*

OPIS GESLA: Poklicni standard je dokument, ki določa naziv poklica (oz. poklicev), ki ga bo opravljal posameznik; področja del in značilna dela v okviru poklica; raven zahtevnosti; temeljno praktično znanje, nanj navezано strokovnoteoretično in pripadajoče splošno znanje ter ključne kompetence.

Poklicni standard je podlaga za oblikovanje programa oz. programskih modulov kot delov programa za pridobitev poklicne ali strokovne izobrazbe. Je tudi podlaga za pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije bodisi na podlagi dokazovanja obvladanja potrebnega znanja bodisi na podlagi programov za usposabljanje in izpopolnjevanje.

SORODNI POJMI: → *poklic*, → *izobraževalni program*, → *nacionalna poklicna kvalifikacija (NPK)*, → *poklicna kvalifikacija*

VIR: *Izhodišča 2001*

poklicni tečaj

ANGLEŠKI PREVOD: *vocational course*

OPIS GESLA: Izobraževalni program za pridobitev srednje strokovne izobrazbe, v katerega se lahko vpišejo gimnazijski maturantje ali absolventi gimnazij, ki niso opravili mature. Traja eno leto in omogoča pridobitev srednje strokovne izobrazbe, ki ustreza štiriletnim programom srednjega strokovnega izobraževanja. Primeren je za tiste programe, ki zahtevajo relativno visok standard splošne izobrazbe, kot na primer Ekonomski tehnik ali Predšolska vzgoja. Konča se z opravljanjem poklicne mature.

Poklicni tečaj se lahko razume tudi kot tečaj, ki je namenjen pripravi na določeno poklicno delo, vendar je z zakonsko določitvijo dobil drugačen pomen in se uporablja zgolj za označevanje opisanega tipa izobraževalnega programa. Ne izključuje pa tudi izobraževanja za poklicno področje, za katerega ni izobraževalnega programa srednjega poklicnega izobraževanja.

SORODNI POJMI: → *maturitetni tečaj*, → *poklicna matura*

VIR: *ZPSI, Pojmovni slovar*

poklicno in strokovno izobraževanje (PSI)

ANGLEŠKI PREVOD: *vocational education and training (VET)*

OPIS GESLA: Glej: poklicno in strokovno izobraževanje in usposabljanje (PSIU)

poklicno in strokovno izobraževanje in usposabljanje (PSIU)

ANGLEŠKI PREVOD: *vocational education and training (VET)*

OPIS GESLA: Izobraževanje in usposabljanje, katerega cilj je opremiti posameznike z znanjem, spretnostmi in kompetencami, ki so potrebni za opravljanje določenega poklica ali so širše uporabni na trgu dela.

Pri nas se pogosteje uporablja sintagma poklicno in strokovno izobraževanje (PSI), s čimer označujemo sistem formalnega izobraževanja, ki daje poleg poklicne kvalifikacije, vezane na poklicni standard, tudi stopnjo izobrazbe.

PSIU pripravlja udeležence tako za delo kot za vsa druga področja življenja v socialnem, ekonomskem in tehničnem okolju, zato se ne omejuje le na pridobivanje spretnosti, potrebnih za specifično delovno mesto.

PSIU zajema poleg ozkega praktičnega izobraževanja in usposabljanja tudi učenje vsebin z velikim transfernim potencialom - to je pomembno za zagotavljanje učinkovitosti posameznika v vsem njegovem delovnem obdobju.

V slovenščini ločimo drugače kot v angleščini poklicno izobraževanje in strokovno izobraževanje, toda ko govorimo o celotnem sistemu, je smiselno uporabiti širšo sintagmo poklicno in strokovno izobraževanje in usposabljanje (PSIU), saj le ta izraz ustreza izrazom, kot je na primer angleški VET. Kljub temu se v strokovni literaturi pogosto uporablja skrajšana sintagma poklicno izobraževanje, včasih tudi poklicno izobraževanje in usposabljanje, pri tem pa vsebina zajema tudi strokovno izobraževanje.

SORODNI POJMI: → *usposabljanje*, → *izobraževanje*

VIR: *Cedefop, Pojmovni slovar*

poklicno-tehniško izobraževanje (PTI)

ANGLEŠKI PREVOD: *vocational-technical upper secondary education*

OPIS GESLA: Programi poklicno-tehniškega izobraževanja (PTI) omogočajo pridobitev javnoveljavne srednje strokovne izobrazbe. V programe poklicno-tehniškega izobraževanja se lahko vpiše, kdor je uspešno končal srednjo poklicno šolo ustrezne smeri. Izobraževanje za pridobitev srednje strokovne izobrazbe v programih PTI traja do dve leti. Oblikujejo se kot nadgradnja programov srednjega poklicnega izobraževanja in omogočajo doseči na ustreznem strokovnem področju tehniško oz. srednjo strokovno izobrazbo, ki je enakovredna izobrazbenemu standardu štiriletne strokovne oz. tehniškega izobraževanja. Pripravljajo se lahko tudi za poklice, za katere poklicni standardi ne določajo štiriletnega srednjega strokovnega izobraževanja.

Za te programe se je v preteklosti uveljavil tudi izraz program »3 + 2«, ki izraža strukturo obeh sosednjih programov.

SORODNI POJMI: → *poklicna matura*, → *poklicna izobrazba*, → *stopnja izobrazbe*

VIR: *Pojmovni slovar, ZPSI*

politika poklicnega in strokovnega izobraževanja

ANGLEŠKI PREVOD: *vocational education and training policy*

OPIS GESLA: Formalno in javno izražena stališča in načrti o tem, kako naj se uresničijo cilji na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja. Strategija razvoja poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja, ki jo razvijejo ali zagovarjajo nosilci javnih funkcij in/ali civilne družbe.

VIR: *Pojmovni slovar*

pomanjkanje znanja in spretnosti

ANGLEŠKI PREVOD: *skill shortage*

OPIS GESLA: Položaj, v katerem ponudba znanja in spretnosti (število ljudi, ki so na voljo na trgu dela) ne zadostuje povpraševanju na trgu dela.

Pomanjkanje znanja in spretnosti zadeva vse kvalifikacijske stopnje, od najnižje kvalificiranih (npr. gradbeni delavci) do visokousposobljenih delavcev (npr. specialisti IKT). Lahko je posledica dejavnikov, kot so:

- nezadovoljiva ponudba izobraževanja in usposabljanja,
- geografsko neravnotežje v ponudbi,
- razvoj, ki močno vpliva na gospodarsko strukturo,
- premajhna privlačnost posameznih poklicev (težke delvone razmere, slabo plačilo, nizek socialni ugled).

VIR: *Cedefop*

porajajoče se spretnosti

ANGLEŠKI PREVOD: *emerging skills*

OPIS GESLA: Spretnosti in kompetence, ki se porajajo na novo in po katerih narašča povpraševanje v obstoječih ali novih poklicih.

Identifikacija novih ali nastajajočih spretnosti je odločilnega pomena, če hočemo preprečiti vrzeli ali pomanjkanje spretnosti, povečati zaposljivost državljanov in zadostiti potrebam gospodarstva.

SORODNI POJMI: → *spretnost*

VIR: *Cedefop*

portfolio

ANGLEŠKI PREVOD: *portfolio*

OPIS GESLA: Avtentični instrument, s katerim zapisujemo/dokumentiramo proces učenja. V njem posameznik zbira dokaze o svojem razvoju in napredku v nekem časovnem obdobju (dokumente, gradiva, zapise, refleksije, samoevalvacije, povratne informacije itn.).

Za posameznika je portfolio vir informacij o tem, kje je v relaciji do ciljev in pričakovanj (npr. kje se razvija, kaj mora še izboljšati, kakšna je kakovost njegovega dela, kaj je v nekem obdobju dosegel), omogoča mu, da odkrije svoje močne strani, spodbuja izkazovanje znanja in spretnosti.

Učitelju/izobraževalcu portfolio sporoča, kako se posameznik razvija in uči in kakšno podporo mu je treba zagotavljati za optimalni razvoj ter kakšni so posameznikovi dosežki.

Drugim zainteresiranim (npr. delodajalcem) nazorno prikaže posameznikovo razvojno pot in dosežke.

SORODNI POJMI: → *mapa učnih dosežkov*

VIR: *povzeto po Sentočnik*

poslovodja

ANGLEŠKI PREVOD: *foreman*

OPIS GESLA: Glej: mojster

poslovodski izpit

ANGLEŠKI PREVOD: *foremans's examination*

OPIS GESLA: Glej: mojstrski izpit

postsekundarno (neterciarno) izobraževanje (ISCED 4)

ANGLEŠKI PREVOD: *post-secondary non-tertiary education*

OPIS GESLA: Programi na tej stopnji so umeščeni med višjim sekundarnim in terciarnim izobraževanjem. Namenjeni so poglobljanju znanja posameznikov, ki so uspešno dokončali višje sekundarno izobraževanje in se pripravljajo na študij v programih na prvi stopnji terciarnega izobraževanja ali na neposreden vstop na trg dela. Programi na tej stopnji ne vodijo do kvalifikacije na terciarni stopnji izobraževanja. Študentje, ki se vpišejo v tak program, so praviloma uspešno dokončali višje sekundarno izobraževanje. Navadno trajajo programi na tej stopnji od 6 mesecev do 2 let, če se izvajajo kot redni študij.

VIR: *Cedefop*

poti izobraževanja in usposabljanja

ANGLEŠKI PREVOD: *education or training path*

OPIS GESLA: Vsota učnih sekvenc, ki jim posameznik sledi, da bi razvil znanje, spretnosti in kompetence. Na izobraževalni poti se lahko kombinirajo sekvence formalnega in neformalnega izobraževanja, ki ga je z vrednotenjem mogoče potrditi oz. certificirati.

SORODNI POJMI: → *smerni izobraževanja in usposabljanja*

VIR: *Cedefop*

potrdilo

ANGLEŠKI PREVOD: *certificate*

OPIS GESLA: Glej: zaključna listina

potrebe po znanju in spretnostih

ANGLEŠKI PREVOD: *skill needs*

OPIS GESLA: Povpraševanje po posameznih tipih znanja in spretnosti, kompetenc ali kvalifikacij na trgu dela (skupno povpraševanje v državi ali regiji, v gospodarskem sektorju ipd.).

SORODNI POJMI: → *analiza potreb po izobraževanju in usposabljanju*

VIR: *Cedefop*

potrjevanje rezultatov učenja

ANGLEŠKI PREVOD: *certification of learning outcomes*

OPIS GESLA: Izdaja spričevala, diplome, certifikata ali ustreznega potrdila, ki ga izda za to pristojni (akreditirani) organ, potem ko je formalno preveril znanje, spretnosti, kompetence oz. zmožnosti, ki jih je pridobil posameznik; pri tem je upošteval standardizirani postopek ocenjevanja. Certificirajo (potrdijo) se lahko rezultati formalnega in neformalnega izobraževanja ali priložnostnega učenja.

VIR: *Cedefop*

poučevanje

ANGLEŠKI PREVOD: *teaching*

OPIS GESLA: Učiteljevo delo v razredu.

Dejavnost prenašanja znanja in spretnosti.

Proces, ki ljudem omogoča, da si določeno znanje pridobijo z uporabo različnih strategij in metod.

Angleška uporaba izraza *teaching* se največkrat nanaša na proces, ki učencem omogoča pridobivanje določenega (splošnoizobraževalnega) znanja in ga ne smemo enačiti z izrazom *training*, ki se usmerja na učenje spretnosti in znanja o tem, kako opraviti neko konkretno delo, pridobiti poklicno kompetenco.

Slovenščina uporablja pojem poučevanje v obeh pomenih, tako za poučevanje predmeta ali teorije kot za poučevanje praktičnega znanja in spretnosti. Obakrat je mišljen organiziran učni proces.

VIR: *Pojmovni slovar*

pouk

ANGLEŠKI PREVOD: *instruction (theoretical, practical)*

OPIS GESLA: Pouk je intencionalen, organiziran in smotrno vzgojno-izobraževalni proces, ki poteka v sorazmerno koherentni učni skupini in ga usmerjajo (vodijo) zanj usposobljeni strokovnjaki v okolju, urejenem za to.

Kot organiziran proces učencem omogoča, da pridobivajo znanje in spretnosti.

Teoretični pouk omogoča učencem razumeti in ponotranjiti teorije, načela in podatke, ki so pomembni za posamezni predmet, strokovno-teoretično področje ali določeno delovno prakso.

Praktični pouk je namenjen razvoju spretnosti ter omogoča učencem razumeti njihov pomen in uporabo in spoznati, kako stvari (npr. oprema) delujejo. Namenjen je tudi pridobivanju praktičnega znanja in izkušenj.

V angleščini se uporablja izraz *instruction* kot sopomenka za *lecturing* ali *giving a talk*, posebno v kombinaciji s temu nasprotnim izrazom *demonstration*. Zaradi tega prevod angleškega pojma *instruction* kot inštrukcija/inštruiranje ni smiseln, razen ko je iz sobesedila razvidno, da gre za takšno rabo.

VIR: *Pojmovni slovar*

povezovanje s podjetji

ANGLEŠKI PREVOD: *partnership with employers*

OPIS GESLA: Glej: sodelovanje s podjetji

praksa

ANGLEŠKI PREVOD: *practicum*

OPIS GESLA: Splošni izraz za tiste faze v procesu izobraževanja, ki potekajo neposredno v delovnem okolju in so namenjene pridobivanju praktičnih izkušenj in uporabi pridobljenega znanja v delovnem procesu.

Označuje tudi obdobje, ki ga je posameznik preživel v delovnem procesu, in je lahko tudi sopomenka za prejšnje delovne izkušnje ali delovno dobo, ki jo odrasli delno ali v celoti uveljavljajo namesto praktičnega izobraževanja.

SORODNI POJMI: → *delovna praksa*

VIR: *Pojmovni slovar*

praktični pouk

ANGLEŠKI PREVOD: *practical instruction*

OPIS GESLA: Glej: pouk

praktično izobraževanje

ANGLEŠKI PREVOD: *practical education (training)*

OPIS GESLA: Izobraževanje (usposabljanje), v katerem dijaki dobijo možnost učenja spretnosti, medtem ko opravljajo dejanske ali simulirane delovne operacije.

Je del ali faza v procesu poklicnega in strokovnega izobraževanja, ki poteka neposredno v delovnem okolju, v šolskih učnih delavnicah ali v medpodjetniških centrih in je namenjeno pridobivanju praktičnih spretnosti in delovnih izkušenj pa tudi poklicni vzgoji. Poteka lahko kot praktični pouk, delovna praksa ali kot praktično usposabljanje z delom. Je nujni sestavni del vseh programov poklicnega in strokovnega izobraževanja. Pri izvajanju programov za odrasle je ta del navadno skrajšan ali prilagojen že pridobljenim delovnim izkušnjam.

V slovenščini se je zlasti v uradnih dokumentih in v programih poklicnega in strokovnega izobraževanja uveljavil tako izraz praktično izobraževanje kot praktično usposabljanje z delom. Usposabljanje se pogosto razume kot podfaza ali oblika izvajanja programov poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja. Praktično izobraževanje je širši pojem, lahko pomeni tudi del formalnih programov poklicnega in strokovnega izobraževanja, delovno ali študijsko prakso, praktične laboratorijske vaje na vseh stopnjah ipd.

SORODNI POJMI: → *delovna praksa*, → *praktično usposabljanje z delom (PUD)*, → *praktični pouk*, → *praksa*, → *izobraževanje na delu*

VIR: *Pojmovni slovar*

praktično usposabljanje z delom (PUD)

ANGLEŠKI PREVOD: *practical on-the-job training*

OPIS GESLA: Praktično usposabljanje z delom (PUD) je del praktičnega izobraževanja dijakov v poklicnem in strokovnem izobraževanju, ki se izvaja pri delodajalcih. PUD omogoča predvsem doseganje ciljev, ki jih šola sama ne more v celoti uresničiti, zlasti poklicno socializacijo, razvoj osebnostnih potencialov in poklicnih kompetenc, pomembnih za kakovost dela in obvladovanje poslovnih procesov. PUD se izvaja na podlagi individualne učne pogodbe med delodajalcem in dijakom ali na podlagi kolektivne učne pogodbe med delodajalcem in šolo.

SORODNI POJMI: → učna pogodba, → usposabljanje, → izobraževanje in usposabljanje na delu

VIR: CPI

praktikant

ANGLEŠKI PREVOD: *trainee*

OPIS GESLA: Dijak ali študent, ki opravlja praktično izobraževanje pri delodajalcu.

Posameznika, ki opravlja plačano delo v času počitnic, vendar ne kot sestavni dela izobraževalnega programa, ni primerno poimenovati praktikant, saj taka uporaba ni ustrezna. Prav tako to ni ustrezno poimenovanje za vajenca.

SORODNI POJMI: → vajenec, → dijak

VIR: *Pojmovni slovar*

predavatelj višje šole

ANGLEŠKI PREVOD: *lecturer in post secondary vocational college*

OPIS GESLA: Je naziv za učitelje višjih strokovnih šol. Imenovanje v naziv opravlja predavateljski zbor višjih strokovnih šol pod določenimi pogoji, ki se nanašajo predvsem na ustrezne delovne izkušnje ter dokazano strokovno in pedagoško delo. Postopek določi minister, pristojen za izobraževanje. Prvo imenovanje višjih predavateljev ob ustanavljanju nove višje strokovne šole, ko predavateljski zbor še ni konstituiran, opravi Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje, ki sprejema tudi kriterije za imenovanje in daje soglasja k imenovanjem.

SORODNI POJMI: → učitelj

VIR: *Pojmovni slovar*

predmet

ANGLEŠKI PREVOD: *subject*

OPIS GESLA: Predmet je programska enota izobraževalnega programa. V programih poklicnega in strokovnega izobraževanja, ki so kompetenčno zasnovani, imamo za splošnoizobraževalni del predmete, v strokovnem delu pa module.

SORODNI POJMI: → modul

VIR: *Izhodišča*

predmetnik

ANGLEŠKI PREVOD: *syllabus list*

OPIS GESLA: Predmetnik je nabor vseh predmetov in strokovnih modulov, ki sestavljajo izobraževalni program in so namenjeni vsem, ki se izobražujejo po določenem programu. Obsega obvezne in izbirne predmete in module ter zajema splošnoizobraževalne in strokovnoteoretične predmete, strokovne module in praktični pouk in praktično usposabljanje z delom. Je sestavni del posebnega dela javnoveljavnega izobraževalnega programa. Šola pripravi na njegovi podlagi izvedbeni predmetnik.

SORODNI POJMI: → učni načrt, → katalog znanja

VIR: *Pojmovni slovar*

pregled spretnosti (bilanca kompetenc)

ANGLEŠKI PREVOD: *skills audit*

OPIS GESLA: Analiza posameznikovega znanja, spretnosti in kompetenc, ki zajema tudi njegove navade in motivacijo. Njen namen je določiti karierni projekt oz. načrtovati poklicno preusmeritev ali pripraviti načrt izobraževanja. Namen bilance kompetenc je pomagati posamezniku pri: analizi njegove dotedanje poti, umestitvi na trgu dela, pripravi na vrednotenje rezultatov neformalnega in priložnostnega učenja, načrtovanju poklicne poti.

VIR: *Cedefop*

prehod iz šole v zaposlitev

ANGLEŠKI PREVOD: *transition from school or training to work*

OPIS GESLA: Proces prehoda iz izobraževalnega sistema v sfero dela, ki zajema obdobje med dokončanjem formalnega izobraževanja in vstopom na trg dela. Prehod med šolo in zaposlitvijo (način prehoda, vrsta delovnega razmerja - glede na stopnjo in status - ter trajanje prehoda) je kompleksen proces. Vključevanje je odvisno od številnih dejavnikov (spola, starosti, pridobljene kvalifikacije, politike zaposlovanja, ponudbe informiranja in svetovanja itn.).

SORODNI POJMI: → *iskanje dela ali zaposlitve*

VIR: *Cedefop*

prekvalifikacija

ANGLEŠKI PREVOD: *retraining*

OPIS GESLA: Izobraževanje ali usposabljanje, ki posamezniku omogoča pridobivanje novih kompetenc in opravljanje novega poklica ali novih poklicnih dejavnosti oz. pridobitev nove kvalifikacije.

SORODNI POJMI: → *preusposabljanje*

VIR: *Cedefop*

prenosljivost rezultatov učenja

ANGLEŠKI PREVOD: *transferability of learning outcomes*

OPIS GESLA: Stopnja, do katere lahko znanje, spretnosti in kompetence uporabljamo v novih delovnih in izobraževalnih okoljih oz. jih ovrednotimo ter potrdimo.

VIR: *Cedefop*

prepustnost sistema izobraževanja in usposabljanja

ANGLEŠKI PREVOD: *permeability of education and training systems*

OPIS GESLA: Stopnja, do katere lahko učenci prehajajo z ene ravni na drugo ali iz enega sistema izobraževanja ali usposabljanja v drugega in uveljavljajo že dosežene rezultate učenja.

Prepustnost sistema se lahko pospeši z:

- modularno zgrajenimi programi in opredeljenimi učni moduli, skupnimi različnimi kvalifikacijam, ki vzpostavljajo mostove med poklicnim in strokovnim izobraževanjem in splošnim izobraževanjem;
- vzpostavljanjem nacionalnih in nadnacionalnih ogrodij kvalifikacij, ki oblikujejo povezave med različnimi kvalifikacijami, zajemajo priznavanje neformalnega in priložnostnega učenja in omogočajo prepoznavnost kvalifikacij med različnimi državami.

VIR: *Cedefop*

preusposabljanje

ANGLEŠKI PREVOD: *retraining*

OPIS GESLA: Glej: prekvalifikacija

preverjanje

ANGLEŠKI PREVOD: *assessment*

OPIS GESLA: Preverjanje je sistematično, načrtno zbiranje informacij o tem, kako kakovostno učitelj opravlja svoje delo in kako uspešno dijaki dosegajo učne cilje.

Preverjanje moramo ločiti od ocenjevanja, saj daje učitelju in učencu povratno informacijo, ki ni povezana z oceno. Povratne informacije učencu omogočajo izboljševanje med učenjem in pred ocenjevanjem, učitelju pa sprotno prilagajanje izvajanja učnega procesa. Namen preverjanja in povratnih informacij je pripeljati učenca do doseganja ciljev.

Ločimo več vrst preverjanj, vsako ima svoj namen, in sicer:

- začetno ali diagnostično preverjanje - ugotavljamo stopnjo že pridobljenega znanja učencev iz učnih vsebin, ki bodo predmet obravnave v posameznem didaktičnem sklopu;
- sprotno ali formativno preverjanje - ugotavljamo, kje učenci so, kje imajo težave in kje so njihova močna področja, ter na podlagi tega izboljšujemo in nadgrajujemo učni proces;
- končno ali sumativno preverjanje - učitelj ga opravi ob koncu obravnave določenega didaktičnega sklopa, da bi ugotovil, ali so dosegli učenci cilje.

SORODNI POJMI: → *vrednotenje in ocenjevanje*

VIR: *Pravilnik o ocenjevanju*

prilagodljivost

ANGLEŠKI PREVOD: *adaptability*

OPIS GESLA: Zmožnost organizacij in posameznikov, da se prilagodijo novim tehnologijam, tržnim pogojem in načinom dela.

VIR: *Cedefop*

priloga k spričevalu

ANGLEŠKI PREVOD: *certificate supplement*

OPIS GESLA: Dokument, ki dopolnjuje spričevalo in opisuje znanje in spretnosti imetnikov spričeval poklicnega in strokovnega izobraževanja. Poleg informacij v uradnem spričevalu podaja dodatne informacije; s tem pripomore k boljši razumljivosti, to pa je pomembno predvsem za delodajalce in ustanove v tujini.

Priloga k spričevalu vsebuje podatke o stopnji kvalifikacije, pridobljenem znanju in kompetencah, učnih vsebinah, dostopu do delovnih mest, do-

stopu do naslednje ravni izobraževanja ter podatke o ustanovi, ki je spričevalo izdala. Poseben prostor je namenjen umeščenosti pridobljene kvalifikacije glede na slovenski izobraževalni sistem, glede na mednarodne klasifikacije ter prikazu deleža teoretičnega in praktičnega izobraževanja.

SORODNI POJMI: → *zaključna listina*, → *Europass*

VIR: *CPI*

priložnostno učenje

ANGLEŠKI PREVOD: *informal learning*

OPIS GESLA: Učenje, ki poteka vsak dan na delovnem mestu, v družinskem krogu ali v prostem času. Ne izvaja se organizirano ali strukturirano (glede na učne cilje, čas ali podporo pri učenju). Iz učenčevega zornega kota poteka večinoma nenačrtno. Priložnostno učenje se praviloma ne konča s certificiranjem, lahko pa se tako pridobljeno znanje izkazuje ter vrednoti in priznava v procesu priznavanja že pridobljenega znanja. Pogosto se označuje tudi kot učenje z izkušnjami ali naključno učenje.

SORODNI POJMI: → *formalno izobraževanje*, → *neformalno izobraževanje*, → *vseživljenjsko učenje*

VIR: *Cedefop*

primerljivost kvalifikacij

ANGLEŠKI PREVOD: *comparability of qualifications*

OPIS GESLA: Opisuje, koliko je mogoče določiti, primerjati in ustrezno vrednotiti stopnjo in vsebino formalnih kvalifikacij (spričeval ali diplom) na območni, regionalni, nacionalni ali mednarodni ravni. Primerljivost kvalifikacij izboljša posameznikovo zaposljivost in mobilnost in je povezana s postopkom določanja enakovrednosti kvalifikacij.

SORODNI POJMI: → *enakovrednost*, → *evropsko ogrodje kvalifikacij (EOK)*

VIR: *Cedefop*

pripravnik

ANGLEŠKI PREVOD: *person on probation*

OPIS GESLA: Posebna oblika delovnega razmerja za določen čas od treh mesecev do enega leta. Namenjena je novim diplomantom z namenom, da si pridobijo ustrezne delovne izkušnje in se pripravijo na strokovni izpit. Trajanje se razlikuje glede na poklic. Pripravnništvo ni predvideno po izobraževalnih programih, ki vsebujejo velik del praktičnega izobraževanja.

SORODNI POJMI: → *strokovni izpit*

VIR: *Pojmovni slovar*

privlačnost poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja (PSIU)

ANGLEŠKI PREVOD: *attractiveness of VET*

OPIS GESLA: Lastnost, zmožnost PSIU, da:

- spodbudi posameznike, da se odločijo za poklicno in strokovno izobraževanje in usposabljanje;
- omogoča kvalifikacije, ki odpirajo karierne možnosti.

Privlačnost PSIU je odvisna od raznih dejavnikov, kot so:

- splošna podoba PSIU in primerljivost s pričakovanji v akademskih poklicnih poteh;
- prožnost v možnostih prehajanja med PSIU in akademskim izobraževanjem;
- sodelovanje deležnikov, s socialnimi partnerji vred, pri vodenju PSIU.

VIR: *Cedefop*

priznavanje kvalifikacij

ANGLEŠKI PREVOD: *recognition of qualifications*

OPIS GESLA: Proces, v katerem pridobi kvalifikacija formalni status v nacionalnem ali nadnacionalnem sistemu.

Izraz se uporablja tudi za opisovanje procesa vzajemnega priznavanja kvalifikacij, v katerem se kvalifikacija, ki se pridobi v eni državi, sprejme (prizna) kot ekvivalentna kvalifikacija tudi v eni ali več drugih državah. Ko je kvalifikacija priznana, ima posameznik s tako kvalifikacijo vse znanje in spretnosti, ki so potrebni za določeno poklicno delo, vezano na to kvalifikacijo.

Tudi posamezni delodajalec lahko »prizna« kvalifikacijo, ki ima v tem primeru le interno veljavo. Vendar izraz opisuje predvsem proces, ki se nanaša na priznavanje v nacionalnem sistemu poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja. V večini državah zakon posameznikom prepoveduje opravljati delo v določenih poklicih, dokler si ne pridobijo priznanja kvalifikacije.

VIR: *Pojmovni slovar, Cedefop*

priznavanje neformalno in priložnostno pridobljenega znanja

ANGLEŠKI PREVOD: *recognition of prior non-formal and informal learning*

OPIS GESLA: Pojem označuje procese in postopke, ki posameznikom omogočajo, da valorizirajo že pridobljeno znanje in ga uveljavljajo pri nadaljnjem izobraževanju ali zaposlovanju.

Izvajalci izobraževanja pri tem upoštevajo, da se posamezniki učijo na različne načine, in priznajo znanje, spretnosti in kompetence, pridoblje-

ne zunaj formalnega izobraževanja, bodisi na delovnem mestu, na tečajih, usposabljanjih ali v vsakodnevnem življenju.

VIR: ZPSI, *Pravilnik o ocenjevanju*

profesija

ANGLEŠKI PREVOD: *profession*

OPIS GESLA: Glej: poklic

profil poklica

ANGLEŠKI PREVOD: *occupational (vocational) profile*

OPIS GESLA: Opis del in funkcij, ki so značilne za določen poklic z ustreznimi opisi znanja, spretnosti in kompetenc.

Profil poklica nastane na podlagi profila dela in opisuje spretnosti, znanje in lastnosti, ki jih mora imeti posameznik, da lahko to delo opravi. Pomeni podlago za izdelavo poklicnih standardov oz. je njihov sestavni del in v skladu s tem temelj za pripravo izobraževalnih programov. Uporabi se lahko tudi pojem opis poklica.

SORODNI POJMI: → *poklicni standard*

VIR: *Pojmovni slovar*

program izobraževanja ali usposabljanja

ANGLEŠKI PREVOD: *programme of education or training*

OPIS GESLA: Celoten opis ciljev, dejavnosti, učnih vsebin in/ali metod, ki se izvajajo v logičnem zaporedju in so potrebni za to, da bi se v izobraževanju ali usposabljanju dosegli zastavljeni cilji (pridobivanje znanja, spretnosti in/ali kompetenc). Organiziran je v logičnem zaporedju v določenem časovnem okviru.

SORODNI POJMI: → *izobraževalni program*

VIR: *Cedefop*

programska enota

ANGLEŠKI PREVOD: *educational program unit*

OPIS GESLA: Osnovna enota izobraževalnega programa (nacionalnega kurikula). V izobraževalnih programih poklicnega in strokovnega izobraževanja so programske enote splošnoizobraževalni predmeti in strokovni moduli.

SORODNI POJMI: → *predmet*, → *modul*

VIR: *Izhodišča*

prva stopnja terciarnega izobraževanja (ISCED 5)

ANGLEŠKI PREVOD: *first stage of tertiary education (ISCED 5)*

OPIS GESLA: Obsega programe na terciarni ravni: (a) akademske programe (ISCED 5A), ki so večinoma teoretično usmerjeni, in (b) poklicno usmerjene programe (ISCED 5B), ki so v primerjavi s programi ISCED 5A praviloma krajši, trajajo manj časa in so namenjeni vstopu na trg dela. Programi ISCED 5A pripravljajo na zahtevne znanstveno-raziskovalne študije in opravljanje zelo zahtevnih poklicev. Programi ISCED 5B pripravljajo študente na neposreden vstop v določeni poklic. Kandidati za vpis v programe na stopnji ISCED 5 morajo praviloma uspešno dokončati programe na stopnji ISCED 3 ali 4. Programi na stopnji ISCED 5A, ki so akademsko usmerjeni, so praviloma zunaj področja poklicnega in strokovnega izobraževanja

VIR: *Cedefop*

R

raven izobrazbe

ANGLEŠKI PREVOD: *level of education*

OPIS GESLA: Glej: stopnja izobrazbe

razvoj človeških virov (HRD)

ANGLEŠKI PREVOD: *human resource development (HRD)*

OPIS GESLA: Načrtovan in voden razvoj znanja, spretnosti in potencialov ljudi, ki delajo v določeni organizaciji, v določenem poklicu ali na ravni celotne nacionalne delovne sile.

V angleščini se največkrat uporabljata kratici HRD in HRM, ki ju vse pogosteje uporabljamo tudi v strokovnih besedilih v slovenščini. HRD

(human resource development) pomeni razvoj človeških virov, HRM (human resource management) pa upravljanje človeških virov. HRD je največkrat funkcija HRM.

SORODNI POJMI: → *upravljanje človeških virov (HRM)*

VIR: *Pojmovni slovar*

reguliran poklic

ANGLEŠKI PREVOD: *regulated profession*

OPIS GESLA: Poklicna dejavnost ali vrsta poklicnih dejavnosti, pri katerih je za dostop do poklica in za opravljanje tega (ali ene izmed njegovih oblik) treba neposredno ali posredno izpolnjevati zakonodajne, upravne ali administrativne pogoje, vezane na obvladovanje določenih poklicnih kvalifikacij oz. izobrazbe.

VIR: *Cedefop*

rezultati učenja

ANGLEŠKI PREVOD: *learning outcomes*

OPIS GESLA: Nabor znanja, spretnosti in zmožnosti oz. kompetenc, ki jih je posameznik pridobil in jih je sposoben izkazati po dokončanju formalnega, neformalnega ali priložnostnega učenja oz. izobraževanja. Rezultati učenja so lahko učinek katerega koli načina učenja in izobraževanja (formalnega, neformalnega ali priložnostnega).

SORODNI POJMI: → *ocenjevanje rezultatov učenja*, → *vrednotenje rezultatov učenja*

VIR: *Cedefop*

S

sektor

ANGLEŠKI PREVOD: *sector*

OPIS GESLA: Skupina podjetij z istega področja gospodarske dejavnosti (npr. kemijski sektor) ali vrsta transverzalne poklicne dejavnosti (npr. marketing), ki je skupna različnim podjetjem.

VIR: *Cedefop*

sekundarno izobraževanje

ANGLEŠKI PREVOD: *secondary education*

OPIS GESLA: Del izobraževalnega sistema, ki je namenjen formalnemu izobraževanju mladih po končanem primarnem izobraževanju in se deli na nižje sekundarno izobraževanje, to ustreza višji stopnji osnovne šole (tretji triadi), in višje sekundarno, ki je lahko splošno, poklicno ali strokovno in za katero se uporablja izraz srednje izobraževanje.

SORODNI POJMI: → *srednje izobraževanje*, → *višje sekundarno izobraževanje*, → *nižje sekundarno izobraževanje*

VIR: *Pojmovni slovar*

sistem poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja

ANGLEŠKI PREVOD: *vocational education and training system*

OPIS GESLA: Sistem PSIU zajema vse institucije, ki razvijajo, vzdržujejo in izvajajo programe formalnega PSIU, ter relacije med njimi.

Poglavitna sestavina sistema niso le tisti, ki izvajajo PSIU, in izobraževanje učiteljev PSIU, pač pa tudi vse, kar omogoča načrtovanje tega

izobraževanja, njegovo vrednotenje in certificiranje, financiranje in upravljanje, pa tudi zakonski okviri in predpisi.

Glavni deležniki (akterji) v PSIU so učenci, dijaki in študentje, njihove družine, učitelji in drugi izvajalci, delodajalci, šole, kolidži, centri za izobraževanje, poklicna združenja in drugi, ki se ukvarjajo s standardi in certificiranjem, izobraževalna administracija in ustrezni sindikati.

SORODNI POJMI: → *poklicno in strokovno izobraževanje in usposabljanje (PSIU)*

VIR: *Pojmovni slovar*

smeri izobraževanja ali usposabljanja

ANGLEŠKI PREVOD: *education or training pathway*

OPIS GESLA: Vrsta med seboj povezanih programov izobraževanja ali usposabljanja, ki jih izvajajo šole, institucije visokega šolstva ali drugi izvajalci poklicnega in strokovnega izobraževanja in posamezniku omogočajo, da napreduje v eni dejavnosti ali med različnimi področji dejavnosti.

SORODNI POJMI: → *poti izobraževanja in usposabljanja*

VIR: *Cedefop*

socializacijski cilji

ANGLEŠKI PREVOD: *socialisation objectives*

OPIS GESLA: Socializacijski cilji obsegajo razvoj socialno-kulturnih norm poklicnega delovanja in komuniciranja ter norm poslovanja; razvijanje strokovne oz. poklicne doktrine ter ključnih osebnostnih lastnosti, ki so povezane s kakovostjo dela v določenem poklicu oz. stroki; razvijanje poklicne oz. strokovne identitete in odgovornosti; razvijanje motiviranosti in sposobnosti za timsko delo, za sodelovanje in reševanje problemov ter razvijanje elementov korporativne identifikacije in socialne integracije v podjetju ali delovni skupini.

SORODNI POJMI: → *formativni cilji*, → *informativni cilji*

VIR: *Pojmovni slovar, Izhodišča*

socialna diferenciacija

ANGLEŠKI PREVOD: *social differentiation*

OPIS GESLA: Socialna diferenciacija navadno označuje socialno razlikovanje, zlasti med šolajočimi, ki je pogojeno z materialnim in socialnim položajem družine in se izraža z manjšo šolsko uspešnostjo nekaterih skupin otrok, njihovim osipom, manjšo motiviranostjo za izobraževanje itn.

VIR: *Pojmovni slovar*

socialna inkluzivnost

ANGLEŠKI PREVOD: *social inclusion*

OPIS GESLA: Vključevanje posameznikov - ali skupine posameznikov - kot državljanov ali kot pripadnikov različnih javnih družbenih omrežij v družbo. Socialna vključenost je tesno povezana z vključevanjem na trg dela in gospodarstvo.

VIR: *Cedefop*

socialna kohezivnost

ANGLEŠKI PREVOD: *social cohesion*

OPIS GESLA: Stopnja, do katere lahko različne družbene skupine sobivajo in delijo skupne vrednote.

Socialna kohezivnost predpostavlja nizko stopnjo socialne izključenosti, medskupnostno sodelovanje ter družbeno solidarnost med skupnostmi in socialnimi skupinami. Socialna kohezivnost presega raven ekonomske enakosti (stopnja zaposlenosti, plačne lestvice, dostopnost zdravstva in izobraževanja, bivanje); povezana je tudi s socialno vključenostjo.

Jenson in Jane (2002) sta opredelila 5 dimenzij socialne kohezivnosti:

- pripadnost - izolacija (delijo se iste vrednote, identiteta, občutja in obveznosti);
- vključenost - izključenost (dostop do blaginje);
- sodelovanje - nevpletenost (v civilno družbo);
- pripoznavanje - odklanjanje razlik (v pluralni družbi);
- legitimnost - nelegitimnost (spoštovanje in zaupanje v institucije).

VIR: *Cedefop*

socialni dialog

ANGLEŠKI PREVOD: *social dialogue*

OPIS GESLA: Proces izmenjave stališč med socialnimi partnerji, ki spodbuja posvetovanje, dialog in kolektivna pogajanja. Socialni dialog lahko poteka dvostransko (v njem sodelujejo predstavniki delavcev in delojemalcev) ali tristransko (navzoči so tudi predstavniki javnih oblasti in/ali predstavniki civilne družbe, nevladnih organizacij ipd.); socialni dialog lahko poteka na različnih ravneh (na ravni podjetja, sektorsko/medsektorsko ali na lokalni/regionalni/državni/naddržavni ravni; v mednarodnem okviru lahko socialni dialog poteka bilateralno, trilateralno ali multilateralno, odvisno od števila sodelujočih držav.

SORODNI POJMI: → *delodajalci*, → *socialni partnerji*

VIR: *Cedefop*

socialni partnerji

ANGLEŠKI PREVOD: *social partners*

OPIS GESLA: Združenja delodajalcev in delojemalcev, ki predstavljajo obe strani dvostranskega socialnega dialoga. Koncept socialnega partnerstva izvira iz Francije in Nemčije, pozneje pa je prešel v rabo tudi v Evropski uniji; tripartitni socialni dialog vključuje tudi institucije javne oblasti in/ali nevladne organizacije ipd.

VIR: *Cedefop*

sodelovanje s podjetji

ANGLEŠKI PREVOD: *corporate partnership*

OPIS GESLA: Institucionalni dogovori med podjetji in institucijami za poklicno in strokovno izobraževanje in usposabljanje, ki omogočajo pridobivanje delovnih izkušenj, možnosti izobraževanja in zaposlitev za učence, pri tem je v ospredju izkustveno spoznavanje zahtev dela v pogojih konkurenčnega tržnega gospodarstva.

Vse pogosteje poteka del poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja zunaj izobraževalnih institucij, neposredno pri delu, za katerega izobraževanje pripravlja. Povezovanje je posebno pomembno za pripravo na delo v tržnih razmerah. Učenci se v neposrednem delovnem procesu naučijo spretnosti sodelovanja in timskega dela, reševanja problemov in prevzemanja odgovornosti, kar se pričakuje od sodobnih delavcev.

Za načrtovalce programov poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja je povezava s podjetji nujna tudi zato, da vedo, kakšne so resnične potrebe dela. Zaradi tega se iščejo različne oblike povezovanja s podjetji, združenji in podobno.

Povezovanje s podjetji poteka tako na nacionalni kot na regionalni in lokalni ravni. Država lahko pomaga z ustanavljanjem nacionalnih ali lokalnih organov (teles), ki združujejo izvajalce in delodajalce, ali namenja posebna sredstva (sklade) za to, da delodajalce spodbuja za sodelovanje z izvajalci.

SORODNI POJMI: → *socialni dialog*, → *socialni partnerji*

VIR: *Pojmovni slovar*

specializacija

ANGLEŠKI PREVOD: *specialisation*

OPIS GESLA: Specializacija oz. programi specializacije so namenjeni predvsem izobraževanju odraslih in omogočajo pridobiti, predvsem pa poglobiti znanje na določenem področju poklicnega dela. So programi

nadaljnega izobraževanja, nadgrajujejo že pridobljeno izobrazbo in dosežen naziv poklicne izobrazbe. Omogočajo pridobiti tudi nov naziv poklicne oz. strokovne izobrazbe. Praviloma se pripravljajo po srednjem poklicnem ali srednjem strokovnem izobraževanju pa tudi po končanih programih v višjem in visokem izobraževanju.

Lahko se pripravijo kot programi neformalnega ali tudi formalnega izobraževanja, zadnji predvsem po pridobljeni višji ali visoki stopnji izobrazbe.

SORODNI POJMI: → *nadaljnje izobraževanje in usposabljanje*

VIR: *Pojmovni slovar*

specialna didaktika

ANGLEŠKI PREVOD: *methodology of practical training*

OPIS GESLA: Glej: metodika

specifične kompetence

ANGLEŠKI PREVOD: *specific competences*

OPIS GESLA: Glej: kompetence

spopolnjevanje

ANGLEŠKI PREVOD: *upskilling*

OPIS GESLA: Glej: izpopolnjevanje

sprejemanje programov izobraževanja ali usposabljanja

ANGLEŠKI PREVOD: *accreditation of an education or training program*

OPIS GESLA: Proces zagotavljanja kakovosti, s pomočjo katerega se sprejme program poklicnega in strokovnega izobraževanja ali program usposabljanja, in ki dokazuje, da so program na podlagi izpolnjevanja vnaprej določenih standardov uradno potrdili pristojni zakonodajni ali strokovni organi. Programe formalnega izobraževanja v Sloveniji sprejme minister, pristojen za šolstvo, v sodelovanju s pristojnim strokovnim svetom.

SORODNI POJMI: → *akreditacija programov izobraževanja in usposabljanja*

VIR: *Cedefop, ZOFVI, Pojmovni slovar*

spretnost

ANGLEŠKI PREVOD: *skill*

OPIS GESLA: Veščine, povezane z znanjem, izkušnjami in pridobljenimi zmožnostmi, ki so potrebne za opravljanje določene naloge ali dela in reševanje problemov.

SORODNI POJMI: → *kompetenca*

VIR: *Cedefop*

spričevalo

ANGLEŠKI PREVOD: *certificate*

SORODNI POJMI: → *Glej: zaključna listina*

srednja poklicna izobrazba

ANGLEŠKI PREVOD: *vocational upper secondary education*

OPIS GESLA: Glej: stopnja izobrazbe, poklicna izobrazba

srednja strokovna izobrazba

ANGLEŠKI PREVOD: *technical upper secondary education*

OPIS GESLA: Glej: stopnja izobrazbe, poklicna izobrazba

srednje izobraževanje

ANGLEŠKI PREVOD: *upper secondary education*

OPIS GESLA: Glej: sekundarno izobraževanje

standard

ANGLEŠKI PREVOD: *standard*

OPIS GESLA: Vsota elementov, katerih vsebino skupaj določijo zainteresirane strani. Razlikovati je mogoče različne tipe standardov: standard kompetenc opisuje znanje, spretnosti oz. kompetence, povezane z opravljanjem določenega dela; izobraževalni standard opisuje cilje učenja, vsebino izobraževanja, vstopne pogoje pa tudi pogoje, pod katerimi je mogoče doseči učne cilje; poklicni standard opisuje dejavnosti in značilna dela določenega poklicnega področja in načine njegovega opravljanja; standard ocenjevanja opisuje rezultate učenja/učne dosežke, ki se

ocenjujejo, in metode, ki se pri tem uporabljajo; standard vrednotenja opisuje raven dosežkov, ki jih mora doseči posameznik, ki ga ocenjujemo, in metode, ki se pri tem uporabljajo; standard certificiranja opisuje pravila, po katerih je mogoče doseči certifikat, spričevalo ali diplomu pa tudi pravice, ki izhajajo iz tega. Od sistema je odvisno, ali so opisi standardov ločeni ali zapisani v istem dokumentu.

Standard znanja je vnaprej določen opis znanja, ki ga mora učenec med ocenjevanjem izkazati, da bi ga ocenili z določeno oceno.

SORODNI POJMI: → *poklicni standard*, → *minimalni standard znanja*

VIR: *Cedefop*

standard znanja

ANGLEŠKI PREVOD: *knowledge standard*

OPIS GESLA: Glej: standard

standardizacija

ANGLEŠKI PREVOD: *standardisation*

OPIS GESLA: Določanje oblike, sistema ali učinkov izobraževanja, ki so enotni za določeno ciljno skupino, regijo ali državo.

Standardizacija izvorno vsebuje zahtevo, da mora vsak posameznik, proces ali del sistema doseči določen standard, raven, kriterije (npr. znanja, predvidenih spretnosti). V skladu s tem se uporablja pri razvoju nacionalnih ali lokalnih politik poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja.

Standardizacijo lahko razumemo tudi kot zahtevo, da mora biti vse izenačeno, enako, brez nujne povezave s kakovostjo. Zaradi tega je potrebna previdnost pri uporabi pojma.

SORODNI POJMI: → *standard*

VIR: *Pojmovni slovar*

standardna klasifikacija poklicev (SKP)

ANGLEŠKI PREVOD: *standard classification of occupations*

OPIS GESLA: Dokument, ki ga pripravlja Statistični urad RS in je prevod oz. priredba Mednarodne standardne klasifikacije poklicev (ISCO). Poklic definira (po zgledu angleške besede *occupation* - poklic) kot statistično-analitično enoto dela, v katero se razvršča delo sorodno po vsebini in zahtevnosti in ki ga praviloma opravlja ena oseba. Pomeni podlago za

pripravo poklicnih standardov. Podlaga za vsak poklicni standard, ki se pripravlja, mora biti eden ali več poklicev iz Standardne klasifikacije poklicev (SKP), niso pa vsi poklici po SKP uvrščeni v poklicne standarde.

Poklici predstavljajo po SKP praviloma ožje področje in pomenijo delo kot zaposlitev ali dejavnosti, ki jo opravlja posameznik, ter se ne nanašajo na širok pojem poklica, kot je uveljavljen v vsakdanji rabi.

SORODNI POJMI: → *poklic*, → *poklicni standard*

VIR: *Pojmovni slovar*

starajoča se družba

ANGLEŠKI PREVOD: *ageing society*

OPIS GESLA: Družba, za katero je značilno naraščanje deleža starejših ljudi - to je po navadi povezano z zmanjševanjem deleža mladih ljudi.

Da bi se soočili s problemi starajoče se družbe, se mora ponudba izobraževanja in usposabljanja (pre)usmeriti tako, da bo:

- zagotovila, da ne bo nastalo pomanjkanje spretnosti v razvijajočih se dejavnostih (na primer osebna in zdravstvena oskrba) ali pomanjkanje zaradi upadanja števila mladih na trgu dela;
- omogočila nadomeščanje zaposlenih, ki se upokojijo, in s promocijo aktivnega delovnega življenja v starejših letih zmanjšala zgodnje upokojevanje;
- preusposobila ali nagradila spretnosti starejše delovne sile, da bo ostala dalj časa zaposlena in da se bo lahko soočala s spremembami v zahtevanih spretnostih.

VIR: *Cedefop*

stopnja izobrazbe

ANGLEŠKI PREVOD: *level of education*

OPIS GESLA: Raven izobrazbe, ki jo je posameznik dosegel po končanju določenega izobraževalnega programa za pridobitev izobrazbe.

Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju loči tele stopnje izobrazbe:

- nižja poklicna izobrazba, ki se pridobi po zaključnem izpitu v nižjem poklicnem izobraževanju;
- srednja poklicna izobrazba, ki se pridobi po opravljenem zaključnem izpitu v srednjem poklicnem izobraževanju;
- srednja strokovna izobrazba, ki se pridobi po opravljeni poklicni maturi ali opravljenem mojstrskem, poslovodskem ali delovodskem izpitu;

- višja strokovna izobrazba, ki se pridobi po opravljeni diplomi na višji strokovni šoli;
- visoka strokovna in univerzitetna izobrazba, ki se pridobi po opravljeni visoki strokovni šoli ali univerzitetnem študiju, to pa regulira Zakon o visokem šolstvu.

SORODNI POJMI: → raven izobrazbe

VIR: *Pojmovni slovar*

strategija izobraževanja in usposabljanja

ANGLEŠKI PREVOD: *education and training strategy*

OPIS GESLA: Strategija izobraževanja in usposabljanja opisuje, kako bodo doseženi cilji politike na tem področju.

Strategije so lahko različne, bolj ali manj pa jim je skupno, da opisujejo, kakšni so cilji, ki jih je treba s poklicnim in strokovnim izobraževanjem in usposabljanjem doseči, kakšna je njihova definicija, kdo je za kaj odgovoren, kakšni viri se bodo uporabili in kakšni so časovni roki. Strategija navadno določa tudi ključne točke za vrednotenje doseženega. Strategija izobraževanja in usposabljanja navadno definira tudi vlogo socialnih partnerjev, zlasti delodajalcev pri njenem izvajanju, še posebno pa vlogo, odgovornost in procese sodelovanja med javnim in zasebnim sektorjem, zaposlovalci, učenci in vajenci oz. njihovimi predstavniki, med izvajalci poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja in državo.

Nacionalna strategija izobraževanja in usposabljanja se navadno nanaša na potrebe celotne družbe. Poseben poudarek daje temu, kako učinkovito organizirati poklicno in strokovno izobraževanje in usposabljanje, da bo prispevalo k stabilnosti in gospodarski rasti. Pomembno je, da je strategija izobraževanja in usposabljanja usklajena z ekonomsko politiko in politiko zaposlovanja ter da pridejo do izraza prednostna področja in ciljna populacija, na katero se strategija nanaša. Vse bolj se uveljavlja pristop, po katerem strategija temelji na realno ocenjenih možnostih, ki upoštevajo cilje in motivacijo delodajalcev. Nacionalna strategija izobraževanja in usposabljanja mora temeljiti tudi na realni oceni zmogljivosti sistema poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja oz. mora predvideti, kako jih bo mogoče razviti.

VIR: *Pojmovni slovar*

strategije učenja

ANGLEŠKI PREVOD: *learning strategies*

OPIS GESLA: Učne strategije so specifične kombinacije mentalnih operacij, ki jih uporablja posameznik glede na zahteve določene konkretne situacije ali naloge. So k cilju usmerjene učne dejavnosti.

Zaporedje operacij, ki jih posameznik uporabi pri učenju ali pri študiju, se lahko nanaša na kognitivne, afektivne in metakognitivne procese. Pri kognitivnih procesih je v ospredju predelava različnih tipov informacij, pri afektivnih procesih je poudarek na čustvih in motivaciji, metakognitivni procesi pa so usmerjeni k uravnavanju učnega procesa, njegovi evalvaciji in reflektiranju.

SORODNI POJMI: → *didaktične strategije*, → *didaktika*

VIR: *Pojmovni slovar*

strokovna izobrazba

ANGLEŠKI PREVOD: *professional education*

OPIS GESLA: Glej: poklicna izobrazba

strokovna šola

ANGLEŠKI PREVOD: *professional school*

OPIS GESLA: Glej: šola

strokovni aktiv

ANGLEŠKI PREVOD: *teachers' working group*

OPIS GESLA: Strokovni aktiv sestajajo učitelji oz. predavatelji istega predmeta ali predmetnih področij. Njihova naloga je, da obravnavajo problematiko, ki se nanaša na izvajanje predmeta ali predmetnega področja, usklajujejo merila za ocenjevanje, dajejo predloge za izboljšanje dela, obravnavajo pripombe dijakov, učencev, staršev in študentov višjih šol ter skrbijo za strokovno izpopolnjevanje članov, sodelujejo pri vpeljevanju novosti itn. V poklicnem in strokovnem izobraževanju in usposabljanju se uveljavlja tudi izraz aktiv učiteljev, ki ima širšo sestavo in se veže na programsko področje.

VIR: *Pojmovni slovar*

strokovni delavci

ANGLEŠKI PREVOD: *professional staff*

OPIS GESLA: Strokovni delavci v javni poklicni ali strokovni šoli so učitelji in izvajalci splošnoizobraževalnih in strokovnoteoretičnih predmetov oz. strokovnih modulov, predavatelji višjih strokovnih šol, učitelji praktičnega pouka in spretnosti, svetovalni delavci, knjižničarji, mojstri, organizatorji izobraževanja odraslih, laboranti, inštruktorji, organizatorji praktičnega izobraževanja in drugi.

SORODNI POJMI: → *učitelj*

VIR: *ZOFVI, Pojmovni slovar*

strokovni izpit

ANGLEŠKI PREVOD: *state professional examination*

OPIS GESLA: Strokovni izpit opravljajo strokovni delavci po končanem pripravništvu in je pogoj za opravljanje dela na področju vzgoje in izobraževanja. Natančnejše določbe predpiše minister, vsebuje pa strokovni oz. pedagoški del, jezikovni in zakonodajni del. Opravlja se tudi na drugih z zakoni določenih področjih.

SORODNI POJMI: → *pripravništvo*

VIR: *Pojmovni slovar*

strokovni poklici

ANGLEŠKI PREVOD: *craft/skilled occupation*

OPIS GESLA: Strokovni poklici se nanašajo na delo, ki zahteva uporabo znanja v širokem spektru delovnih dejavnosti, ki se opravljajo v raznolikih in kompleksnih situacijah in niso podrejene rutini. To je odgovorno in samostojno delo, pri katerem sta pogosto nujna nadzor in vodenje drugih.

Obrtne poklice opravljajo tradicionalno izučeni obrtni delavci; navadno je delo takšno, da delavec dela večinoma z uporabo ročnih spretnosti.

V nekaterih državah so strokovni poklici vsi tisti, ki zahtevajo določeno izobrazbo na srednješolski ravni ne glede na to, kaj v resnici pomenijo. V skladu s tem je lahko neki poklic ali delo zaupano samo tistemu, ki ima takšno strokovno izobrazbo. V zahodnoevropskih državah pa so strokovni poklici, tudi obrtni, največkrat določeni z vsebino dela. V določenih primerih mora posameznik imeti posebno kvalifikacijo oz. izobrazbo, da bi lahko opravljal neko dejavnost, v drugih je dovolj samo pokazati, da obvlada potrebne spretnosti, da lahko opravlja delo.

VIR: *Pojmovni slovar*

strokovni svet

ANGLEŠKI PREVOD: *national expert council*

OPIS GESLA: Strokovni sveti so organi, ki jih ustanovi Vlada Republike Slovenije za odločanje o strokovnih zadevah na posameznih področjih vzgoje in izobraževanja ter za strokovno pomoč pri sprejemanju odločitev in pripravi predpisov. Člani in predsednik so imenovani za šest let.

Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja predvideva tri strokovne svete in določa njihove pristojnosti. To so: Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje, Strokovni svet Republike Slovenije za poklicno in strokovno izobraževanje in Strokovni svet Republike Slovenije za izobraževanje odraslih.

Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje je sestavljen po načelih socialnega partnerstva in ima 14 članov ter predsednika. Podobno strukturo ima tudi Strokovni svet RS za izobraževanje odraslih.

VIR: *Pojmovni slovar, ZOFVI*

svet dela

ANGLEŠKI PREVOD: *working world*

OPIS GESLA: Svet dela je neprecizen pojem, ki zajema celoto organizacij, institucij, odnosov in dejavnosti, ki so del produkcije in menjave tržnih izdelkov.

VIR: *Pojmovni slovar*

svet šole

ANGLEŠKI PREVOD: *school council*

OPIS GESLA: Najvišji upravni organ šole, ki imenuje in razrešuje ravnatelj, sprejema program dela šole, letni delovni načrt in poročilo o njem, odloča o pritožbah učencev in dijakov, vpeljevanju nadstandardnih storitev in podobno. Na poklicih in strokovnih šolah ga sestavljajo dva predstavnika ustanovitelja, pet predstavnikov delavcev, dva predstavnika staršev in dva predstavnika dijakov.

Svet višje strokovne šole sestavljajo trije predstavniki ustanovitelja, pet predstavnikov delavcev šole in trije predstavniki študentov. Svet javne organizacije za izobraževanje odraslih pa dva predstavnika ustanovitelja, dva predstavnika delavcev, lahko pa tudi še en predstavnik odraslih, ki se izobražujejo.

SORODNI POJMI: → *šola*

VIR: *Pojmovni slovar, ZOFVI*

Š

šola

ANGLEŠKI PREVOD: *school (vocational, professional), college*

OPIS GESLA: Strokovni izraz šola se v slovenščini uporablja za vse vrste institucij za izobraževanje mladih, ki izvajajo javnoveljavne izobraževalne programe, z izjemo programov predšolske vzgoje, označuje pa tudi nekatere druge institucije, ki izvajajo različne programe s področja izobraževanja odraslih in mladine.

Institucija, ki izvaja programe poklicnega in/ali strokovnega izobraževanja, se imenuje poklicna in/ali strokovna šola.

SORODNI POJMI: → *poklicna šola*, → *strokovna šola*

VIR: *Pojmovni slovar*

šolnina

ANGLEŠKI PREVOD: *tuition*

OPIS GESLA: Šolnina je finančni prispevek udeležencev izobraževanja ali njihovih staršev, s katerim se poravnava stroški izobraževanja. Plačujejo jo udeleženci izobraževanja odraslih (razen osnovnošolskega) ter učenci, dijaki in študentje v zasebnih šolah brez koncesije in vsi, ki se izobražujejo v izrednem izobraževanju.

VIR: *Pojmovni slovar*

štípéndija

ANGLEŠKI PREVOD: *grant, scholarship*

OPIS GESLA: Nepovratna finančna podpora za namene izobraževanja.

Izobraževalna štípéndija je finančna podpora, ki posamezniku omogoča plačevanje dela ali celote neposrednih stroškov izobraževanja (šolnin). Lahko pa je, in to je značilno za štípéndije v Sloveniji, tudi finančna podpora učencem, študentom, dijakom ali vajencem za poravnavo stroškov, ki nastanejo zaradi študija in življenjskih stroškov med izobraževanjem, in ni namenjena plačevanju šolnin.

Lahko je tudi nagrada, ki jo dobi za svoje izobraževalne dosežke učenec, največkrat v denarni obliki.

VIR: *Pojmovni slovar*

štúdijske skupine

ANGLEŠKI PREVOD: *teachers' study groups*

OPIS GESLA: Neformalne skupine, ki delujejo v izobraževalnih ustanovah in jih sestavljajo učitelji istih ali sorodnih predmetov oz. istih predmetnih področij. Namenjene so strokovnim razpravam, razvoju in posodabljanju izobraževalnega dela na predmetih področjih, na katerih delujejo. Sestavljajo jih učitelji različnih šol. Pomembno vlogo imajo zlasti pri vpeljevanju sprememb na področju vzgoje in izobraževanja, in to tako pri načrtovanju sprememb kot pri njihovem uvajanju in evalvaciji.

SORODNI POJMI: → *strokovni aktiv*

VIR: *Pojmovni slovar*

T

tehnični poklici

ANGLEŠKI PREVOD: *technician occupation*

OPIS GESLA: Za tehnične poklice (tehnike) je značilno, da opravljajo delo, ki vključuje aplikacijo širokega tehničnega in strokovnega znanja, potrebnega za delovanje na širokem področju dela z visoko stopnjo osebne odgovornosti in avtonomije. Pogosto so odgovorni za delo drugih in razporejanje (uporabo) virov.

V nekaterih državah so tehniki tisti, ki imajo tehnično izobrazbo ali kvalifikacijo, ne glede na delo, ki ga opravljajo. Vzporedno pa je lahko določeno delo dostopno le takim, ki imajo ustrezno kvalifikacijo ali izobrazbo. V zahodni Evropi je tehnični poklic vezan na vsebino dela, ki ga nekdo opravlja.

VIR: *Pojmovni slovar*

tehniško izobraževanje

ANGLEŠKI PREVOD: *technical education*

OPIS GESLA: Izobraževanje, ki omogoča učencem pridobivati in uporabljati spretnosti, potrebne za poklice in dela, ki obsegajo uporabo znanosti, tehnike in tehnologije.

Je tudi del sistema sekundarnega izobraževanja, ki je namenjeno izobraževanju za opravljanje tehničnih poklicev.

V mnogih sistemih je tehniško izobraževanje alternativa akademskemu oz. splošnemu, in to za tiste učence, ki se zanimajo in so nadarjeni za aplikacijo tehnoloških načel in metod.

Izraz se včasih uporablja za opis izobraževanja za ljudi z akademsko izobrazbo (npr. inženirje), s katerim lahko vstopijo v svet dela.

SORODNI POJMI: → *strokovno izobraževanje*, → *poklicno izobraževanje*

VIR: *Pojmovni slovar*

temeljne spretnosti

ANGLEŠKI PREVOD: *basic skills*

OPIS GESLA: Spretnosti in zmožnosti, ki so nujno potrebne za delovanje v sodobni družbi, npr. poslušanje, govorjenje, branje, pisanje in matematika.

SORODNI POJMI: → *spretnost*

VIR: *Cedefop*

temeljne spretnosti za uporabo informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT)

ANGLEŠKI PREVOD: *basic information and communication technology (ICT) skills*

OPIS GESLA: Spretnosti, ki so potrebne za učinkovito uporabo osnovnih funkcij informacijsko-komunikacijske tehnologije (predvsem urejanje besedil, slik in podatkov, internet, e-pošta). Nekateri uvrščajo v to kategorijo tudi spretnosti ravnanja s strojno opremo (priključitev naprav, nastavitve programske opreme, odprava osnovnih napak in motenj) ali spretnosti za uporabo dodatne programske opreme (uporaba programov za pripravo, predstavitev preglednic, upravljanje datotek, priklic podatkov itn.); drugi spet menijo, da so temeljne spretnosti za uporabo IKT zdaj del ključnih spretnosti.

Strokovnjaki OECD so v poročilu o spretnostih za uporabo IKT in o zaposlovanju predlagali preprosto razvrstitev: strokovne spretnosti za uporabo IKT: zmožnost za uporabo naprednih orodij IKT in/ali razvoj,

popravilo in ustvarjanje tovrstnih orodij; uporabne spretnosti za uporabo IKT: zmožnost za uporabo osnovnih orodij IKT v okviru splošne poklicne dejavnosti (na delovnih mestih, ki niso povezana z IKT); temeljne spretnosti za uporabo IKT ali »IKT-pismenost«.

SORODNI POJMI: → *e-učenje*, → *informacijsko-komunikacijska tehnologija (IKT)*

VIR: *Cedefop*

teoretični pouk

ANGLEŠKI PREVOD: *theoretical instruction*

OPIS GESLA: Glej: pouk

terciarno izobraževanje

ANGLEŠKI PREVOD: *tertiary education*

OPIS GESLA: Izobraževanje, ki sledi sekundarnemu ali je njegova ustreznica in zagotavlja študentom bolj poglobljeno znanje in spretnosti kot sekundarno izobraževanje.

Na angleškem govornem območju uporabljajo izraza *higher and further education* (visoko in nadaljnje izobraževanje) kot skupni izraz za terciarno izobraževanje.

V slovenščini pomeni terciarno izobraževanje visokošolsko ter univerzitetno pa tudi višješolsko izobraževanje, ne pa tudi drugih vrst izobraževanja, ki ne dajejo stopnje izobrazbe po srednji izobrazbi.

SORODNI POJMI: → *sekundarno izobraževanje*

VIR: *Pojmovni slovar*

transfer spretnosti in kompetenc

ANGLEŠKI PREVOD: *transfer of skills and competences*

OPIS GESLA: Posameznik je lahko v novih situacijah učinkovitejši, če ima ustrezne spretnosti že od prej ali se lahko hitreje nauči novih spretnosti zaradi že prej naučenih. Temu pravimo transfer spretnosti.

Z modernizacijo gospodarstva se je pomen transferja spretnosti močno povečal, k čemur je pripomogla tudi nenehna potreba po spremembi dela in zaposlitve.

Programi, ki poudarjajo transfer spretnosti, so poglobljena tema reform PSIU in modernizacijskih načrtov.

VIR: *Pojmovni slovar*

transparentnost kvalifikacij

ANGLEŠKI PREVOD: *transparency of qualifications*

OPIS GESLA: Stopnja, do katere je mogoče določiti vrednost kvalifikacij in jih primerjati (sektorsko, regionalno, nacionalno ali mednarodno) na trgih dela in v sistemih izobraževanja.

SORODNI POJMI: → *primerljivost kvalifikacij*

VIR: *Cedefop*

trg dela

ANGLEŠKI PREVOD: *labour market*

OPIS GESLA: Trg dela je trg, na katerem potencialni delavci ponujajo, delodajalci pa iščejo delo ali delovne storitve. Pogajanja na trgu dela navadno zajemajo tako ceno dela kot pogoje dela.

Potencialni delavci se o ceni dela (plači) in pogojih dela lahko dogovarjajo individualno, največkrat pa obstajajo zakonski okviri oz. predpisi, ki določajo najnižje možno plačilo in osnovne pogoje dela, ki ga lahko ponudi delodajalec. Okvire pogosto določajo tudi kolektivne pogodbe med delodajalci in sindikati, ki se sklepajo za podjetja, poklice ali panoge. Te še bolj specificirajo osnovne pogoje in izhodišča za sklepanje pogodb o zaposlitvi.

V slovenščini se uporablja tudi izraz trg delovne sile, ki pa ga vse bolj nadomešča vsebinsko sorodni izraz trg dela. Tako rabo pogojuje tudi primerjava z drugimi jeziki, v katerih se dosledno uporablja izraz trg dela, in ne trg delovne sile.

SORODNI POJMI: → *delovna sila*, → *socialni dialog*

VIR: *Pojmovni slovar*

trg izobraževanja

ANGLEŠKI PREVOD: *education market*

OPIS GESLA: Trg, kjer se izobraževalne storitve menjujejo (kupujejo in prodajajo) med tistimi, ki jih izvajajo, in tistimi, ki jih potrebujejo.

SORODNI POJMI: → *trg dela*

VIR: *Pojmovni slovar*

Trgovinska zbornica

ANGLEŠKI PREVOD: *Chamber of commerce*

OPIS GESLA: Glej: zbornica

tripartitna telesa

ANGLEŠKI PREVOD: *tripartite bodies*

OPIS GESLA: Tripartitno telo je organ, svet ali upravno telo, ki je sestavljeno iz predstavnikov vlade (na kateri koli ravni), delodajalcev (pogosto sestavljeno iz predstavnikov delodajalskih združenj) in delojemalcev (navadno so to predstavniki sindikata). Značilen primer tripartitnega telesa je Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje.

SORODNI POJMI: → *socialni partnerji*

tutorstvo

ANGLEŠKI PREVOD: *tutorship*

OPIS GESLA: Vse dejavnosti, pri katerih izkušen in usposobljen strokovnjak učenca oz. dijaka usmerja, mu svetuje ali ga nadzira. Tutor učenca oz. dijaka podpira v celotnem učnem procesu (v šoli, centru za usposabljanje ali na delovnem mestu). K tutorstvu prištevamo številne dejavnosti: pomoč pri teoretičnih predmetih (izboljšanje učnih dosežkov); informiranje in svetovanje, poklicna orientacija (olajšanje prehoda iz šolskih klopi v svet dela); osebni razvoj (spodbujanje učencev pri sprejemanju utemeljenih in preudarnih odločitev).

VIR: *Cedefop*

U

učēča se organizacija

ANGLEŠKI PREVOD: *learning organisation*

OPIS GESLA: Organizacija, ki spodbuja učenje in v kateri delovno okolje posamezniku omogoča, da se uči in razvija, to pa koristi njemu samemu, njegovim sodelavcem in pozitivno vpliva na celotno organizacijo. Pri tem se tovrstnim dejavnostim nameni pozornost in priznanje.

VIR: *Cedefop*

učēča se regija

ANGLEŠKI PREVOD: *learning region*

OPIS GESLA: Regija, v kateri vse interesne skupine medsebojno sodelujejo, da bi zadostile potrebam po učenju na lokalni ravni ter poiskale skupne rešitve za lokalne težave.

VIR: *Cedefop*

učēča se skupnost

ANGLEŠKI PREVOD: *learning community*

OPIS GESLA: Skupnost, v kateri se z oblikovanjem učinkovitih lokalnih partnerstev med vsemi subjekti v skupnosti ustvarja kultura učenja, ki posameznike in organizacije motivira in spodbuja k učenju.

VIR: *Cedefop*

učenec

ANGLEŠKI PREVOD: *learner, student*

OPIS GESLA: Izraz učenec lahko v slovenščini uporabljamo v več pomenih:

- vsi, ki obiskujejo osnovno šolo, so učenci;
- splošni izraz za vse, ki se šolajo v rednem izobraževanju na primarni ali sekundarni stopnji;
- vsakdo, ki se uči, je učenec, pa najsi bo v formalnem, neformalnem izobraževanju ali informalnem ali priložnostnem učenju;
- za učence, ki se izobražujejo na sekundarni stopnji, se uporablja izraz dijak, v dualnem sistemu tudi vajenec.

SORODNI POJMI: → *dijak*

VIR: *Pojmovni slovar*

učenje

ANGLEŠKI PREVOD: *learning*

OPIS GESLA: Proces, v katerem posamezniki postopno osvajajo podatke, ideje in vrednote in s tem pridobivajo znanje, veščine, spretnosti in/ali kompetence. Znanje se pridobiva z osebnim razmišljanjem, rekonstrukcijo in socialno interakcijo. Lahko poteka v okviru formalnega in neformalnega izobraževanja ali kot priložnostno učenje.

VIR: *Cedefop*

učenje na delu

ANGLEŠKI PREVOD: *work-based learning*

OPIS GESLA: Pridobivanje znanja in spretnosti v procesu izvajanja delovnih nalog - in njihova refleksija - v okvirih poklicnega dela, bodisi na delovnem mestu (npr. usposabljanje v alternaciji) ali v instituciji za poklicno in strokovno izobraževanje in usposabljanje.

VIR: *Cedefop*

učenje z delom

ANGLEŠKI PREVOD: *learning by doing*

OPIS GESLA: Učenje, ki poteka s ponavljajočim se izvajanjem delovne naloge, s poprejšnjimi navodili ali brez njih.

VIR: *Cedefop*

učenje z uporabo

ANGLEŠKI PREVOD: *learning by using*

OPIS GESLA: Učenje s pomočjo ponavljajoče se uporabe orodij ali naprav, s poprejšnjimi navodili ali brez njih.

VIR: *Cedefop*

učitelj

ANGLEŠKI PREVOD: *teacher; educator*

OPIS GESLA: Oseba, katere poklicna naloga je, da podaja in razvija znanje, spretnosti in kompetence dijakov v izobraževalnih ustanovah za poklicno in strokovno izobraževanje in usposabljanje v okviru organiziranega izobraževanja.

V ožjem pomenu je učitelj oseba, ki vodi pouk v različnih tipih šol; zajema tudi učitelje in profesorje na gimnazijah, v PSIU in na univerzitetni stopnji (univerzitetni učitelji) in učitelja na višjih strokovnih šolah (predavatelj višje šole).

Učitelji praktičnega pouka vodijo organiziran proces pridobivanja praktičnega znanja in spretnosti, praviloma v šolskih delavnicah.

Učitelj lahko opravlja številne druge naloge, kot na primer: organizacija in izvajanje izobraževalnih programov/tečajev in prenos znanja/spretnosti, tako generičnih kot specifičnih, teoretičnih ali praktičnih.

V širšem pomenu se izraz učitelj uporablja za vse, ki prevzemajo pobudo in vodijo izobraževalni proces v formalnem in v neformalnem izobraževanju pa tudi v različnih drugih oblikah vseživljenjskega učenja; v tem pomenu se lahko izraz učitelj uporabi tudi za posameznika, ki vodi andragoški proces.

SORODNI POJMI: → *učitelj praktičnega pouka*, → *inštruktor*, → *mentor*, → *mojster*

VIR: *Cedefop, Pojmovni slovar*

učitelj praktičnega pouka

ANGLEŠKI PREVOD: *teacher of practical instruction*

OPIS GESLA: Glej: učitelj

učna delavnica

ANGLEŠKI PREVOD: *school workshop*

OPIS GESLA: Učna delavnica je prostor, kjer se v šoli izvaja praktični pouk. Lahko je tudi v podjetju za potrebe praktičnega izobraževanja dijakov in/ali vajencev ali zaposlenih, je pa tudi sestavni del medpodjetniškega izobraževalnega centra. V njej poteka praktični pouk ob pomoči učitelja praktičnega pouka ali inštruktorja. Učna delavnica je opremljena z ustreznim orodjem in drugimi pripomočki, ki so potrebni za izvajanje praktičnega izobraževanja.

Izraz učna delavnica se uporablja tudi za označevanje oblike izobraževanja, ki je organizirano kot skupinsko ali individualno delo udeležencev izobraževanja pri konkretni nalogi ali projektu.

VIR: *Pojmovni slovar*

učna pogodba

ANGLEŠKI PREVOD: *apprenticeship contract*

OPIS GESLA: Učna pogodba (v dualnem sistemu tudi vajeniška pogodba) je pogodba med delodajalcem in dijakom, ki je določena z Obrtnim zakonom in Zakonom o poklicnem in strokovnem izobraževanju in ki določa pravice in dolžnosti dijaka kot delodajalca za obdobje učnega razmerja. Učna pogodba je lahko individualna ali kolektivna. V drugem primeru jo skleneta delodajalec in šola.

VIR: *Pojmovni slovar, ZPSI*

učna situacija

ANGLEŠKI PREVOD: *learning unit*

OPIS GESLA: Etapna sekvenca v izvajanju posamezne programske enote (pri učni situaciji, kjer je to smiselno, se lahko vanjo vključi tudi več programskih enot), v kateri dijake izobražujemo in usposabljammo za obvladovanje kompleksnih delovnih situacij ali več smiselno navezujočih se poklicnih nalog. Pri tem jih namerno postavimo v okoliščine, podobne pravi okoliščini, s katerimi se bodo srečevali pri avtentičnih poklicnih nalogah, pri čemer jih na proces opravljanja zahtevanih nalog ustrezno vsebinsko-teoretično pripravimo, nato jih ves proces vodimo in usmerjamo, nazadnje pa izide tega procesa skupaj z dijaki tudi kritično ovrednotimo. Primeri učnih situacij so: kontrola koles, priprava dokumentacije, sprejem stranke, izdelava jagodnega sladoleda, izdelava poročnega šopka, tržna raziskava ipd.

V učni situaciji prevladuje problemsko in učnociljno načrtovanje, pogosto uporabljena metoda učenja pa je projektna metoda dela. Dijaki morajo v posameznih etapah dejavnosti sodelovati, pri tem pa prevzemajo različne vloge v timu, tako kot se to dogaja v realni situaciji na delovnem mestu.

Učna situacija lahko traja različno dolgo, lahko je vezana na en modul ali več modulov in predmetov nekega izobraževalnega programa ali programov. Lahko jo oblikuje in izvaja eden ali več učiteljev, če je situacija medpredmetna in medmodularna, ali celo združuje cilje več izobraževalnih programov.

SORODNI POJMI: → *medpredmetno in medmodularno povezovanje*

VIR: *CPI*

učna snov

ANGLEŠKI PREVOD: *learning content*

OPIS GESLA: Nabor teoretičnih in praktičnih vsebin in dejavnosti, ki jih posamezniki ali skupine učencev osvojijo v učnem procesu.

Učna vsebina je odvisna od izobraževalnega programa, ki vključuje predmetnik in kataloga znanja oz. učne cilje. Predmetniki določajo, katere programske enote se bodo izvajale. Predmetnik bo opisal predmete oz. module kot posebna področja znanja in spretnosti, ki jih mora vsebovati program. Nasprotno pa bo učna vsebina, ki jo v slovenskem sistemu poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja v ciljnih opredeljujejo učni načrti in katalogi znanja, določila, kaj bo učenec izkusil in pridobil od programa oz. od posameznih predmetov, predmetnih področij ali modulov, ki jih program določa.

SORODNI POJMI: → *predmetnik*, → *katalog znanja*, → *učni načrt*, → *izobraževalni program*

VIR: *Cedefop, Pojmovni slovar*

učne vsebine

ANGLEŠKI PREVOD: *learning content*

OPIS GESLA: Glej: učna snov

učni načrt

ANGLEŠKI PREVOD: *syllabus*

OPIS GESLA: Glej: katalog znanja

učno mesto

ANGLEŠKI PREVOD: *training place*

OPIS GESLA: Uporaba pojma učno mesto je vezana na mesta, ki so na voljo v delovni sferi in so namenjena bodisi za vajence v dualnem sistemu bodisi za dijake ali študente v primerih izobraževanja v alternaciji.

Učno mesto mora registrirati delodajalec, če hoče skleniti učno pogodbo ali vajeniško razmerje v dualnem sistemu. Učna mesta registrirajo zbornice, pogoj za registracijo pa so ustrezni prostori in oprema, ustrezen obseg in vsebina dejavnosti ter izpolnjeni kadrovski pogoji. Zbornice za verifikacijo učnih mest sprejmejo posebne predpise oz. pravilnike.

SORODNI POJMI: → *vpisna mesta*

VIR: *Pojmovni slovar*

upravljanje človeških virov (HRM)

ANGLEŠKI PREVOD: *human resource management*

OPIS GESLA: Upravljanje človeških virov (za to se tudi pri nas uporablja angleška kratica HRM, *human resource management*) je celosten, proaktiven in ustvarjalen pristop k upravljanju in vodenju pridobivanja, izbire, razporejanja na delovna mesta, ocenjevanja in razvoja zaposlenih v organizaciji.

Ko organizacija uporablja HRM, obravnava vlaganje v človeške vire kot nujno investicijo za to, da bo lahko dosegla svoje cilje.

SORODNI POJMI: → *razvoj človeških virov (HRD)*

VIR: *Pojmovni slovar*

usmerjevalni učni cilji

ANGLEŠKI PREVOD: *orientation educational goals*

OPIS GESLA: Usmerjevalni učni cilji so ali se izražajo v obliki načel, skladno s katerimi naj bi delovali, in zaželenih končnih stanj, vendar jih ne preverjamo neposredno.

VIR: *CPI*

usposabljanje

ANGLEŠKI PREVOD: *training*

OPIS GESLA: Usposabljanje je oblika praktičnega izobraževanja, kjer je v ospredju pridobivanje praktičnih spretnosti, ki so potrebne za opravljanje določenega dela, in praviloma ni povezano z zahtevnejšimi intelek-

tualnimi operacijami ali strokovno teorijo. Poteka kot praktični pouk ali kot praktično usposabljanje z delom pa tudi kot delovna praksa ali kot neposredno usposabljanje v procesu dela ali uvajanja v delo.

Izraz usposabljanje se uporablja tudi širše. Nekaterim je sopomenka za praktično izobraževanje v celoti. To je povezano zlasti s težavami pri prevajanju angleškega pojma *training* ali francoskega *formation*, ki pa imata veliko širši pomen kot slovenski izraz usposabljanje. Za rabo v slovenščini je pogosto primernejši prevod praktično izobraževanje, saj je usposabljanje vezano na manj zahtevna dela in pomeni v preteklosti tudi sopomenko za priučevanje. Seveda pa v vseh primerih, ko v slovenščini uporabimo izraz usposabljanje, to v angleščino prevajamo kot *training*, lahko pa tudi kot *practical training*, če želimo poudariti praktično plat.

V zadnjem času pa se usposabljanje vse bolj uporablja, kot je opisno tudi pri ustreznem geslu, v sintagmi poklicno in strokovno izobraževanje in usposabljanje (PSIU); s tem se približa anglosaški sintagmi *vocational education and training (VET)*, le da se v slovenski sintagmi ohranja tudi izraz strokovno, saj bi v nasprotnem primeru iz oznake izpadlo srednje in višje strokovno izobraževanje.

SORODNI POJMI: → *poklicno in strokovno izobraževanje in usposabljanje (PSIU)*

VIR: *Pojmovni slovar*

uvajanje v delo

ANGLEŠKI PREVOD: *induction training*

OPIS GESLA: Uvajanje je pojem, ki označuje začetno fazo dela novo zaposlenih delavcev pa tudi začetno fazo spremembe delovnega mesta. Uvajanje obsega seznanjanje z delom na določenem novem delovnem mestu, usposabljanje za opravljanje značilnih del in pridobivanje ustreznih delovnih izkušenj.

SORODNI POJMI: → *pripravnik*

VIR: *Pojmovni slovar*

V

vajenec

ANGLEŠKI PREVOD: *apprentice*

OPIS GESLA: Poseben status učenca v dualnem sistemu srednjega poklicnega izobraževanja, ki je zakonsko določen z učno pogodbo med vajencem in delodajalcem.

VIR: *Pojmovni slovar*

vajeništvo

ANGLEŠKI PREVOD: *apprenticeship*

OPIS GESLA: Sistematično in dolgoročno usposabljanje, ki poteka izmenično v šoli ali izobraževalnem centru in na delovnem mestu. Udeleženc izobraževanja sklene pogodbo z delodajalcem in lahko za svoje delo prejme plačilo ali nagrado. Delodajalec prevzame odgovornost za izvajanje usposabljanja, ki udeležencu omogoči, da pridobi znanje za opravljanje določenega poklica.

V Sloveniji ta sistem ni razvit.

SORODNI POJMI: → *vajenec*

VIR: *Cedefop*

večrazsežnostno učenje

ANGLEŠKI PREVOD: *lifewide learning*

OPIS GESLA: Učenje, formalno, neformalno ali priložnostno, na vseh življenjskih področjih (osebnem, družbenem in/ali poklicnem) in v vseh življenjskih obdobjih.

SORODNI POJMI: → *vseživljenjsko učenje*

VIR: *Cedefop*

veščina

ANGLEŠKI PREVOD: *know-how*

OPIS GESLA: Praktično znanje in izkušnje.

VIR: *Cedefop*

visokošolsko izobraževanje

ANGLEŠKI PREVOD: *higher education*

OPIS GESLA: Sodi v terciarno izobraževanje, zanj pa je značilna višja akademska raven kot za sekundarno ali višje strokovno izobraževanje, navadno zahteva določene pogoje za sprejem in uspešno končano sekundarno izobraževanje. Izvajajo ga univerzitetne in neuniverzitetne visokošolske ustanove.

Po bolonjskem sistemu ustreza prvi bolonjski stopnji, vendar je praviloma bolj praktično usmerjeno kot unvezitetni prvostopenjski bolonjski programi.

SORODNI POJMI: → *terciarno izobraževanje*

VIR: *Pojmovni slovar*

višja strokovna izobrazba

ANGLEŠKI PREVOD: *post-secondary vocational education*

OPIS GESLA: Glej: stopnja izobrazbe, poklicna izobrazba

višje sekundarno izobraževanje (ISCED 3)

ANGLEŠKI PREVOD: *upper secondary education (ISCED 3)*

OPIS GESLA: Drugi del sekundarnega izobraževanja, ki se praviloma začne ob koncu obveznega izobraževanja. Ob prehodu v to izobraževalno fazo učenci navadno dopolnijo 15 ali 16 let. Kdor se želi vpisati na to stopnjo, mora praviloma izpolnjevati vpisne pogoje (dokončanje obveznega izobraževanja) in druge minimalne vpisne zahteve. Pouk na tej stopnji je

v primerjavi z nižjim sekundarnim izobraževanjem (ISCED 2) pogosto zasnovan bolj predmetno. Programi na stopnji ISCED 3 praviloma trajajo od 2 do 5 let. Vključuje srednje poklicno izobraževanje, srednje strokovno izobraževanje in poklicno-tehniško izobraževanje.

SORODNI POJMI: → *sekundarno izobraževanje*

VIR: *Cedefop*

vmesni preizkus

ANGLEŠKI PREVOD: *interim examination*

OPIS GESLA: Izpit ali preizkus, ki poteka v času trajanja izobraževalnega programa. Je preizkus praktične usposobljenosti, ki ga opravlja dijak z individualno učno pogodbo pred strokovno komisijo zbornice. Namenjen je preverjanju ustreznosti in uspešnosti praktičnega izobraževanja pri delodajalcu.

SORODNI POJMI: → *učna pogodba*

VIR: *Pojmovni slovar*

vpis v razvid

ANGLEŠKI PREVOD: *accreditation of an education or training provider*

OPIS GESLA: Proces zagotavljanja kakovosti, s pomočjo katerega se akreditirajo (potrdijo) izvajalci programov poklicnega in strokovnega izobraževanja ter programov usposabljanja in ki dokazuje, da so izvajalce na podlagi izpolnjevanja vnaprej določenih standardov uradno potrdili pristojni zakonodajni ali strokovni organi. Ta proces v Sloveniji ureja Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja in se konča z vpisom v razvid.

SORODNI POJMI: → *akreditacija izvajalcev izobraževanja in usposabljanja*

VIR: *Cedefop, Pojmovni slovar, ZOFVI*

vpisna mesta

ANGLEŠKI PREVOD: *entry places*

OPIS GESLA: Število mest, ki so na voljo ali ki jih razpišejo izobraževalne institucije za izobraževanje po posameznih programih poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja.

Vpisna mesta mesta so lahko odvisna od kapacitet izvajalca. Omejitve se lahko postavljajo tudi za vzdrževanje konkurence med potencialnimi udeleženci, lahko pa so tudi posledica finančnih pogojev.

Z razpisom vpisnih mest je mogoče deloma vplivati tudi na nesorazmerja na trgu dela/delovne sile, in to zlasti v primerih, ko so razpisana mesta povezana z neposredno udeležbo delodajalcev (npr. s ponudbo učnih mest).

SORODNI POJMI: → *učno mesto*

VIR: *Pojmovni slovar*

vrednotenje in ocenjevanje

ANGLEŠKI PREVOD: *assessment*

OPIS GESLA: Proces, ki je namenjen zbiranju in interpretiranju podatkov o kompetencah, o rezultatih učenja in posameznikovem znanju.

V slovenskem strokovnem izrazju se uporabljajo štiri pojmi, in sicer ocenjevanje, vrednotenje, spremljanje in preverjanje. Angleški izraz *assessment* vsebuje vse pomene, v posameznih fazah procesa pa je lahko v ospredju preverjanje, vrednotenje, spremljanje ali ocenjevanje. Ne vsebuje pa evalvacije v pomenu zunanjega vrednotenja.

Za vrednotenje in ocenjevanje so navadno odgovorne tiste organizacije, ki izdajajo spričevala ali ki izvajajo takšno izobraževanje, ki se konča z ustrezno zaključno listino (diplomo, spričevalom, certifikatom ali potrdilom).

SORODNI POJMI: → *ocenjevanje rezultatov učenja*, → *zaključna lista*

VIR: *Pojmovni slovar*

vrednotenje rezultatov učenja

ANGLEŠKI PREVOD: *validation of learning outcomes*

OPIS GESLA: Potrditev pooblaščenega telesa, da so bili rezultati učenja (znanje, spretnosti in/ali kompetence), ki jih je dosegel posameznik v formalnem ali neformalnem izobraževanju ali priložnostnem učenju, ocenjeni v skladu z vnaprej določenimi kriteriji in ustrezajo zahtevam standardov vrednotenja. Vrednotenje se praviloma konča z izdajo spričevala ali druge ustrezne listine.

VIR: *Cedefop*

vrzeli v znanju in spretnostih

ANGLEŠKI PREVOD: *skill gap*

OPIS GESLA: Položaj, v katerem raven ali vrsta znanja in spretnosti posameznika ali skupine ne zadostuje za to, da bi ustrezno izpeljali delo.

Vrzeli v znanju in spretnostih lahko analiziramo na ravni posameznika (npr. uporabimo pregled/popis spretnosti), podjetja ali sektorja, ali pa na

ravni regije, države oz. mednarodno.

Vrzeli v znanju in spretnostih so lahko povezane z nezadostno kvalifikacijsko stopnjo; lahko se nanašajo na situacije, ko imajo delavci ustrezno stopnjo kvalifikacij, a jim manjka specifična vrsta spretnosti (npr. menedžerskih spretnosti) ali izkušenj, ki so potrebne za to, da bi ustrezno izvedli določeno nalogo ali določeno delo.

SORODNI POJMI: → *potrebe po znanju in spretnostih*

VIR: *Cedefop*

vsebinska enota

ANGLEŠKI PREVOD: *substantive unit*

OPIS GESLA: Vsebinska enota je sestavni del širše etapne sekvence učnega procesa (npr. učne situacije, didaktičnega sklopa). Učitelj v procesu individualnega kurikularnega načrtovanja vsako etapno sekvenco strukturira v zaporedje vsebinskih enot (te pa so sestavljene iz ene ali več didaktičnih enot). Pri načrtovanju vsebinske enote učitelj posebej opredeli naslednje ključne kurikularne sestavine:

- tip vsebinske enote (ali t. i. nosilno didaktično etapo),
- operativne učne cilje, ki jih bodo dijaki dosegli v vsebinski enoti,
- predstavitev učne vsebine, ki bo predmet obravnave v vsebinski enoti,
- temeljne sestavine mikroartikulacije pouka (učne metode, oblike, potek dejavnosti).

VIR: *CPI*

vseživljenjsko izobraževanje

OPIS GESLA: Glej: vseživljenjsko učenje

vseživljenjsko učenje

ANGLEŠKI PREVOD: *lifelong learning*

OPIS GESLA: Vse učenje v celotnem posameznikovem življenju, katerega cilj je izboljševanje ravni znanja, spretnosti, veščin, kompetenc in/ali kvalifikacij zaradi osebnih, družbenih in/ali poklicnih razlogov.

Za organiziran del vseživljenjskega učenja lahko v slovenščini uporabljamo tudi sintagmo vseživljenjsko izobraževanje.

VIR: *Cedefop*

vstopni pogoji

ANGLEŠKI PREVOD: *enrolment conditions*

OPIS GESLA: Zahteve, ki jih izvajalci izobraževanja in usposabljanja postavljajo kot pogoj za udeležbo posameznika v določenem programu.

SORODNI POJMI: → *dostop do izobraževanja in usposabljanja*

VIR: *Cedefop*

vzajemno priznavanje kvalifikacij

ANGLEŠKI PREVOD: *mutual recognition of qualifications*

OPIS GESLA: Priznavanje kvalifikacij (certifikatov, spričeval, diplom, potrdil), ki jih je posameznik pridobil od ene ali več držav ali od drugih organizacij. Vzajemno priznavanje je lahko bilateralno (med dvema državama ali organizacijama) ali multilateralno (v Evropski uniji ali med podjetji istega sektorja).

SORODNI POJMI: → *priznavanje kvalifikacij*

VIR: *Cedefop*

vzgoja in izobraževanje

ANGLEŠKI PREVOD: *education*

OPIS GESLA: Glej: izobraževanje

vzgojni koncept šole

ANGLEŠKI PREVOD: *education/behavioural concept*

OPIS GESLA: Vzgojni koncept srednjih strokovnih in poklicnih šol ni posebej zakonsko opredeljen. Z vzgojnim konceptom elemente, s katerimi lahko dosegamo vzgojne učinke (discipliniranje kot minimalni cilj vzgoje in spodbujanje moralnega razvoja in oblikovanje identitete kot maksimalni cilj vzgoje), povežemo v konsistentno celoto in jih tako spremenimo v uspešne disciplinske in vzgojne dejavnike. Poleg predpisanega kurikula je treba upoštevati tudi delovanje skritega kurikula šole, vizijo in poslanstvo šole ter analizo dejavnikov, kako se vzgoja kaže in udejanja v različnih segmentih šole.

VIR: *CPI*

Z

začetno izobraževanje in usposabljanje

ANGLEŠKI PREVOD: *initial vocational education and training*

OPIS GESLA: Splošno ali poklicno in strokovno izobraževanje, ki se izvaja v okviru začetnega izobraževanja v šolskem sistemu, navadno pred vstopom v svet dela.

Začetno izobraževanje in usposabljanje lahko poteka na kateri koli ravni splošnega ali poklicnega in strokovnega izobraževanja (redno izobraževanje v šoli ali izobraževanje v alternaciji/izmenično izobraževanje) ali vajeništva.

Nekateri avtorji uvrščajo v to kategorijo tudi izobraževanje, ki ga posamezniki opravijo in uspešno dokončajo po vstopu v svet dela (npr. prekvalifikacija).

VIR: *Cedefop*

zagotavljanje kakovosti

ANGLEŠKI PREVOD: *quality assurance*

OPIS GESLA: Vzpostavitev in vzdrževanje dokumentiranih postopkov, ki so načrtovani tako, da zagotavljajo takšen potek načrtovanja, razvoja in konkretnih dejavnosti, da njihov izid, ki se kaže v obliki proizvodov ali storitev, zadovolji uporabnikove izražene ali pogodbeno določene zahteve. Za področje izobraževanja to pomeni, da so doseženi normativi in standardi, ki jih določa oz. zahteva program.

SORODNI POJMI: → *evropski sistem zagotavljanja kakovosti poklicnega in strokovnega izobraževanja*

VIR: *Pojmovni slovar*

zaključna listina

ANGLEŠKI PREVOD: *certificate/diploma/title*

OPIS GESLA: Uradna listina ali dokument, ki ga izda za to pooblaščen organ ali ustanova (šola ali druga izobraževalna institucija) in ki dokazuje posameznikove izobraževalne dosežke oz. dosežke, ki se ocenijo in ovrednotijo po prej določenih standardih.

Večina evropskih jezikov uporablja za zaključno spričevalo izraz diploma, slovenska raba pojma diploma pa se veže na višjo in visoko stopnjo. Spričevalo je dokument formalnega izobraževanja, ki ga dobijo učenci in dijaki ob koncu šolskega leta ali potem, ko so končali določen izobraževalni program. V tem primeru govorimo o zaključnem spričevalu. Primer: zaključno spričevalo osnovne šole, tudi: zaključno spričevalo srednje poklicne šole.

Izraz certifikat ima v slovenščini drug pomen kot spričevalo, zato ju ne smemo zamenjevati, saj označuje potrdilo o pridobljeni nacionalni poklicni kvalifikaciji - certifikat NPK.

Potrdilo se izdaja po končanem programu usposabljanja ali neformalnega izobraževanja.

SORODNI POJMI: → *spričevalo*, → *diploma*, → *certifikat*, → *certifikat o nacionalni poklicni kvalifikaciji (NPK)*, → *potrdilo*

VIR: *Cedefop, Pojmovni slovar*

zaključni izpit

ANGLEŠKI PREVOD: *school leaving examination*

OPIS GESLA: Zaključni izpit je izpit, ki se opravlja ob dokončanju nižjega in srednjega poklicnega in kot poklicna matura tudi srednjega strokovnega izobraževanja. Z njim se konča izobraževanje. Praviloma vsebuje izpit iz slovenščine, strokovne teorije in praktičnega znanja, poklicna matura pa zajema tudi tuji jezik ali matematiko. Strukturo določajo Izhodišča za pripravo programov, podrobneje pa vsak posamezni izobraževalni program.

SORODNI POJMI: → *matura*, → *poklicna matura*

VIR: *Pojmovni slovar, Izhodišča*

zaključno spričevalo srednje šole, matura

ANGLEŠKI PREVOD: *secondary school leaving certificate / baccalaureate*

OPIS GESLA: Zaključno spričevalo srednje šole/matura ne zagotavlja vedno sistematičnega dostopa do visokošolskega izobraževanja. Na nacionalni ravni se ta izpit imenuje različno, na primer: Avstrija: *Reifeprüfungszeugnis* (splošna višja srednja, splošni dostop do visokošolskega izobraževanja) ali *Reife- und Diplomprüfungszeugnis* (višja srednja poklicna, dvojna kvalifikacija; splošni dostop do visokošolskega izobraževanja in poklicna kvalifikacija); *Berufsreifeprüfungszeugnis* (splošni dostop do visokošolskega izobraževanja z vključevanjem vrednotenja znanja, spretnosti in kompetenc, pridobljenih pri delu). Nemčija: *Abitur, Fachabitur*. Irska: zaključno spričevalo. Francija: *baccalauréat général* (splošno izobraževanje), *baccalauréat technologique* (splošno in tehniško izobraževanje), *baccalauréat professionnel* (poklicno izobraževanje, ki vodi k določenemu poklicu). Portugalska: *diploma do ensino secundário* (splošno izobraževanje), *diploma de qualificação* (splošno in poklicno izobraževanje/ dvojna kvalifikacija). Velika Britanija: (a) splošnoizobraževalne ravni GCSE (*General Certificate of Secondary Education*), GCE A raven (*General Certification of Education Advanced Level*) in AS raven (*Advanced supplementary level*); *Standard Grade* (Škotska), *Higher Grade* (Škotska), *Advanced higher Grade* (Škotska); (b) ravni poklicnega izobraževanja *Vocational Certificates of Secondary Education (VCSE)*.

Slovenija pozna dve vrsti mature: poklicno in splošno. Splošna matura omogoča vpis v vse programe terciarnega izobraževanja, poklicna matura daje nacionalno poklicno kvalifikacijo in hkrati omogoča vpis v programe višjega in visokošolskega izobraževanja, z opravljenim dodatnim predmetom splošne mature pa tudi vpis v določene programe univerzitetnega izobraževanja.

SORODNI POJMI: → *zaključna listina*

VIR: *Cedefop*

zaposljivost

ANGLEŠKI PREVOD: *employability*

OPIS GESLA: Kombinacija dejavnikov, ki posamezniku omogočajo, da se pripravlja na zaposlitev ali da zaposlitev dobi, jo obdrži ali da napreduje v svoji karieri. Zaposljivost posameznika je odvisna od: posameznikovih lastnosti (tudi ustreznosti znanja in kompetenc); kako se te lastnosti predstavljajo na trgu dela; socialnega konteksta in okoliščin (npr. podpora in možnosti za priznavanje in posodabljanje znanja in kompetenc); ekonomskih okoliščin.

SORODNI POJMI: → *trg dela, → iskanje dela ali zaposlitve*

VIR: *Cedefop*

zasebno šolstvo

ANGLEŠKI PREVOD: *private education*

OPIS GESLA: Izobraževanje, ki se v celoti ali delno financira iz zasebnih, ne pa javnih državnih ali vladnih sredstev. Lahko je sestavni del ali pa le dopolnjuje javno izobraževanje.

VIR: *Pojmovni slovar*

zbornica

ANGLEŠKI PREVOD: *chamber (of industry/craft/commerce)*

OPIS GESLA: Zbornica je združenje podjetij z različnih področij dejavnosti, ki navadno deluje na lokalni ali regionalni ravni. Članstvo v zbornici je lahko obvezno ali neobvezno. V Sloveniji sta najpomembnejši združenji delodajalcev Gospodarska in Obrtna zbornica. Predstavljata prostor artikulacije interesov delodajalcev na različnih področjih, med drugim tudi na področju izobraževanja.

Poleg omenjenih obstajajo še nekatere druge zbornice, npr. trgovinska zbornica, kmetijsko-gozdarska zbornica, zbornica za socialno skrbstvo, zdravniška zbornica itn.

SORODNI POJMI: → *socialni partnerji*, → *socialni dialog*

VIR: *Pojmovni slovar*

zmožnost

ANGLEŠKI PREVOD: *competence*

OPIS GESLA: Glej: kompetence

znanje

ANGLEŠKI PREVOD: *knowledge*

OPIS GESLA: Znanje je skupek dejstev, načel, teorij in prakse, ki se nanaša na določeno področje študija ali dela in se pridobi z učenjem. Definicij znanja je veliko, vendar so za sodobne koncepte znanja na splošno značilne nekatere temeljne razlike.

Moderni teoretiki razlikujejo med deklarativnim (teoretičnim, propozicionalnim) in proceduralnim (procesnim, praktičnim, dispozicijskim) znanjem. K deklarativnemu znanju sodijo trditve o določenih dogodkih, dejstvih in empirično utemeljene posplošitve pa tudi poglobljena načela o naravi stvari. Proceduralno znanje zajema hevristično vednost, metodologijo, načrtovanje, prakse, postopke, rutinske postopke, strategije, taktične prijeme, tehnike in spretnosti.

Razlikujemo lahko med različnimi oblikami znanja, ki izražajo različne poti, s katerimi ga pridobivamo. Proučevanje teh načinov spoznavanja je pripeljalo do oblikovanja različnih kategorij znanja, ki jih lahko opredelimo kot: objektivno (naravoslovno/znanstveno) znanje, ki ga presojamo na podlagi zanesljivosti; subjektivno (literarno/estetsko) znanje, ki ga presojamo na podlagi avtentičnosti; moralno (medosebno/normativno) znanje, ki ga presojamo na podlagi kolektivne sprejemljivosti (prav/narobe); versko/duhovno znanje, ki ga presojamo v odnosu do duhovne avtoritete (boga). Ta temeljna opredelitev znanja zaznamuje vprašanja, ki si jih zastavljamo, metode, ki jih uporabimo, odgovore, do katerih pridemo v svojem iskanju znanja.

Znanje obsega tiho (tacitno) in izraženo (eksplicitno) znanje. Tiho znanje je znanje, ki ga posameznik ima in ki vpliva na njegove kognitivne procese, čeprav ni nujno, da ga izrecno izraža ali se ga zaveda. Eksplicitno znanje pa je znanje, ki ga posameznik zavestno uporabi, tudi tiho znanje, ki lahko dobi eksplicitno obliko v trenutku, ko postane »predmet razmišljanja«.

SORODNI POJMI: → *kompetence*

VIR: *Cedefop*

ABECEDNI SEZNAM GESEL V SLOVENŠČINI

GESLO	STRAN
<i>akreditacija izvajalcev izobraževanja in usposabljanja</i>	15
<i>akreditacija programov izobraževanja in usposabljanja</i>	15
<i>alternacija</i>	15
<i>analiza potreb po izobraževanju in usposabljanju</i>	16
<i>analiza potreb po znanju in spretnostih</i>	16
<i>andragoški cikel</i>	17
<i>Cedefop – Evropski center za razvoj poklicnega izobraževanja in usposabljanja</i>	17
<i>celoletna organizacija pouka</i>	18
<i>Center Republike Slovenije za poklicno izobraževanje (CPI)</i>	18
<i>Center za informiranje in poklicno svetovanje (CIPS)</i>	18
<i>certificiranje</i>	19
<i>certifikat</i>	19
<i>certifikat o nacionalni poklicni kvalifikaciji (NPK)</i>	19
<i>certifikatni sistem</i>	19
<i>ciljna skupina</i>	19
<i>civilna družba</i>	20
<i>človeški kapital</i>	20
<i>deležniki/interesne skupine</i>	21
<i>delodajalec</i>	21
<i>delovna praksa</i>	21
<i>delovna sila</i>	22
<i>delovne izkušnje</i>	22
<i>delovno usposabljanje</i>	22

GESLO	STRAN
<i>delovodja</i>	23
<i>delovodski izpit</i>	23
<i>didaktične strategije</i>	23
<i>didaktika</i>	23
<i>digitalna ločnica</i>	24
<i>digitalna pismenost</i>	24
<i>dijak</i>	24
<i>diploma</i>	24
<i>dostop do izobraževanja in usposabljanja</i>	24
<i>druga izobraževalna možnost</i>	25
<i>družba znanja</i>	25
<i>dualni sistem</i>	25
<i>enake (izobraževalne) možnosti</i>	26
<i>enakovreden izobrazbeni standard</i>	26
<i>enakovrednost/ekvivalentnost</i>	27
<i>enota ECVET</i>	27
<i>e-učenje</i>	27
<i>Europass</i>	28
<i>evalvacija</i>	28
<i>evropski kreditni sistem za poklicno in strokovno izobraževanje (ECVET)</i>	29
<i>evropski sistem zagotavljanja kakovosti poklicnega in strokovnega izobraževanja</i>	29
<i>evropski sistem prenosa in zbiranja kreditnih točk (ECTS)</i>	30
<i>evropsko ogrodje kvalifikacij za vseživljenjsko učenje (EOK)</i>	30
<i>evropsko vodenje</i>	31
<i>financiranje poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja</i>	31
<i>formalno izobraževanje</i>	32
<i>formativni cilji</i>	32

GESLO	STRAN
<i>generične kompetence</i>	33
<i>Gospodarska zbornica</i>	33
<i>informacijsko-komunikacijska tehnologija (IKT)</i>	34
<i>informalno učenje</i>	34
<i>informativni cilji</i>	34
<i>informiranje in svetovanje (poklicno)</i>	35
<i>institucionalno poklicno in strokovno izobraževanje in usposabljanje (PSIU)</i>	35
<i>inštrukcija</i>	36
<i>inštruktor</i>	36
<i>interesne dejavnosti</i>	37
<i>interno izobraževanje</i>	37
<i>iskanje dela ali zaposlitve</i>	37
<i>Izhodišča za pripravo izobraževalnih programov</i>	37
<i>izkustveno učenje</i>	38
<i>izobrazba</i>	38
<i>izobrazbeni dosežek</i>	39
<i>izobraževalec</i>	39
<i>izobraževalna infrastruktura</i>	39
<i>izobraževalni center</i>	40
<i>izobraževalni cikel</i>	40
<i>izobraževalni program</i>	40
<i>izobraževalni sektor (sektor za izobraževanje in usposabljanje)</i>	41
<i>izobraževalno središče</i>	41
<i>izobraževanje</i>	41
<i>izobraževanje in usposabljanje na delu</i>	42
<i>izobraževanje in usposabljanje v delovnem procesu</i>	42
<i>izobraževanje in usposabljanje zunaj dela</i>	43

GESLO	STRAN
<i>izobraževanje izobraževalcev</i>	43
<i>izobraževanje na daljavo</i>	43
<i>izobraževanje ob delu</i>	44
<i>izobraževanje odraslih</i>	44
<i>izobraževanje oseb s posebnimi potrebami</i>	44
<i>izobraževanje po opravljenem obveznem izobraževanju</i>	45
<i>izobraževanje v alternaciji</i>	45
<i>izpit (opravljanje izpitov)</i>	45
<i>izpitni katalog</i>	46
<i>izpitni sistem</i>	46
<i>izpopolnjevanje</i>	46
<i>izredni študij</i>	47
<i>izredno izobraževanje</i>	47
<i>izvajalec izobraževanja ali usposabljanja</i>	47
<i>izvedbeni kurikulum</i>	48
<i>javnodeljavna izobrazba</i>	49
<i>karierna orientacija</i>	50
<i>katalog strokovnih znanj in spretnosti</i>	50
<i>katalog znanja</i>	50
<i>ključne kompetence</i>	51
<i>ključne kvalifikacije</i>	51
<i>ključne spretnosti</i>	51
<i>kompensacijsko učenje</i>	52
<i>kompetence</i>	52
<i>koncesija</i>	52
<i>koristi od izobraževanja in usposabljanja</i>	53
<i>kreditni sistem</i>	53

GESLO	STRAN
<i>kriteriji (ocenjevanja)</i>	53
<i>kurikul</i>	54
<i>kvalifikacija</i>	54
<i>kvalifikacijska raven</i>	55
<i>kvalifikacijska struktura</i>	55
<i>kvalifikacijski sistem</i>	55
<i>letni delovni načrt</i>	56
<i>mapa učnih dosežkov</i>	57
<i>matura</i>	57
<i>maturitetni tečaj</i>	58
<i>medpodjetniški izobraževalni center (MIC)</i>	58
<i>medpredmetno in medmodularno povezovanje</i>	58
<i>mentor</i>	58
<i>mentorstvo</i>	59
<i>metodika praktičnega izobraževanja</i>	59
<i>minimalni obseg splošnoizobraževalnih vsebin</i>	60
<i>minimalni obseg strokovnoteoretičnih vsebin</i>	60
<i>minimalni standard splošne izobrazbe</i>	60
<i>minimalni standard znanja</i>	61
<i>mobilnost</i>	61
<i>modul</i>	61
<i>mojster</i>	62
<i>mojstrski izpit</i>	62
<i>nacionalna poklicna kvalifikacija (NPK)</i>	63
<i>nacionalno ogrodje kvalifikacij (NOK)</i>	64
<i>načrtovanje in priprava izobraževanja</i>	64
<i>nadaljevalno izobraževanje in usposabljanje</i>	64

GESLO	STRAN
<i>nadaljnje izobraževanje in usposabljanje</i>	65
<i>nadkvalificiranost</i>	65
<i>naziv poklicne (strokovne) izobrazbe</i>	65
<i>neformalno izobraževanje</i>	66
<i>neuskkljenost v znanju in spretnostih</i>	66
<i>nizkokvalificirani posamezniki</i>	66
<i>nižja poklicna izobrazba</i>	67
<i>nižje sekundarno izobraževanje (ISCED 2)</i>	67
<i>normativi in standardi</i>	67
<i>nove osnovne spretnosti</i>	68
<i>nove spretnosti</i>	68
<i>Obrtna zbornica</i>	68
<i>obrtni poklici</i>	68
<i>obvezno izobraževanje</i>	69
<i>ocenjevanje rezultatov učenja</i>	69
<i>odprti kurikulum</i>	69
<i>ogrodje kvalifikacij</i>	70
<i>opisnik</i>	70
<i>osebni izobraževalni načrt</i>	70
<i>osebni izobraževalni račun</i>	71
<i>osebni razvoj</i>	71
<i>osip</i>	71
<i>ovrednotenje učenja</i>	72
<i>pedagoško-andragoška izobrazba</i>	72
<i>periodična organizacija pouka</i>	73
<i>podkvalificiranost</i>	73
<i>poklic</i>	73

GESLO	STRAN
<i>poklicna identiteta</i>	74
<i>poklicna izobrazba</i>	74
<i>poklicna kvalifikacija</i>	75
<i>poklicna matura</i>	75
<i>poklicna orientacija</i>	75
<i>poklicna socializacija</i>	75
<i>poklicna šola</i>	76
<i>poklicna vzgoja</i>	76
<i>poklicne kompetence</i>	76
<i>poklicne spretnosti</i>	77
<i>poklicni razvoj</i>	77
<i>poklicni standard</i>	77
<i>poklicni tečaj</i>	78
<i>poklicno in strokovno izobraževanje (PSI)</i>	78
<i>poklicno in strokovno izobraževanje in usposabljanje (PSIU)</i>	78
<i>poklicno-tehniško izobraževanje (PTI)</i>	79
<i>politika poklicnega in strokovnega izobraževanja</i>	79
<i>pomanjkanje znanja in spretnosti</i>	80
<i>porajajoče se spretnosti</i>	80
<i>portfolio</i>	80
<i>poslovodja</i>	81
<i>poslovodski izpit</i>	81
<i>postsekundarno (neterciarno) izobraževanje (ISCED 4)</i>	81
<i>poti izobraževanja in usposabljanja</i>	81
<i>potrdilo</i>	82
<i>potrebe po znanju in spretnostih</i>	82
<i>potrjevanje rezultatov učenja</i>	82

GESLO	STRAN
<i>poučevanje</i>	82
<i>pouk</i>	83
<i>povezovanje s podjetji</i>	83
<i>praksa</i>	83
<i>praktični pouk</i>	84
<i>praktično izobraževanje</i>	84
<i>praktično usposabljanje z delom (PUD)</i>	84
<i>praktikant</i>	85
<i>predavatelj višje šole</i>	85
<i>predmet</i>	85
<i>predmetnik</i>	86
<i>pregled spretnosti (bilanca kompetenc)</i>	86
<i>prehod iz šole v zaposlitev</i>	86
<i>prekvalifikacija</i>	87
<i>prenosljivost rezultatov učenja</i>	87
<i>prepustnost sistema izobraževanja in usposabljanja</i>	87
<i>preusposabljanje</i>	87
<i>preverjanje</i>	88
<i>prilagodljivost</i>	88
<i>priloga k spričevalu</i>	88
<i>priložnostno učenje</i>	89
<i>primerljivost kvalifikacij</i>	89
<i>pripravnik</i>	89
<i>privlačnost poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja (PSIU)</i>	90
<i>priznavanje kvalifikacij</i>	90
<i>priznavanje neformalno in priložnostno pridobljenega znanja</i>	90
<i>profesija</i>	91

GESLO	STRAN
<i>profil poklica</i>	91
<i>program izobraževanja ali usposabljanja</i>	91
<i>programska enota</i>	91
<i>prva stopnja terciarnega izobraževanja (ISCED 5)</i>	92
<i>raven izobrazbe</i>	92
<i>razvoj človeških virov (HRD)</i>	92
<i>regularan poklic</i>	93
<i>rezultati učenja</i>	93
<i>sektor</i>	94
<i>sekundarno izobraževanje</i>	94
<i>sistem poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja</i>	94
<i>smeri izobraževanja in usposabljanja</i>	95
<i>socializacijski cilji</i>	95
<i>socialna diferenciacija</i>	95
<i>socialna inkluzivnost</i>	96
<i>socialna kohezivnost</i>	96
<i>socialni dialog</i>	96
<i>socialni partnerji</i>	97
<i>sodelovanje s podjetji</i>	97
<i>specializacija</i>	97
<i>specialna didaktika</i>	98
<i>specifične kompetence</i>	98
<i>spopolnjevanje</i>	98
<i>sprejemanje programov izobraževanja ali usposabljanja</i>	98
<i>spretnost</i>	99
<i>spričevalo</i>	99
<i>srednja poklicna izobrazba</i>	99

GESLO	STRAN
<i>srednja strokovna izobrazba</i>	99
<i>srednje izobraževanje</i>	99
<i>standard</i>	99
<i>standard znanja</i>	100
<i>standardizacija</i>	100
<i>standardna klasifikacija poklicev (SKP)</i>	100
<i>starajoča se družba</i>	101
<i>stopnja izobrazbe</i>	101
<i>strategija izobraževanja in usposabljanja</i>	102
<i>strategija učenja</i>	103
<i>strokovna izobrazba</i>	103
<i>strokovna šola</i>	103
<i>strokovni aktiv</i>	103
<i>strokovni delavci</i>	104
<i>strokovni izpit</i>	104
<i>strokovni poklici</i>	104
<i>strokovni svet</i>	105
<i>svet dela</i>	105
<i>svet šole</i>	105
<i>šola</i>	106
<i>šolnina</i>	106
<i>štipendija</i>	107
<i>študijske skupine</i>	107
<i>tehnični poklici</i>	108
<i>tehniško izobraževanje</i>	109
<i>temeljne spretnosti</i>	109
<i>temeljne spretnosti za uporabo informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT)</i>	109

GESLO	STRAN
<i>teoretični pouk</i>	110
<i>terciarno izobraževanje</i>	110
<i>transfer spretnosti in kompetenc</i>	100
<i>transparentnost kvalifikacij</i>	111
<i>trg dela</i>	111
<i>trg izobraževanja</i>	111
<i>Trgovinska zbornica</i>	112
<i>tripartitna telesa</i>	112
<i>tutorstvo</i>	112
<i>učeča se organizacija</i>	113
<i>učeča se regija</i>	113
<i>učeča se skupnost</i>	113
<i>učenec</i>	114
<i>učenje</i>	114
<i>učenje na delu</i>	114
<i>učenje z delom</i>	114
<i>učenje z uporabo</i>	115
<i>učitelj</i>	115
<i>učitelj praktičnega pouka</i>	115
<i>učna delavnica</i>	116
<i>učna pogodba</i>	116
<i>učna situacija</i>	116
<i>učna snov</i>	117
<i>učne vsebine</i>	117
<i>učni načrt</i>	117
<i>učno mesto</i>	118
<i>upravljanje človeških virov (HRM)</i>	118

GESLO	STRAN
<i>usmerjevalni učni cilji</i>	118
<i>usposabljanje</i>	118
<i>uvajanje v delo</i>	119
<i>vajenec</i>	120
<i>vajeništvo</i>	120
<i>večrazsežnostno učenje</i>	121
<i>veščina</i>	121
<i>visokošolsko izobraževanje</i>	121
<i>višja strokovna izobrazba</i>	121
<i>višje sekundarno izobraževanje (ISCED 3)</i>	121
<i>vmesni preizkus</i>	122
<i>vpis v razvid</i>	122
<i>vpisna mesta</i>	122
<i> vrednotenje in ocenjevanje</i>	123
<i> vrednotenje rezultatov učenja</i>	123
<i>vrzeli v znanju in spretnostih</i>	123
<i>vsebinska enota</i>	124
<i>vseživljenjsko izobraževanje</i>	124
<i>vseživljenjsko učenje</i>	124
<i>vstopni pogoji</i>	125
<i>vzajemno priznavanje kvalifikacij</i>	125
<i>vzgoja in izobraževanje</i>	125
<i>vzgojni koncept šole</i>	125
<i>začetno izobraževanje in usposabljanje</i>	126
<i>zagotavljanje kakovosti</i>	126
<i>zaključna listina</i>	127
<i>zaključni izpit</i>	127

GESLO	STRAN
<i>zaključno spričevalo srednje šole, matura</i>	128
<i>zaposljivost</i>	128
<i>zasebno šolstvo</i>	129
<i>zbornica</i>	129
<i>zmožnost</i>	129
<i>znanje</i>	130

ABECEDNI SEZNAM GESEL V ANGLEŠČINI

GESLO	STRAN
<i>access to education and training</i>	24
<i>accreditation of an education or training program</i>	15, 98
<i>accreditation of an education or training provider</i>	15, 122
<i>adaptability</i>	88
<i>adult education</i>	44
<i>adult education cycle</i>	17
<i>ageing society</i>	101
<i>alternance</i>	15, 45
<i>annual work plan</i>	56
<i>apprentice</i>	120
<i>apprenticeship</i>	120
<i>apprenticeship contract</i>	116
<i>assessment</i>	88, 123
<i>assessment criteria</i>	53
<i>assessment of learning outcomes</i>	69
<i>attractiveness of VET</i>	90
<i>baccalaureate</i>	57
<i>baccalaureate course</i>	58
<i>basic information and communication technology (ICT) skills</i>	109
<i>basic skills</i>	109
<i>benefits of/to education and training</i>	53
<i>business-to-business training center</i>	58
<i>career orientation</i>	50

GESLO	STRAN
<i>catalogue of knowledge</i>	50
<i>catalogues for national vocational qualifications</i>	50
<i>Cedefop – European Centre for the Development of Vocational Training</i>	17
<i>certificat supplement</i>	88
<i>certificate</i>	19, 82, 99
<i>certificate system</i>	19
<i>certificate/diploma/title</i>	127
<i>certification</i>	19
<i>certification of learning outcomes</i>	82
<i>chamber (of industry/craft/commerce)</i>	129
<i>Chamber of commerce</i>	112
<i>Chamber of commerce and industry</i>	33
<i>Chamber of crafts</i>	68
<i>civil society</i>	20
<i>college</i>	106
<i>comparability of qualifications</i>	89
<i>compensatory learning</i>	52
<i>competence</i>	52, 129
<i>compulsory education</i>	69
<i>concession</i>	52
<i>continuing education and training</i>	64
<i>corporate partnerhip</i>	97
<i>craft/skilled occupation</i>	68, 104
<i>craftsman</i>	62
<i>credit system</i>	53
<i>curriculum</i>	54
<i>descriptor</i>	70

GESLO	STRAN
<i>didactics</i>	23
<i>digital gap</i>	24
<i>digital literacy</i>	24
<i>diploma</i>	24
<i>distance education and training</i>	43
<i>dropout</i>	71
<i>dual system</i>	25
<i>education</i>	41, 125
<i>education and training in the work process</i>	42
<i>education and training strategy</i>	102
<i>education cycle</i>	40
<i>education market</i>	111
<i>education or training path</i>	81
<i>education or training pathway</i>	95
<i>education or training provider</i>	47
<i>education program</i>	40
<i>education/behavioural concept</i>	125
<i>educational attainment</i>	39
<i>educational infrastructure</i>	39
<i>educational program unit</i>	91
<i>educational strategies</i>	23
<i>educator</i>	39, 115
<i>e-learning</i>	27
<i>emerging skills</i>	80
<i>employability</i>	128
<i>employer</i>	21
<i>enrolment conditions</i>	125

GESLO	STRAN
<i>entry places</i>	122
<i>equal opportunities</i>	26
<i>equivalence</i>	27
<i>equivalent educational standard</i>	26
<i>Europass</i>	28
<i>European Credit System for Vocational Education and Training (ECVET)</i>	29
<i>European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS)</i>	30
<i>European governance</i>	31
<i>European Qualification Framework for Lifelong Learning (EQF)</i>	30
<i>European Quality Assurance in Vocational Education and Training (EQAVET)</i>	29
<i>evaluation</i>	28
<i>examination</i>	45
<i>examination catalogue</i>	46
<i>examination system</i>	46
<i>experiential learning</i>	38
<i>extramural activities</i>	37
<i>first stage of tertiary education (ISCED 5)</i>	92
<i>foreman</i>	23, 81
<i>foreman examination</i>	23, 81
<i>formal education</i>	38
<i>formal learning</i>	32
<i>formative objectives</i>	32
<i>full year organisation of instruction</i>	18
<i>funding of vocational education and training</i>	31
<i>further education and training</i>	65
<i>generic competences</i>	33
<i>grant</i>	107

GESLO	STRAN
<i>guidance and counselling/ information, advice and guidance (IAC)</i>	35
<i>higher education</i>	121
<i>human capital</i>	20
<i>human resource development (HRD)</i>	92
<i>human resource management</i>	118
<i>implementing curriculum</i>	48
<i>individual educational plan</i>	70
<i>individual learning account</i>	71
<i>induction training</i>	119
<i>informal learning</i>	34, 89
<i>information and communication technology (ICT)</i>	34
<i>informative objectives</i>	34
<i>initial vocational education and training</i>	126
<i>Institute of the Republic of Slovenia for Vocational Education and Training</i>	18
<i>institution-based vocational education and training</i>	35
<i>instruction</i>	36
<i>instruction (theoretical, practical)</i>	83
<i>instructor</i>	36
<i>intercurricular connections</i>	58
<i>interim examination</i>	122
<i>internal training</i>	37
<i>job placement</i>	37
<i>key competences</i>	51
<i>key qualifications</i>	51
<i>key skills</i>	51
<i>know-how</i>	121
<i>knowledge</i>	130

GESLO	STRAN
<i>knowledge society/knowledge-based society</i>	25
<i>knowledge standard</i>	100
<i>labour market</i>	111
<i>learner</i>	24, 114
<i>learning</i>	114
<i>learning achievements portfolio</i>	57
<i>learning by doing</i>	114
<i>learning by using</i>	115
<i>learning community</i>	113
<i>learning content</i>	117
<i>learning organisation</i>	113
<i>learning outcomes</i>	93
<i>learning region</i>	113
<i>learning strategies</i>	103
<i>learning unit</i>	116
<i>lecturer in post secondary vocational college</i>	85
<i>level of education</i>	92, 101
<i>level of qualification</i>	55
<i>lifelong learning</i>	124
<i>lifewide learning</i>	121
<i>lower secondary education (ISCED 2)</i>	67
<i>lower vocational education</i>	67
<i>low-skilled person</i>	66
<i>master</i>	62
<i>master craftsman examination</i>	62
<i>mentor</i>	58
<i>mentoring</i>	59

GESLO	STRAN
<i>methodology of practical training</i>	59, 98
<i>minimal knowledge standard</i>	61
<i>minimal standard of general education</i>	60
<i>minimum level of general education</i>	60
<i>minimum level of theoretical technical or professional instruction</i>	60
<i>mobility</i>	61
<i>module</i>	61
<i>mutual recognition of qualifications</i>	125
<i>national expert council</i>	105
<i>National Qualifications Framework (NQF)</i>	64
<i>national vocational qualification</i>	63
<i>national vocational qualification certificate</i>	19
<i>new basic skills</i>	68
<i>new skills</i>	68
<i>non-formal learning</i>	66
<i>normatives and standards</i>	67
<i>occupation</i>	73
<i>vocation</i>	73
<i>profession</i>	73, 91
<i>occupational (vocational) profile</i>	91
<i>occupational competences</i>	76
<i>occupational skills</i>	77
<i>occupational standard</i>	77
<i>off-the-job training</i>	43
<i>on-the-job training</i>	42
<i>open curricula</i>	69
<i>orientation educational goals</i>	118

GESLO	STRAN
<i>overqualification</i>	65
<i>part-time education</i>	44, 47
<i>partnership with employers</i>	83
<i>periodical organisation of instruction</i>	73
<i>permeability of education and training systems</i>	87
<i>person on probation</i>	89
<i>personal development</i>	71
<i>Starting points for curriculum development</i>	37
<i>portfolio</i>	80
<i>post-secondary non-tertiary education</i>	81
<i>post-compulsory education</i>	45
<i>post-secondary vocational education</i>	121
<i>practical education (training)</i>	84
<i>practical instruction</i>	84
<i>practical on-the-job training</i>	84
<i>practicum</i>	83
<i>private education</i>	129
<i>professional (vocational) baccalaureate</i>	75
<i>professional (vocational) identity</i>	74
<i>professional (vocational, occupational) socialisation</i>	75
<i>professional development</i>	77
<i>professional school</i>	103
<i>professional staff</i>	104
<i>programme of education or training</i>	91
<i>publicly recognized (formal) education</i>	49
<i>qualification</i>	54
<i>qualification framework</i>	70

GESLO	STRAN
<i>qualification structure</i>	55
<i>qualification system</i>	55
<i>quality assurance</i>	126
<i>recognition of prior non-formal and informal learning</i>	90
<i>recognition of qualifications</i>	90
<i>regulated profession</i>	93
<i>retraining</i>	87
<i>school (vocational, professional)</i>	106
<i>school council</i>	105
<i>school curriculum</i>	48
<i>school workshop</i>	116
<i>scholarship</i>	107
<i>secondary education</i>	94
<i>secondary school leaving certificate / baccalaureate</i>	128
<i>sector</i>	94
<i>skill</i>	99
<i>skill gap</i>	123
<i>skill mismatch</i>	66
<i>skill needs</i>	82
<i>skill needs analysis</i>	16
<i>skill shortage</i>	80
<i>skills audit</i>	86
<i>social cohesion</i>	96
<i>social dialogue</i>	96
<i>social differentiation</i>	95
<i>social inclusion</i>	96
<i>social partners</i>	97

GESLO	STRAN
<i>socialisation objectives</i>	95
<i>special needs education</i>	44
<i>specialisation</i>	97
<i>specific competences</i>	98
<i>stakeholders</i>	21
<i>standard</i>	99
<i>standard classification of occupations</i>	100
<i>standardisation</i>	100
<i>state professional examination</i>	104
<i>student</i>	24, 114
<i>substantive unit</i>	124
<i>syllabus</i>	117
<i>syllabus list</i>	86
<i>target group</i>	19
<i>teacher</i>	115
<i>teacher education</i>	72
<i>teacher of practical instruction</i>	115
<i>teachers' study groups</i>	107
<i>teachers' working group</i>	103
<i>teaching</i>	82
<i>technical education</i>	109
<i>technical upper secondary education</i>	99
<i>technician occupation</i>	108
<i>tertiary education</i>	110
<i>theoretical instruction</i>	110
<i>title of professional qualification</i>	65
<i>trainee</i>	85

GESLO	STRAN
<i>training</i>	118
<i>training at work for persons with special needs</i>	22
<i>training center</i>	40, 41
<i>training course planning and design</i>	64
<i>training needs analysis</i>	16
<i>training of trainers</i>	43
<i>training place</i>	118
<i>training sector</i>	41
<i>transfer of skills and competences</i>	110
<i>transferability of learning outcomes</i>	87
<i>transition from school or training to work</i>	86
<i>transparency of qualifications</i>	111
<i>tripartite bodies</i>	112
<i>tuition</i>	106
<i>tutorship</i>	112
<i>underqualification</i>	73
<i>unit (ECVET)</i>	27
<i>upper secondary education</i>	99
<i>upper secondary education (ISCED 3)</i>	121
<i>upskilling</i>	46, 98
<i>validation of learning outcomes</i>	123
<i>valuing learning</i>	72
<i>vocational (professional) education</i>	74
<i>vocational course</i>	78
<i>vocational education</i>	76
<i>vocational education and training (VET)</i>	78
<i>vocational education and training policy</i>	79

GESLO	STRAN
<i>vocational education and training system</i>	94
<i>Vocational Information and Counselling Centre (VICC)</i>	18
<i>vocational orientation</i>	75
<i>vocational qualification</i>	75
<i>vocational school</i>	76
<i>vocational upper secondary education</i>	99
<i>vocational-technical upper secondary education</i>	79
<i>work experience</i>	22
<i>work practice</i>	21
<i>work-based learning</i>	114
<i>workforce</i>	22
<i>working world</i>	105

poklicno in strokovno izobraževanje in usposabljanje (PSIU)

ANGLEŠKI PREVOD: *vocational education and training (VET)*

OPIS GESLA: Izobraževanje in usposabljanje, katerega cilj je opremiti posameznike z znanjem, spretnostmi in kompetencami, ki so potrebni za opravljanje določenega poklica ali so širše uporabni na trgu dela.

Pri nas se pogosteje uporablja sintagma poklicno in strokovno izobraževanje (PSI), s čimer označujemo sistem formalnega izobraževanja, ki daje poleg poklicne kvalifikacije, vezane na poklicni standard, tudi stopenjo izobrazbe.

PSIU pripravlja udeležence tako za delo kot za vsa druga področja življenja v socialnem, ekonomskem in tehničnem okolju, zato se ne omejuje le na pridobivanje spretnosti, potrebnih za specifično delovno mesto.

PSIU zajema poleg ozkega praktičnega izobraževanja in usposabljanja tudi učenje vsebin z velikim transfornim potencialom - to je pomembno za zagotavljanje učinkovitosti posameznika v vsem njegovem delovnem obdobju.

V slovenščini ločimo drugače kot v angleščini poklicno izobraževanje in strokovno izobraževanje, toda ko govorimo o celotnem sistemu, je smiselno uporabiti širšo sintagmo poklicno in strokovno izobraževanje in usposabljanje (PSIU), saj le ta izraz ustreza izrazom, kot je na primer angleški VET. Kljub temu se v strokovni literaturi pogosto uporablja skrajšana sintagma poklicno izobraževanje, včasih tudi poklicno izobraževanje in usposabljanje, pri tem pa vsebina zajema tudi strokovno izobraževanje.

SORODNI POJMI: → *usposabljanje*, → *izobraževanje*

VIR: *Cedefop, Pojmovni slovar*